

**ବୈଜ୍ଞାନିକ ଦୃଶ୍ୟମୂଳକ ବିଚାରପଦ୍ଧତି ହିଁ  
ମାର୍ଗଦର୍ଶିତା ବିଜ୍ଞାନ**



**ପ୍ରୋଫା. ଡି. ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଅପ୍ପା (କମ୍ପ୍ୟୁଟିଂ)  
ଡିପ୍ଟିଭା ରାଜ୍ୟ କମିଟି**

## ପ୍ରକାଶକଙ୍କ କଥା

ଦ୍ଵାଦ୍ଦିକ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି ହିଁ ହେଲା ମାର୍କ୍ସବାଦର ମର୍ମବସ୍ତୁ, ଏହି ବିଷୟଟିକୁ ବାରମ୍ବାର ବିଭିନ୍ନ ଦିଗରୁ ପୁଞ୍ଜାନୁପୁଞ୍ଜ ଭାବେ ତୋଳି ଧରିଛନ୍ତି ମାର୍କ୍ସ, ଏଙ୍ଗେଲସ୍, ଲେନିନ, ସ୍ଟାଲିନ ଓ ମାଓ ସେ ତୁଙ୍ଗଙ୍କର ସାର୍ଥକ ଉତ୍ତରସାଧକ ସର୍ବହରାର ମହାନ ନେତା କମ୍ରେଡ ଶିବଦାସ ଘୋଷ । ଏହି ଦ୍ଵାଦ୍ଦିକ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି ଆୟତ୍ତ କରି ସଠିକ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳକୁ ଚିହ୍ନି ତାର ପତାକା ତଳେ ଐକ୍ୟବଦ୍ଧ ହେବା ପାଇଁ ସେ ଆହ୍ଵାନ ଦେଇଥିଲେ । ତା ସହିତ କୁହ୍ମିତ ବୁର୍ଜୁଆ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରି ଉନ୍ନତ ସର୍ବହରା ସଂସ୍କୃତିର ଜନ୍ମ ଦେଇ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ବିରୋଧ୍ଵ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବର ପରିପୁରକ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ନେତୃତ୍ଵ ଦେବା ସକାଶେ ଏକ ଲୌହଦୃତ ସଂଗଠନ ରଚି ତୋଳିବାକୁ କମ୍ରେଡ ଘୋଷ ୧୯୭୧ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ୧୬ ତାିଖ ଦିନ କୋଲକାତା ମହାଜାତି ସଦନଠାରେ ଆନ୍ଦୋଳିତ ନଭେମ୍ବର ବିପ୍ଳବ ବାର୍ଷିକୀ ସଭାରେ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇଥିଲେ । ୧୯୯୮ ମସିହା ଜାନୁୟାରୀ ୧ ତାରିଖରେ ଏହା ପୁଥମେ ଏସ.ୟୁ.ସି.ଆଇ(କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ) ଦଳର ବଙ୍ଗଳା ମୁଖପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ ଏହା ପୁସ୍ତିକା ଆକାରରେ ଛପା ହୋଇଛି । ଏହି ଭାଷଣଟିର ଗୁରୁତ୍ଵକୁ ଅନୁଭବ କରି ଏବଂ ଦ୍ଵାଦ୍ଦିକ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି ଆୟତ୍ତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତାଟିକୁ ଉପଲକ୍ଷ କରିବାରେ ଏହା ସହାୟକ ହେବ, ଏହି ଆଶା ରଖି ଆମେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ‘ବୈଜ୍ଞାନିକ ଦ୍ଵାଦ୍ଦିକ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି ହିଁ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ବିଜ୍ଞାନ’ ଏହି ବହିଟିକୁ ପ୍ରକାଶ କରୁଛୁ ।

ଅନୁବାଦ ଓ ମୁଦ୍ରିଣ ଜନିତ ତ୍ରୁଟି ପାଇଁ ଆମେ ଦାୟୀ ।

୬୧, ଗଙ୍ଗୋତ୍ରୀନଗର,  
ରୋଡ ନଂ ୩, ଶିଶୁପାଳଗଡ,  
ଭୁବନେଶ୍ଵର  
୦୧.୧୨.୨୦୧୬

ପ୍ରକାଶକ  
ଧୁର୍ଜଟୀ ଦାସ

# ବୈଜ୍ଞାନିକ ଦୃଶ୍ୟମୂଳକ ବିଚାରପଦ୍ଧତି ହିଁ ମାର୍ଚ୍ଚିତାଦୀ ବିଜ୍ଞାନ

## ଶିବଦାସ ଘୋଷ

କମ୍ପେତସ୍, ସମ୍ପ୍ରତି ଆମ ଦେଶରେ ସମସ୍ତ ଦିଗରୁ ବିଶେଷକରି ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଓ ବାମପନ୍ଥୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ଧରଣର ସଂଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ ସାମ୍ନାରେ ସମସ୍ୟା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତର ଆକାର ଧାରଣ କରିଛି । ଶାସକ କଂଗ୍ରେସ ସରକାର ଦିନକୁ ଦିନ ଏକ ଦୈନିକ ନୀତି ଅନୁସରଣ କରିଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ପ୍ରଗତିର ନାନା ସ୍ଲୋଗାନ୍ ଦେଇ ମିଠା ମିଠା କଥାରେ ଲୋକଙ୍କୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତି ଓ ମୋହଗ୍ରସ୍ତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି, ଅପରଦିଗରେ ଏଥିଯୋଗୁଁ ଯେତିକି ବି ବିଭ୍ରାନ୍ତ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ଏବଂ ସାମ୍ପ୍ରତିକ କାଳରେ ଗଣଆନ୍ଦୋଳନ ଭିତରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଅନୈକ୍ୟ, ବାମପନ୍ଥୀ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଅନୈକ୍ୟ ଦେଖାଦେଇଛି ତାହାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଆନ୍ଦୋଳନ, ଗ୍ରାମୀଣ ଶ୍ରେଣୀ ସଂଗ୍ରାମ, କଳକାରଖାନାର ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ସଂଗ୍ରାମ ଏବଂ ସମସ୍ତ ବାମପନ୍ଥୀ ଓ ବିପ୍ଳବୀ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଦୁର୍ବଳ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପାଇଁ ମାରଣ ଯଜ୍ଞରେ ମାଡ଼ି ଉଠିଛି ।

ଏହିଭଳି ଏକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଭାରତବର୍ଷର ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ଓ ଶ୍ରେଣୀ ସଂଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଚାଳନା କରିବା ଅବସରରେ ନଭେମ୍ବର ବିପ୍ଳବର କେତେକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଶିକ୍ଷାକୁ ଗଭୀରଭାବେ ମନେ ପକାଇବା ଦରକାର । ଆମ ଭିତରେ ବି ଯେଉଁମାନେ ଏସବୁ ଜାଣନ୍ତି ବା ବୁଝନ୍ତି ବା ଯେଉଁମାନେ କିଛି କିଛି କଥା ଜାଣିଥିଲେ ଅଥଚ ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପୁନର୍ବାର ନଭେମ୍ବର ବିପ୍ଳବର ଶିକ୍ଷା ଓ ଅଭିଜ୍ଞତାଗୁଡ଼ିକୁ ମନେ ପକାଇବାକୁ ହେବ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପୁନର୍ବାର ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ଓ ତାରି ମଧ୍ୟଦେଇ ନିଜ ଚିନ୍ତା ଚେତନାରେ ଯେଉଁ ଜଡତା ଓ ବିଭ୍ରାନ୍ତି ଦେଖାଦେଇଛି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦୂର କରିବା ଦରକାର । କାରଣ ନିଜ ଘର ସଜାଡି ନପାରିଲେ କେବଳ ଶତ୍ରୁ ପକ୍ଷକୁ ସମାଲୋଚନା କରିବା ନେଗେଟିଭ ବା କ୍ଷତିକାରକ ହେବ । ତାହାକରେ ଆକ୍ରମଣର ଶୀକାର ହେଉଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ହୁଏତ କେତେକଂଶରେ ଉତ୍ତେଜିତ କରି ସାମୂହିକ ଭାବେ ସ୍ୱାର୍ଥହୀନ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଏହାଦ୍ୱାରା ବେଶୀବାଟ ଆଗେଇ ଯାଇହେବନାହିଁ । ଶାସକଦଳ ଅତ୍ୟାଚାରର କୁଳୁମ୍ ଯୋଗୁଁ ଯେଉଁମାନେ ବାରମ୍ବାର ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଏବେ ବି

ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି, ସେହି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧେଜିତ କରି ଇତିହାସର ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଏଦେଶରେ ବହୁ ଦଳ ବା ବହୁଦଳର ମେଣ୍ଟ ବିଭିନ୍ନ କାଳଦାରେ ନିଜର ଫାଇଦା ପାଇଛନ୍ତି । କିଛି ଆଶୁକାମ ଆଦାୟ କରିନେଇଛନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନଙ୍କର ଶକ୍ତିବୃଦ୍ଧି ଘଟାଇଛନ୍ତି, କେବଳ ଏତିକିମାତ୍ର କୁହାଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ତାହାଦ୍ୱାରା ଗଣଆନ୍ଦୋଳନର ଶକ୍ତିବୃଦ୍ଧି ହୋଇନାହିଁ । କାରଣ ସେମାନେ ଗଣଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକୁ କୌଣସି ସୁଦୃଢ଼ ଭିତ୍ତି ଉପରେ ଠିଆ କରାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଇନାହାନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ଆଜି ବି କଂଗ୍ରେସର ମିଠା କଥାରେ, ପ୍ରଗତିର ସ୍ନୋଗାନ୍ ଶୁଣି ବିଭ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ତ ଅଟକାଇ ରଖି ହେଉନାହିଁ । ଆଉ ଯେଉଁମାନେ କଂଗ୍ରେସର ଅତ୍ୟାଚାର ଓ ଜୁଲୁମ୍ବର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି ମୁହାଁମୁହାଁ ତାର ମୁକାବିଲା କରୁଛନ୍ତି, ଅଭିଜ୍ଞତା ଦ୍ୱାରା ବୁଝୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଯଦି କେବଳ କଂଗ୍ରେସୀ ଅତ୍ୟାଚାର ବିରୁଦ୍ଧରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଉଦ୍ଧେଜିତ କଲାଭଳି ସ୍ନୋଗାନ୍ରେ ଆମେ ସଂଗଠିତ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁ ଏବଂ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଶକ୍ତି ବେଶୀ ସେମାନେ ହୁଏତ ଏହା ଆହୁରି ଭଲଭାବେ କରିବେ, ସେଥିରେ କେତେକାଂଶରେ ସାମୁହିକ କାମ ହେଲେବି ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହାକୁ ରକ୍ଷା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଆମେ ଭୁଲି ଯାଇପାରୁନା ଯେ, ନୃତନ ପ୍ରଗତିର ସ୍ନୋଗାନ୍ ତୋଳି କଂଗ୍ରେସ ଆଜି ଜନଗଣଙ୍କର ଯେଉଁ ବିରାଟ ଅଂଶକୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେଲା ସେମାନେ କିନ୍ତୁ ଏକଦା କଂଗ୍ରେସ ଅତ୍ୟାଚାରରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧିମାନ ହାରରେ ବାମପନ୍ଥୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ସମର୍ଥକ ହୋଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ସେମାନେ ବିଭ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଆନ୍ଦୋଳନ, ବାମପନ୍ଥୀ ଆନ୍ଦୋଳନରୁ ଦୂରେଇ ଯାଇ ଅନ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ଚଳିଯାଇଛନ୍ତି । ଫଳରେ ଆଜି ଯେଉଁମାନେ ମାତ ଖାଉଛନ୍ତି, ଅତ୍ୟାଚାରକୁ ସାମ୍ବାସାମ୍ବିଭାବେ ମୁକାବିଲା କରୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଏହି ଅତ୍ୟାଚାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଗରମ୍ ସ୍ନୋଗାନ୍ ଦେଇ ସାମୁହିକ ଭାବେ ଅଟକାଇ ରଖିପାରିଲେ ମଧ୍ୟ - ଆଦର୍ଶ, ନୀତି, ଆନ୍ଦୋଳନର ରାସ୍ତା ଏବଂ ସମସ୍ୟା ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ସଠିକ୍ ଧାରଣା, ନେତୃତ୍ୱ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଧାରଣା ଯଦି ସେମାନଙ୍କର ନଥାଏ, କେବଳ ଅତ୍ୟାଚାରର ମାମାଂସା କରିନେବା ପାଇଁ ଭୁଲ୍ ନେତୃତ୍ୱ ପଛରେ ସେମାନେ ଛୁଟି ଚାଲନ୍ତି, ତେବେ ସେହି ଆନ୍ଦୋଳନ ବେଶୀ ବାଟ ଆଗେଇ ପାରିବନାହିଁ ।

ତେଣୁ ମୁଁ ପୁଣି କହୁଛି, ଏ ଦେଶରେ ଅନେକ ଲଢ଼େଇ ହୋଇଛି, ଆପଣମାନେ ଯେଉଁମାନେ ଆହୁରି ବହୁଦିନ ବଞ୍ଚିବେ, ସେମାନେ ଲଢ଼େଇ ଚାହାନ୍ତୁ ବା ନଚାହାନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବହୁବାର ଲଢ଼େଇର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଲଢ଼େଇ ଆସିବ ମାତ ଖାଉଥିବା ଲୋକଗୁଡ଼ିକ ନେତୃତ୍ୱ ଦେବାପାଇଁ କେହି ନଥିଲେ ବି କିଛି ସମୟ ପରେ ନିଜେ ହିଁ ବିକ୍ଷୋଭରେ ଫାଟିପଡ଼ିବେ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଯେମିତି ସେମିତି ଏକ ନେତୃତ୍ୱ ବି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଯିବ । କିନ୍ତୁ ଯେମିତି ସେମିତି ନେତୃତ୍ୱ ଯଦି ସ୍ୱତଃସ୍ମୃତ ଭାବରେ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ତାହାଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିଛି ହେବନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କୁ ପୁଣି ମାତ ଖାଇବାକୁ ପଡ଼େ, ପୁଣି

ହାତାଶା ଆସେ, ପୁଣି ବିଭ୍ରାନ୍ତି ଦେଖାଦିଏ ।

ଏହି ହତାଶା ଓ ବିଭ୍ରାନ୍ତିର ମୂଳ କାରଣହେଲା, ଆମ ଦେଶର ଯାହା ମୂଳ ସମସ୍ୟା ତାହାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ରାଜନୈତିକ ମତାଦର୍ଶଗତ, ନୀତିଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ଆଜି ବି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ରହିଯାଇଛି । ଏବେ ବି ତାହାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ବିଭ୍ରାନ୍ତି ରହିଛି । ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ କରିବାକୁ ହେବ, ଦେଶର ଅଗ୍ରଗତି ଘଟାଇବାକୁ ହେବ ଏସବୁ କଥାଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍, ଏକଥା ସମସ୍ତେ ହିଁ କହୁଛନ୍ତି । ଆଜିକାଲି ମଣିଷ ଯେମିତି ଭାବରେ ହେଉ ସଠିକ୍ ଭାବେ ନହେଲେ ବି କିଛିଟା ଭାବୁଛି, କଥା କହୁଛି, ଗାଁର ଚକ୍ଷା, ମଜୁରିଆ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଆଗରୁ ମଣିଷ ବୋଲି ଗଣାଯାଉନଥିଲା ସେମାନେ ବି ନିଜ ବିଚାର ଅନୁଯାୟୀ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳଉଛନ୍ତି । ଏଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ଚକ୍ଷା, ମଜୁରୀଆଙ୍କ ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ମନଭୁଲ୍ୟାଣୀଆ ପରିକଳ୍ପନା ବା ଉଗ୍ର ସ୍ନେହାନ୍ ପ୍ରତ୍ୟେକ ହିଁ ଦେଉଛନ୍ତି, ଯିଏ ଯେମିତି ନଦେଲେ ଆଜିକାଲି ଆଉ କେହି ରାଜନୈତିକ ଦଳଭାବେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ବା ପ୍ରଭାବ ବଜାୟ ରଖୁପାରୁନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ଏସବୁକଥା ସବୁଦଳ ହିଁ କହୁଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ କେବଳ ଏହାଦ୍ୱାରା ଆମ ଦେଶର ମୂଳ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ପାଇଁ ଯେଉଁ ବିଶେଷ ରାଜନୈତିକ ମତାଦର୍ଶଗତ ଏବଂ ନୀତିନୈତିକତା, ସଂସ୍କୃତି ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ ଧାରଣା ପ୍ରୟୋଜନ ତାହା ପରିଷ୍କାର ହୁଏନା । ଅର୍ଥାତ୍ ମୂଳ ଯେଉଁକଥାଟି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ରହିଯାଏ, ତାହାହେଲା ଭାରତବର୍ଷରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ଯେଉଁ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବସବାସ କରୁଛୁ ତାହା କେଉଁ ନିୟମ ଦ୍ୱାରା ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ଆଜିକାର ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଆସିଲା । ଏହା ତ ଦିନକରେ ହଠାତ୍ ଆସିନାହିଁ, ସ୍ତରେ ସ୍ତରେ ସମାଜ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହେଉ ହେଉ ଏ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆସିଛି । ତାହାର ଏକ ଐତିହାସିକ ଓ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତ ନିୟମ ରହିଛି । ସେହି ନିୟମଟି କଣ ? ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ଭାରତର ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଚରିତ୍ର କ’ଣ ? ଭାରତବର୍ଷର ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସ୍ୱରୂପଟି କ’ଣ ? ରାଷ୍ଟ୍ର ଚରିତ୍ର କ’ଣ ? ସର୍ବୋପରି ଏ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ନୈତିକତା ଓ ଆଦର୍ଶବାଦ କ’ଣ ଯାହା ଭାରତବର୍ଷର ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ମାନସିକତାକୁ ପରିଚ୍ଛଳିତ କରୁଛି ? ତାହା କ’ଣ ସମାଜ ପରିବର୍ତ୍ତନର ପରିପୁରକ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ନୈତିକତା ଓ ଆଦର୍ଶବାଦର ଧାରଣା ? ଏଗୁଡ଼ିକ ଯଦି ଆମେ ନଜାଣିଥାଉ ଯଦି ବିଭ୍ରାନ୍ତି ଥାଏ, ଏସବୁ ସମ୍ପର୍କରେ ଯଦି ମନଗଢ଼ା ତତ୍ତ୍ୱ ଥାଏ, ଅନୈତିକତାସିକ ତତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ ଧାରଣା ଥାଏ, ଆଉ ସେହି ଧାରଣାର ଭିତ୍ତିରେ ଯଦି ଆମେ ଜୋରଜବରଦସ୍ତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବାକୁ ଚାହୁଁ କିମ୍ବା ସମାଜକୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁ, ସମସ୍ତ ମଣିଷର ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ କଲ୍ୟାଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁ, ତେବେ ତାହା କ’ଣ ସମ୍ଭବ ? ନା, ତାହା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଅଥଚ ଆମ ଦେଶରେ ସମାଜ ପରିବର୍ତ୍ତନ ନାମରେ ଠିକ୍ ତାହା ହିଁ ଘଟି ଚାଲିଛି ।

ଅନେକେ କହୁଛନ୍ତି, ମଣିଷ ଜୀବନର ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ଏହି ସମାଜରୁ, ବର୍ତ୍ତମାନ ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ଜନ୍ମ ନେଉଛି । କେହି କେହି ଯଦିଓ କହୁଛନ୍ତି ନା, ତା’ନୁହେଁ ।

ସେମାନେ ପୁଣି ବିଭିନ୍ନ ମନଗଢ଼ା ତତ୍ତ୍ୱ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି ଯେଉଁମାନେ ଏ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ହିଁ ସମସ୍ୟାର ମୂଳକାରଣ ଭାବେ କହୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ କିନ୍ତୁ ତାହା ଉପରଠାଉରିଆ ଭାବେ କହୁଛନ୍ତି, ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାଧାରଣଭାବେ କହୁଛନ୍ତି । ଏହିସବୁ ଉପରଠାଉରିଆ କଥା ଦ୍ୱାରା ଚଳିବ ନାହିଁ । ବୁଝିବାକୁ ହେବ ସେ ସମାଜଟି କ'ଣ ଏବଂ କିଭଳିଭାବେ ସେହି ସମାଜରୁ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ଏକଥା ଯଦି ଜାଣିହୁଏ ତାହାହେଲେ ହିଁ ଏହି ସମାଜକୁ କିଭଳିଭାବେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିହେବ, ସେଥିପାଇଁ କେଉଁଠି ତାକୁ ଆଘାତ ଦେବାକୁ ହେବ, ତାହା ମଧ୍ୟ ଭଲଭାବେ ବୁଝିହେବ ।

ଯେଉଁମାନେ ଦୃଢ଼ଭାବେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେ, ଭାରତରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ସାମାଜିକ ଦ୍ୱାଷ୍ଟାଦି ଅବସ୍ଥାନ କରୁଛି, ଯେଉଁ ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ତିଷ୍ଠି ରହିଛି, ସେହିଥିରୁ ସମସ୍ତ ସମସ୍ୟାର ଜନ୍ମ ହେଉଛି । ଯେଉଁମାନେ ଏହାକୁ ବିପ୍ଳବ ଜରିଆରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଆମୂଳ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ବିପ୍ଳବର ଦାୟିତ୍ୱ ଯଥାର୍ଥରେ ହିଁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ବିପ୍ଳବର କଥା କହି ଲୋକଙ୍କୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରିଦେଇ ଭୁଲ ବୁଝେଇବାକୁ ବା ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ, ପ୍ରଥମେ ଯେଉଁ କଥାଟି ବିଚାର କରି ବୁଝିନେବାକୁ ହେବ ତାହାହେଲା ବର୍ତ୍ତମାନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିର ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଭାରତର ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଭୂମିକା ଅଛି ନା ତାହା ନିଃଶେଷିତ ହୋଇଯାଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ପ୍ରଗତିର ଦ୍ୱାର ରୁଦ୍ଧ କରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି ? ଏହି ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟିର ଚରିତ୍ର କଣ ? ସମାଜରେ ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଅବସ୍ଥାନ କ'ଣ ? ବିପ୍ଳବ ଜରିଆରେ କାହାକୁ ଉଦ୍ଧେଦ କରିବାକୁ ହେବ, କାହାକୁ କ୍ଷମତାରେ ବସାଇବାକୁ ହେବ ? ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନଟି ଦେଖାଦିଏ ତାହାହେଲା ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି କିଭଳିଭାବେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବ ? ଏହି ରାସ୍ତାଟି ତ ଆପଣଙ୍କ ନା ମୋର ମନଗଢ଼ା ଧାରଣାଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେବନାହିଁ ।

ପୂର୍ବରୁ କହିଛି ସମାଜ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବାର ଏକ ଏତିହାସିକ ଓ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତ ପଥ ରହିଛି । ଏହି ପଥଟିର ସମାନ ମାର୍କ୍ସବାଦ ହିଁ ମଣିଷକୁ ପ୍ରଥମେ ଦେଇଛି । ପୁଣି ଆଜିକାର ଯୁଗରେ ଅର୍ଥାତ୍ ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ କ୍ଷୟିଷ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯୁଗରେ, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସର୍ବହରା ଯୁଗରେ, ଯେଉଁମାନେ ନିଜକୁ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ବୋଲି କହନ୍ତି, ସେମାନେ ମାର୍କ୍ସବାଦ ସହିତ ଲେନିନ୍‌ବାଦ କଥାଟିକୁ ଯୁକ୍ତ କରି କହନ୍ତି, ଯେ ଏ ଯୁଗରେ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦ ହେଲା ସମାଜ ବିପ୍ଳବର ଏକମାତ୍ର ହତିଆର । ଏ ହତିଆର କଥାଟିର ଅର୍ଥ କମାଣ, ବନ୍ଧୁକ, ପିସ୍ତଲ, ବୋମା ନୁହେଁ । ଏହା ତାହାଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହତିଆର । ଏହି ହତିଆରଟିକୁ ଆୟତ୍ତ କରିପାରିଲେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଭିତରେ ଚେତନାର ଏଭଳି ମାନ, ଏଭଳି ତେଜ, ଏଭଳି ସଂଗଠନ ଶକ୍ତି, ଏଭଳି ପରିକଳ୍ପନାର ଶକ୍ତି ଦାନା ବାନ୍ଧିବ ଯାହାବଳରେ ମେହନତୀ ମଣିଷ ଦୀର୍ଘସ୍ଥାୟୀ ଲଢ଼େଇ ଚଳେଇପାରିବ - କମାଣ, ବନ୍ଧୁକର ପାହାତ ଠୁଳକରି ଯେଉଁମାନେ ଶୋଷିତ ମଣିଷର ଲଢ଼େଇକୁ ବାଧାଦେବାକୁ ଆସନ୍ତି ସେମାନେ ତାର ସମାନ ପାଇବେ ନାହିଁ ।

ତେଣୁ ଷ୍ଟାଲିନ, ମାଓ-ସେ-ତୁଂ ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ କଥାରେ କହିଛନ୍ତି, ସର୍ବହରାଶ୍ରେଣୀ ହାତରେ ଶୋଷିତ ମଣିଷ ହାତରେ ଆଚମ୍ ବୋମା, ନ୍ୟାପାମ୍ ବୋମା ଠାରୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅସ୍ତ୍ର ହେଲା ମାର୍କ୍ସବାଦ୍-ଲେନିନ୍ବାଦ୍ । କାରଣ ଏହି ମାର୍କ୍ସବାଦ୍-ଲେନିନ୍ବାଦ୍ ହିଁ ମଣିଷକୁ ତାର ଜୀବନର ଯଥାର୍ଥ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ, ସେହି ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକର ଚରିତ୍ର ଓ ମୂଳକାରଣକୁ ଜାଣିବାକୁ ବୁଝିବାକୁ ଶିଖାଏ । ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ମତବାଦ୍ କେବଳ କଥାର ଜାଲ ଭିତରେ ସୁଲଳିତ ଭାଷା ଓ ଭଙ୍ଗାଦେଇ ମିଠା ମିଠା କଥା ଓ ସ୍ଲୋଗାନ୍ ଆତୁଆଳରେ ମଣିଷ ଜୀବନର ସବୁ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ଦବେଇ ରଖିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ, ମଣିଷର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ବିପଥଗାମୀ କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଏମାନଙ୍କର କାମ ହେଲା, ଯାହା ସତ୍ୟ ନୁହେଁ ତାହାକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ବୁଝାଇ ମଣିଷକୁ ନିଷ୍ପିନ୍ନ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା । ଆଉ ରୋଗଟି କେଉଁଠି, ସମସ୍ୟାର ମୂଳ କାରଣଟି କେଉଁଠି ନିହିତ ଏବଂ ଏହି ସମାଜ ଯାହା ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇପାରିବ ସେହି ପରିବର୍ତ୍ତନର ନିୟମ କଣ ତାହା ମାର୍କ୍ସବାଦ୍-ଲେନିନ୍ବାଦ୍ ହିଁ ଜାଣିବାକୁ ବୁଝିବାକୁ ଶିଖାଏ ।

ଏହି ନିୟମକୁ ଜାଣିପାରିଲେ ହିଁ ମଣିଷ ପକ୍ଷରେ ସମାଜ ପରିବର୍ତ୍ତନର ସଂଗ୍ରାମକୁ ସଠିକ୍ ପଥରେ ପରିଚଳନା କରିବା ସମ୍ଭବ । ଯେମିତି ଜଣେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରକୃତିର କୌଣସି ଶକ୍ତିକୁ ସେତିକିବେଳେ ହିଁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିପାରନ୍ତି, ଯେତେବେଳେ ପ୍ରକୃତିର କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ କେଉଁ ନିୟମ ଦ୍ୱାରା ପରିଚଳିତ ହେଉଛି, ସେହି ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ନିୟମଟିକୁ ସଠିକ୍ ଭାବେ ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୁଅନ୍ତି, ଜାଣିପାରନ୍ତି ଏବଂ ବୁଝିପାରନ୍ତି । ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନର ନିୟମକୁ ଯେତେବେଳେ ସଠିକ୍ ଭାବେ ବୁଝିବା ସମ୍ଭବ ହୁଏ, ସେତିକିବେଳେ ହିଁ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଧାରାରେ ଏବଂ ପରିବର୍ତ୍ତନର ନିୟମକୁ ମାନି ପ୍ରକୃତିର ଶକ୍ତି, ବସ୍ତୁର ଶକ୍ତି ବା ସମାଜ ଉପରେ ମଣିଷ ନିଜର ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରି ତାର କର୍ମ ଦ୍ୱାରା ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିପାରେ । ଏହା ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା, ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ବଦଳାଇବା ଓ ମଣିଷର ଅଗ୍ରଗତି ଘଟାଇବା ହିଁ ସମସ୍ତ ଚିନ୍ତା ହେଲା ନିଜ୍ଜକ କଳ୍ପନା ଏବଂ ଏହା ବ୍ୟକ୍ତିର ନିଜସ୍ୱ ମସ୍ତିଷ୍କ ପ୍ରସୂତ ମନଚଢ଼ା ଧ୍ୟାନ ଧାରଣା । ଏହାଦ୍ୱାରା ଲୋକଙ୍କୁ ଠକାଯାଇଥାଏ ଓ ମଣିଷର କର୍ମପ୍ରଚେଷ୍ଟାର ଅପଚୟ ହୋଇଥାଏ । ସମସ୍ତ ଲଢ଼େଇ ମିଥ୍ୟା ହୋଇଯାଏ, ତାହା ଦ୍ୱାରା ସମାଜ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏହି ସତ୍ୟଟିକୁ ମଣିଷ ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ମାର୍କ୍ସବାଦ୍ ବା ଦୃଢ଼ମୂଳକ ବସ୍ତୁବାଦ୍ ହିଁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଡେଲିଧରିଛି ।

ମାର୍କ୍ସବାଦ୍ ଆସିବା ପୂର୍ବଯାଏ ମଣିଷର ଅବମାନନା କାହିଁକି ହେଉଛି, ମଣିଷ ଉପରେ ମଣିଷର ଅତ୍ୟାଚାର କାହିଁକି ଘଟୁଛି, ମଣିଷ ଭିତରେ ନିଜତା, ହାନତା କାହିଁକି ଦାନା ବାନ୍ଧୁଛି- ଏସବୁ ବିଷୟରେ ଧର୍ମଯାଜକ ଓ ପୁରୋହିତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ, ସାଧୁ, ସନ୍ନ୍ୟାସୀ, ଧର୍ମ ପ୍ରଚାରକଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବଡ଼ ବଡ଼ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ବହୁ ମଣିଷ ଭାବିଛନ୍ତି, ଏସବୁକୁ

ହତାଭବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଶ୍ରମଜୀବୀ ମଣିଷକୁ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାରୁ ମୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ବିପ୍ଳବ ନିହାତି ପ୍ରୟୋଜନ ସେହି ବିପ୍ଳବୀ ପଥର ସନ୍ତାନ ସେମାନେ ଦେଇପାରି ନାହାନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଭିତରେ କେହି କେହି ସମାଜତନ୍ତ୍ର କଥା ବି କହିଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା- ହୁଏତ କାଞ୍ଚନିକ ସମାଜତନ୍ତ୍ର ନଚେତ୍ ଏକ ସୁଲ ସମାଜବାଦୀ ଧାରଣା, ଏକ ମଧୁର କଳ୍ପନା ଯେ ସବୁ ମଣିଷ ସମାନ ହୋଇଯିବେ, ସମସ୍ତେ ଏକାଭଳି ଖାଇବେ, ପିନ୍ଧିବେ । ଅର୍ଥାତ୍ ସବୁ ମଣିଷକୁ ସମାନ କରିଦେଇ ହେବ, ସମସ୍ତେ ଈଶ୍ଵରଙ୍କର ସନ୍ତାନ । ଏଭଳି ଏକ ଚିନ୍ତା ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ କାମ କରିଛି । ସମାଜତନ୍ତ୍ର ନାମରେ ମଣିଷର କଲ୍ୟାଣ କରିବା ନାଁରେ ଏହିଭଳି ଗୋଟାଏ ଅବାସ୍ତବ, ଅନୈତିହାସିକ, ଅବୈଜ୍ଞାନିକ, କାଞ୍ଚନିକ ମଧୁର ସ୍ଵପ୍ନ ତୋଳିଧରି କିଛି ଲୋକ ବହୁତ ହଇଚଇ କରିଛନ୍ତି, ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜନ ବି ଦେଇଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଫଳ କିଛି ହୋଇନାହିଁ । ମଣିଷର ଅବସ୍ଥା, ସମାଜର ଅବସ୍ଥା ସେମାନେ ବଦଳାଇ ପାରିନାହାନ୍ତି । କାରଣ ସମାଜର ପରିବର୍ତ୍ତନର ନିୟମ, ସମାଜ ଝଲିବାର ନିୟମ- ଏସବୁ ବିଷୟ ସେମାନେ ଜାଣିନଥିଲେ । ଏଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଥମେ ସଠିକ୍ ଭାବେ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ବିଜ୍ଞାନ ହିଁ ଦର୍ଶାଇଛି ।

ସମାଜର ଅଗ୍ରଗତି ଏବଂ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଧାରା କ’ଣ, ଶ୍ରମିକ କାହିଁକି ସୃଷ୍ଟି ହେଲା, କିଭଳି ଭାବେ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା, କି ପଦ୍ଧତିରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦ୍ ଆସିଲା, କି ପଦ୍ଧତିରେ ତାର କ୍ଷୟ ହେଉଛି- ସେହି ପଦ୍ଧତି ବା ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ନଜାଣିପାରିଲେ ଏବଂ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଯେଉଁ ଦିଗ ଗୁଡ଼ିକ ଯାଧାରଣା ବିଚାରରେ ତୁଟିପୁଣ୍ଡ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ୁଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ କିଛି କବିରାଜି ତୁଟୁକା ଦେଇ ଭଲ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ରୋଗ ଭଲ ହେବନାହିଁ । ରୋଗୀ ମରି ଯିବ । ବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ମତଭାବେ ରୋଗର ଚିକିତ୍ସା କରିବାର ଉପାୟ ହେଲା, ରୋଗର କାରଣ ନିର୍ଣ୍ଣୟ । ତାହେଲେ ସମାଜର ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକର ମୂଳ କାରଣଟିକୁ ଜାଣିବାକୁ ହେବ । ଲୋକଚକ୍ଷୁର ଅନ୍ତରାଳରେ ସମାଜ ପରିବର୍ତ୍ତନର ବାସ୍ତବ କି ନିୟମ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି, ତାହା ଜାଣିବାକୁ ହେବ । ସମାଜ ମଧ୍ୟରେ ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭିତରେ ନିହିତ ନିୟମ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଭିତରେ ନିହିତ ନିୟମ, ରାଷ୍ଟ୍ରନୀତି ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିହିତ ନିୟମ ଏହି ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ଧରେଇ ଦେବା ପାଇଁ ହିଁ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ବିଜ୍ଞାନ ଗଢ଼ି ଉଠିଛି ।

ଏହି ବିଜ୍ଞାନକୁ ଯଦି ଶ୍ରମଜୀବୀ ଜନସାଧାରଣ ଥରେ ଆୟତ୍ତ କରିପାରିବେ, ତାହାହେଲେ ସେମାନେ ସତ୍ୟ ଜାଣିପାରିବେ, ସମାଜକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା କ୍ଷମତାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଯିବେ । ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ସଂଗ୍ରାମକୁ ଆଉ କମାଣ, ବନ୍ଧୁକ ଦେଇ ଧ୍ଵଂସ କରାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ । ତେଣୁ ଦେଖିବେ ପୁଞ୍ଜିପତି ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ବିପ୍ଳବୀ ଲଢ଼େଇ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେତେ କମାଣ, ବନ୍ଧୁକ ବ୍ୟବହାର କଲେ ବି କ୍ରମାଗତ ସେମାନେ ଯାହା ଉପରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଆକ୍ରମଣ ଚଳାନ୍ତି, ତାହାହେଲା ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍ବାଦ ।

ରୁଜୁଆମାନଙ୍କର ଏହି ଆକ୍ରମଣର କୌଶଳ ହେଲା ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦକୁ ବିକୃତ କରିଦିଅ, ବିପଥଗାମୀ କରିଦିଅ, ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦ ନାଁରେ ଏଭଳିସବୁ କଥା ଚଳୁ କର, ଯଦ୍ୱାରା ଅସଲ ବିଜ୍ଞାନଟି ଗୋପନ ରହିଯିବ । ମାର୍କ୍ସବାଦର ମୂଳ ଚିନ୍ତା ଚେତନା ଏବଂ ତାର ମର୍ମବସ୍ତୁଟି ହିଁ ଅନ୍ତରାଳରେ ରହିଯିବ । ସେମାନେ ଦେଖୁଛନ୍ତି କ୍ରମାଗତ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦର ପ୍ରଭାବ ବଢୁଛି । ଏହା ହେବା ସୁନିଶ୍ଚିତ । କାରଣ ମଣିଷ ଭିତରେ ମୁକ୍ତିର ଯେଉଁ ଅଦମ୍ୟ ଆକାଂକ୍ଷା ଓ ପ୍ରବଣତା, ତାହା ତାକୁ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦ ଆଡକୁ ଟାଣି ନେଇଯାଏ ।

ଆପଣମାନେ ମନେରଖିବେ, ଲେନିନ୍‌ବାଦ ହେଲା ଏଯୁଗରେ ଦେଶକାଳ ପ୍ରଭେଦରେ ଯେଉଁସବୁ ପାର୍ଥକ୍ୟ, ସେହିସବୁ ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ସାମ୍ନାରେ ରଖି ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ବିଶ୍ୱ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଧୀନରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଦେଶର ବିପ୍ଳବର ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଅନୁଧ୍ୟାବନ କରିବାର ଏକ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି, ଦେଖିବାର ଏକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ । ଏ ଯୁଗରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶର ବିପ୍ଳବର ମୂଳନୀତି କଣ ହେବ ତାହା ଲେନିନ୍‌ବାଦ ତୋଳି ଧରିଛି । ତେଣୁ ଲେନିନ୍‌ବାଦକୁ କୁହାଯାଏ, ଏଯୁଗର ଅର୍ଥାତ୍ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଓ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବ ଯୁଗର ମାର୍କ୍ସବାଦ । ଏକଥାର ଅର୍ଥ ହେଲା ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ଯେତେବେଳେ କ୍ଷୟିଷ୍ଟ, ମରଣମୁଖୀ, ଯେତେବେଳେ ତାର ବିକାଶର ସର୍ବୋଚ୍ଚସ୍ତରକୁ ପହଞ୍ଚି ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଜନ୍ମଦେଇ ଚରମ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇଯାଇଛି, ଦେଶେ ଦେଶେ ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ଚର୍ଷ୍ଟିତ୍ତିପି ମାରୁଛି, ସେତେବେଳେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ବିଶ୍ୱ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଧୀନରେ ଥିବା ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଏବଂ ଔପନିବେଶିକ ଓ ଅର୍ଦ୍ଧଔପନିବେଶିକ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ବିପ୍ଳବର ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଅନୁଧ୍ୟାବନ କରିବା ଏବଂ ସମାଜ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟରେ କାମ କରିବାର ମୂଳନୀତି ଗୁଡ଼ିକୁ ତୋଳି ଧରିଛି ଲେନିନ୍‌ବାଦ ।

ଏହି ଲେନିନ୍‌ବାଦକୁ ହତୀଆର କରି ବଲ୍‌ସେଭିକ୍ ପାର୍ଟିର ନେତୃତ୍ୱରେ ରୁଷିଆର ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ବିପ୍ଳବ କରିଛି । ନଭେମ୍ବର ବିପ୍ଳବର ଚରିତ୍ର ଥିଲା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ । ନଭେମ୍ବର ବିପ୍ଳବର ଏ ଯୁଗର ସମସ୍ତ ଦେଶ ସାମ୍ନାରେ ବିପ୍ଳବର ଏକ ପ୍ରେକ୍ଷାପଦ ଓ ମୂଳନୀତିକୁ ତୋଳି ଧରିଛି । ନଭେମ୍ବର ବିପ୍ଳବ ଦର୍ଶାଇଦେଇଛି ଯେ, ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ବିପ୍ଳବ କରିପାରେ । ଏହି ବିପ୍ଳବ ନିଃସଂଶୟରେ ପ୍ରମାଣ କରିଛି ଯେ, ବିଶ୍ୱ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ବିପ୍ଳବ ଯୁଗ ଶେଷ ହୋଇଯାଇ ବିଶ୍ୱ ପୁଞ୍ଜିବାଦ କ୍ଷୟିଷ୍ଟ, ଧ୍ୱଂସମୁଖୀ ଓ ପ୍ରଗତି ବିରୋଧୀ ହୋଇପଡ଼ିଛି, ଜାତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନର ବିରୋଧୀ, ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ବିରୋଧୀ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ତେଣୁ ସମାଜ ପ୍ରଗତିର ଦ୍ୱାର ସେ ଚାଲୁ କରୁଛି, ପ୍ରଯୁକ୍ତିର ବିକାଶ ଓ ଆଧୁନିକୀକରଣ ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଉତ୍ପାଦନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଚରମ ସଂକଟ ଦେଖାଦେଉଛି । ଯାହା ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦୂର କରିପାରୁ ନାହିଁ । ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଉପରେ ଦେଶ ତଥା ଦେଶ ବାହାରର ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କର ଅର୍ଥାତ୍ ଉଭୟ ପଟରୁ ଶୋଷଣ ଫଳରେ ବର୍ଦ୍ଧିତ ଉତ୍ପାଦିକା ଶକ୍ତି ଫଳରେ ବଜାର ସଂକୋଚନ କ୍ରମାଗତ ଉତ୍ପାଦନରେ ସଂକଟ ଡାକି

ଆଣ୍ଡ୍ରୁଛି । ଆଉ ଏହି ସଂକଟ **in the reverse order** (ଓଲଟା ଦିଗରୁ) ମଣିଷ ସହିତ ପ୍ରକୃତିର ଦୃଢ଼ ମଧ୍ୟଦେଇ ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନ, ପ୍ରଯୁକ୍ତି, ଶିଳ୍ପ, ଦର୍ଶନ, ସାହିତ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତି, ନୈତିକତାର ଯେଉଁ ବିକାଶ ଘଟେ -ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଉପରେ ବି ପ୍ରଭାବ ପକାଉଛି, ଏହାକୁ ଖର୍ବ କରୁଛି । ଫଳରେ ସମସ୍ତ ଦିଗରୁ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ହେଲା ଯାହାକୁ ଏବଂ ପ୍ରଗତି ବିରୋଧୀ । ତେଣୁ ବିପ୍ଳବର ଆଘାତରେ ତାକୁ ହଟାଇବାକୁ ହେବ । ଏହି ବିପ୍ଳବରେ ସର୍ବହରାଶ୍ରେଣୀ ହିଁ ନେତୃତ୍ୱ ଦେବ । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବିପ୍ଳବର ସ୍ତର ହେଲା, ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ନେତୃତ୍ୱରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ବିରୋଧୀ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବର ସ୍ତର ।

ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ବିଶ୍ୱର ଅନଗ୍ରସର ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ଅର୍ଥାତ୍ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବିକାଶ ଅର୍ଥରେ ଯେଉଁ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ବୁନିଆଦୀ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକଠାରୁ ପଛରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଠି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ର କାଏମ୍ ରହିଛି, ଯେଉଁଠି ବୁର୍ଜୁଆମାନଙ୍କର ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଭୂମିକା ଶେଷ ହୋଇଯାଇଛି, ସେଠାରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ୱରେ ଶ୍ରମିକ-ଋଷୀର ଏକତ୍ର ଯାତନା କରି ବୁର୍ଜୁଆମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଛେଦ ଘଟାଇ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବକୁ ସଫଳ କରିବାକୁ ହେବ ।

ତୃତୀୟତଃ ଯେଉଁ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ବୁର୍ଜୁଆ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ହୋଇନାହିଁ ବା ଯେଉଁ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ ଉପନିବେଶ ବିରୋଧୀ ଜାତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନ ବା ଜାତୀୟ ମୁକ୍ତି ସଂଗ୍ରାମର ସ୍ତରରେ ରହିଛି, ସେହିସବୁ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ବି ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ନେତୃତ୍ୱରେ ଶ୍ରମିକ, ଋଷୀ ଏବଂ ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆମାନଙ୍କର କୌଣସି ବି ଅଂଶ ଯଦି ଲଢ଼େଇକୁ ଆସିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି, ଆସିବା ଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ଥାଆନ୍ତି, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଜାତୀୟ ମୁକ୍ତି ଫୁଟୁ ଗଠନ କରି ଜାତୀୟ ମୁକ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନ ସଂଗଠିତ କରିବାକୁ ହେବ । କିନ୍ତୁ ତାହାକୁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ବା ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବର ଅଂଶ ବୋଲି ଭାବିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ନିହାତି ପକ୍ଷେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର, ସର୍ବହରାଶ୍ରେଣୀର ନେତୃତ୍ୱରେ ହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଚାଳନା କରିବାକୁ ହେବ । କେହିଯଦି ଏଭଳିଭାବେ ନଭାବେ ତେବେ ସେମାନେ ଭୁଲ୍ କରିବେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଭୁଲ୍ ମହାସୁଲ୍ ଏଇ ଅର୍ଥରେ ଦେବାକୁ ହେବଯେ ଏହି ବିପ୍ଳବ ସଫଳ ପରିଣତିରେ ପହଞ୍ଚିବ ନାହିଁ । କାରଣ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ନେତୃତ୍ୱ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିନପାରିଲେ ସେହି ଦେଶର ବୁର୍ଜୁଆମାନେ ନେତୃତ୍ୱ ଦଖଲ କରିବେ ଏବଂ ସେହି ବୁର୍ଜୁଆମାନେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଅଂଶ ହିସାବରେ ବିପ୍ଳବର ପଥ ଓ ଗତି ରୁଦ୍ଧ କରିବେ । ବୁର୍ଜୁଆ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ଅଧା ସେବା ହୋଇଥିବା ରୋଟି ଭଳି ଓ ଖଣ୍ଡବିଖଣ୍ଡିତ ଭାବେ ସମାପ୍ତ ହେବ । ଏହାଫଳରେ ଗଣମୁକ୍ତି ଆସିବ ନାହିଁ ବରଂ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ସଂହତ ହେବ । ଏପରିକି ଜାତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ଅର୍ଜିତ ହେବାପରେ ବି ତାହା ବିପନ୍ନ ହେବାର **risk** (ବିପଦ) ରହିବ । ଆଜି ଯେଉଁ **colonialism** (ନବ୍ୟ ଉପନିବେଶବାଦ)ର କଥା କୁହାଯାଉଛି, ଲେନିନଙ୍କ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ୍ ସମ୍ପର୍କିତ ବ୍ୟାଖ୍ୟାରେ ବି ତାହାର ସ୍ୱୀକୃତି ରହିଛି ସେ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଏକଥା କହିଯାଇଛନ୍ତି । ନବ୍ୟ ଉପନିବେଶବାଦ ଶବ୍ଦଟା ଲେନିନ୍

ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି କି କରିନାହାନ୍ତି ତାହା ଆମ ନିକଟରେ ବଡ଼ କଥା ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ନବ୍ୟ ଉପନିବେଶବାଦର ମୂଳ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ବା ମୂଳ କଥାଟି ଲେନିନ୍‌ଙ୍କ ଲେଖାରେ ମିଳିବ ଯେ, ଏଯୁଗରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀମାନେ ଅର୍ଥନୈତିକ କର୍ତ୍ତୃକ ବିସ୍ତାର କରିବା ମଧ୍ୟଦେଇ ପଛେଇ ପଡ଼ିଥିବା ସ୍ଵାଧୀନ ବୁଦ୍ଧୁଆ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକର ରାଜନୈତିକ ଏପରିକି ସାମରିକ କର୍ତ୍ତୃତ୍ଵ ବି କାର୍ଯ୍ୟତଃ ନିଜ ଅଧୀନକୁ ନେଇଆସିବେ । ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ପୁରୁଣା ଢଙ୍ଗରେ ଆଉ ରହିବନାହିଁ, ନୂତନ ନୂତନ ଢଙ୍ଗରେ ଅର୍ଥନୈତିକ ଆଧିପତ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରି ଏହା ଆସିବ । ତେଣୁ ଏଯୁଗରେ ଜାତୀୟ ସ୍ଵାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ନେତୃତ୍ଵ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିପାରିଲେ ହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକ ସଠିକ୍ ଓ ସଫଳ ପରିଣତିରେ ପହଞ୍ଚିବ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମୂଳ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ । ଅର୍ଥାତ୍, ଏହିସବୁ ଦେଶର ବିପ୍ଳବଗୁଡ଼ିକୁ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଉତ୍ତରଣ ଘଟାଇବା ମଧ୍ୟଦେଇ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବକୁ ବିପ୍ଳବ ଦିଗରେ ନେବା ସମ୍ଭବ ହେବ । ଜାତୀୟ ସ୍ଵାଧୀନତା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଜିତ ଓ ସୁରକ୍ଷିତ ହୋଇପାରିବ ।

କିନ୍ତୁ ନଭେମ୍ବର ବିପ୍ଳବ ଓ ଲେନିନ୍‌ଙ୍କର ଏହି ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ବା ଆହୁରି ଯେଉଁ ବହୁ ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଶିକ୍ଷା ରହିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ହିଁ ବହିରେ ଲେଖାଅଛି ମୁଖ୍ୟ କର ଯିଏ ହେଲେ ବି ସେହି କଥାଗୁଡ଼ିକୁ କହିପାରେ ବା ସମସ୍ତ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ପାର୍ଟି ଏଗୁଡ଼ିକ ଜାଣନ୍ତି । ଅନେକ ହିଁ ଯେଉଁମାନେ ଟିକିଏ ଖୋଜୁ ଖବର ରଖନ୍ତି, ଲେନିନ୍‌ଙ୍କର ବହି ପଢ଼ିଛନ୍ତି ସେମାନେ ବି ଲେନିନ୍‌ଙ୍କର ଏସବୁ କହିପାରିବେ । ଏସବୁ ଜାଣିବା ନିଶ୍ଚିତଭାବେ ଦରକାର । ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାଭାବେ ଏଗୁଡ଼ିକ ସମସ୍ତଙ୍କର ଶିଖିବାର ନିହାତି ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି । ଏଗୁଡ଼ିକ ନଜାଣିଲେ ଇତିହାସର ଏହି ପ୍ରାଥମିକ ଜ୍ଞାନଟିକକ ନଥିଲେ ଆଜିକାର ବିପ୍ଳବୀ କର୍ମୀମାନେ ଲୋକଙ୍କୁ ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବେ କିଭଳିଭାବେ ? କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଯାହା କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ତାହାହେଲା ଏହି ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ ଗୋଟିଏ ଦେଶର କୌଣସି ପାର୍ଟିର ନେତା, କର୍ମୀମାନେ ଖୁବ୍ ଭଲଭାବେ କହିପାରୁଛନ୍ତି କି ପାରୁନାହାନ୍ତି ତାହାଦ୍ଵାରା ସେହି ପାର୍ଟିଟି ଯଥାର୍ଥ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ପାର୍ଟି କି ନୁହଁନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଉପଲକ୍ଷ ସଠିକ୍ କି ନୁହେଁ, ଚିନ୍ତା ଓ ତତ୍ତ୍ଵଟି ସଠିକ୍ କି ନୁହେଁ-ଏସବୁ ବିଚାର ହୁଏନା ।

ଆମ ଦେଶରେ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦ ନାଁରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ପାର୍ଟି ତିଆରି ହେବା ପରେ କେତେ ଯୁଗ ପାର ହୋଇଗଲା । ସେମାନଙ୍କ ନେତୃତ୍ଵରେ କେତେ ଆନ୍ଦୋଳନ ହେଲା, କିନ୍ତୁ ହେଲା କ’ଣ ? ସେମାନେ ବିପ୍ଳବ ସଫଳ କରିଛନ୍ତି କି କରିନାହାନ୍ତି, ବିପ୍ଳବ ପଥରେ ବେଶୀ ବାଟ ଆଗେଇ ପାରିଛନ୍ତି କି ପାରିନାହାନ୍ତି, ମୁଁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇ ନାହିଁ । ବିପ୍ଳବ କରାଯାଇପାରି ନାହିଁ ଅର୍ଥ ଯେ ବିପ୍ଳବର ଚିନ୍ତା ବା ତତ୍ତ୍ଵଟି ଭୁଲ୍ ଥିଲା ତାହା ପ୍ରମାଣ ହୋଇଯାଏନାହିଁ । କାରଣ କେବଳ ଚିନ୍ତାର ସଠିକତା ହିଁ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ କରିଦିଏ ନାହିଁ । ବିପ୍ଳବ ପାଇଁ ସଠିକ୍ ପଦ୍ଧତିରେ ଆଗେଇବାର ସାଧନା ହିଁ ସମାଜରେ ଏକମାତ୍ର ଶକ୍ତି ନୁହେଁ । ସମାଜରେ ବିପ୍ଳବର ସପକ୍ଷରେ ଯେଉଁଭଳି ଶକ୍ତିଥାନ୍ତି, ସେହିଭଳି ବିପ୍ଳବକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ

ମଧ୍ୟ ପାରିପାର୍ଶ୍ଵିକ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଥାଏ । ଯାହା ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ବିପ୍ଳବକୁ କୁମାଗତ ବାଧା ଦିଏ । ବିପ୍ଳବ ବିରୋଧୀ ଏହି ପରିବେଶ ଓ ଶକ୍ତି କେଉଁ ସମୟରେ କେତେଟା ପ୍ରବଳଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି, ତାହା ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵର ସାରବତ୍ତା ସଠିକ୍ ଥିଲେ ହିଁ ଯଦି ବିପ୍ଳବୀ ମତର ସପକ୍ଷରେ ହୁ ହୁ ହୋଇ ସଂଗଠନ ବଢ଼ାଥାନ୍ତା, ଦୁର୍ତ୍ତ ବିପ୍ଳବ ହୋଇଯାଉଥାନ୍ତା, ତାହେଲେ ମାର୍କ୍ସଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିଜ ହାତରେ ହିଁ ତାଙ୍କ ନିଜ ଦେଶରେ ବିପ୍ଳବ କରିଯିବା ସମ୍ଭବ ଥିଲା । ତାହାହେଲେ କୌଣସି ବଡ଼ ବିପ୍ଳବୀଙ୍କ ଜୀବନରେ ସଠିକ୍ ତତ୍ତ୍ଵ ଓ ପଦ୍ଧତିରେ ସଂଗ୍ରାମ କରିବା ସତ୍ତ୍ଵେ ବି ପରାଜୟ ବରଣ କରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଇତିହାସରେ ଦେଖା ଦିଅନ୍ତା ନାହିଁ । ଏଗୁଡ଼ିକ ଚିକି ପିଲାଙ୍କୁ ଭୁଲାଇବା କଥା । ଯେଉଁମାନେ ତତ୍ତ୍ଵଟିକୁ ସଠିକ୍ ଭାବେ ଉପଲବ୍ଧ କରନ୍ତି ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ଵ ସଠିକ୍ ଓ ନିର୍ଭୁଲ୍ ହେଲେ ବି ବିପ୍ଳବର ଅଗ୍ରଗତି ଦୁର୍ତ୍ତ ହେବ କି ମନ୍ଦୁର ହେବ କେବଳ ତତ୍ତ୍ଵ ଉପରେ ତାହା ନିର୍ଭର କରେନାହିଁ ।

ଫଳରେ ମୋର ପ୍ରଶ୍ନ ସେଠି ନୁହେଁ । ମୋର ପ୍ରଶ୍ନ ହେଲା, ଯେଉଁ ଉପଲବ୍ଧିରେ ଭିତ୍ତିରେ ସେମାନେ ବଡ଼ ବଡ଼ ପାର୍ଟି ଗଠନ କରିପକାଇଲେ ସେମାନଙ୍କର ସେହି ଉପଲବ୍ଧି ଓ ସେମାନଙ୍କର ପାର୍ଟି ଗଠନର ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି କ'ଣ ଲେନିନବାଦ୍ ସମ୍ମତ ? ଭାରତର ବିଶେଷ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ସେମାନେ ଦେଉଛନ୍ତି ଏବଂ ତାରି ଭିତ୍ତିରେ ବିପ୍ଳବର ସ୍ଵର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରୁଛନ୍ତି, ତାହା କଣ ଯଥାର୍ଥରେ ମାର୍କ୍ସବାଦ୍-ଲେନିନବାଦ୍ ସମ୍ମତ, ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତ ? ଏହା ହିଁ ହେଲା ମୂଳ ପ୍ରଶ୍ନ । ଏଗୁଡ଼ିକ ସଠିକ୍ ଥାଇ ବି ଯଦି ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ବିପ୍ଳବକୁ ଆଗେଇ ନେଇଯିବା କଷ୍ଟକର ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ବୁଝାଯାଇଥାନ୍ତା ସେମାନଙ୍କର ତତ୍ତ୍ଵ ଓ ରାସ୍ତାଟି ସଠିକ୍, କିନ୍ତୁ ବିରୋଧୀ ପରିବେଶ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଟକାଇଛି । ସେତେବେଳେ ସେଇ ବିରୋଧୀ ପରିବେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ କିଭଳି ଭାବେ କେତେବାଟ ସଂଗ୍ରାମ କରି ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ଗତିବେଗଟିକୁ ବଢ଼ାଇ ହେବ ତାହା ହିଁ ମୂଳ ପ୍ରଶ୍ନ ହୋଇଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଏଠି ତ ତାହା ନୁହେଁ ।

ସିପିଆଇ, ସିପିଆଇ(ଏମ୍), ସିପିଆଇ(ଏମ୍-ଏଲ୍) ଭଳି ଦଳଗୁଡ଼ିକ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ସ୍ଵୀକୃତି ନେଇ ଏବଂ ତା ସହିତ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ଯେଉଁ ବିଶ୍ଵବ୍ୟାପୀ ଗୌରବ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ତାହାକୁ ପୁଞ୍ଜିକରି ଏ ଦେଶରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ । ମଣିଷ ଭିତରେ ମୁକ୍ତି ଆକାଂକ୍ଷାରୁ ମାର୍କ୍ସବାଦ୍-ଲେନିନବାଦ୍ ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଦୁର୍ନିବାର ଆକର୍ଷଣ କଥା, ମୁଁ ପୂର୍ବରୁ କହିଛି, ତାହାରି ଯୋଗୁଁ ଏହିସବୁ ଦଳଗୁଡ଼ିକର ନେତାମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ମାର୍କ୍ସବାଦ୍-ଲେନିନବାଦ୍ କଥା ଶୁଣି ଦଳେ ଦଳେ ମଣିଷ ସେମାନଙ୍କ ପଛରେ ଏକାଠି ହୋଇଛନ୍ତି । ପୁଣି ଦେଖିବେ ପାର୍ଟିର ଆକାରଟି ବଡ଼ହୋଇଗଲା । ତାହାକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଲୋକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ମାନସିକତା ଗଢ଼ି ଉଠେ । ପାର୍ଟିର ନେତୃତ୍ଵ ସଠିକ୍ ହେଉ ବା ବେଠିକ୍ ହେଉ, ତାହାର ପ୍ରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ମଣିଷଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ପାର୍ଟିଟି ବଡ଼

ବୋଲି ହିଁ ଆନନ୍ଦରେ ନାଚନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ମାନସିକ ଗଠନ ଓ ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ଧରଣର ହୋଇଯାଏ । ସେମାନେ ଆଉ କୌଣସି ବିଷୟ ବିଚାର କରିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି ନାହିଁ । ଲଢ଼େଇ କରି ପ୍ରାଣ ବି ଦିଅନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ବିଚାର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି ନାହିଁ । ପୁଣି ଯଦି କେବେ ବି ବିଚାର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବାକୁ ଆସନ୍ତି, ତାହା ହୋଇଯାଏ ମନଗଢ଼ା ବିଚାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ପଦ୍ଧତି । କାରଣ ଯେଉଁ ପାର୍ଟିଟିର ରାଜନୀତି ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ପ୍ରଭାବିତ, ସେହି ପାର୍ଟିଟି ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦ ନାମରେ ଯେଉଁ ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଯେଉଁ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି ନେଇ ଚାଲେ, ତାହା ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟା ବା ବିଚାର ପଦ୍ଧତି ହିଁ ନୁହେଁ । ଫଳରେ ଏହିସବୁ ଦଳର କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଏବଂ ଏମାନଙ୍କର ରାଜନୀତି ପ୍ରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ମଣିଷଗୁଡ଼ିକର ଚିନ୍ତା ଓ ବିଚାରର ପଦ୍ଧତି ଅଣମାର୍କ୍ସବାଦୀ ହେବା ଯୋଗୁଁ ସେମାନେ ଯେଉଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ନିଅନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ସମାଜ ପରିବର୍ତ୍ତନର ବୈଜ୍ଞାନିକ ନିୟମର ପ୍ରେକ୍ଷାପଟ୍ଟରେ ମନଗଢ଼ା ହୋଇଯାଏ । ଏମାନେ ହିଁ ଯେତେବେଳେ ପରେ ଦେଖନ୍ତି ଯେ, ଆଦୌ କିଛି ହେଲାନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ହତାଶ ହୁଅନ୍ତି । ଆନ୍ଦୋଳନରୁ ସାମୟିକ ଭାବେ ହେଲେ ବି ଦୂରେଇ ଯାଆନ୍ତି ।

ତେଣୁ ଯେଉଁ କଥାଟି କହୁଥିଲି, ତତ୍ତ୍ୱ ସଠିକ୍ ହେବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ତାହାକୁ ବାସ୍ତବାୟିତ କଲାଭଳି ଉପଯୁକ୍ତ ସାଂଗଠନିକ ଶକ୍ତି ଯଦି ବିଭିନ୍ନ ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ କାରଣରୁ ଅର୍ଜନ କରାଯାଇ ନପାରେ ତେବେ ବିପ୍ଳବ ହେବନାହିଁ । ପୁଣି ଗୋଟିଏ ଦଳ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦର କଥାଗୁଡ଼ିକୁ କହି ସୁବିଧାଜନକ ପରିସ୍ଥିତି ପାଇ ଭଲ ଶକ୍ତି ଅର୍ଜନ ବି କରିପକାଏ, ବଡ଼ ପାର୍ଟି ହୋଇଯାଏ, ବହୁ ଲୋକ ତା ପଛରେ ଏକାଠି ହୋଇଯାନ୍ତି, ତାହାସତ୍ତ୍ୱେ ବି ଯଦି ସେହି ଦଳର ତତ୍ତ୍ୱଟି ଭୁଲ ହୁଏ, ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଭୁଲ୍ ହୁଏ, ବିଚାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ପଦ୍ଧତି ଭୁଲ୍ ହୁଏ, ତାହାହେଲେ କେବଳ ଶକ୍ତିବଳରେ ହିଁ ବିପ୍ଳବ କରିପକାଇବେ ସେଭଳି ହୁଏନା, ବିଷୟଟି ଏତେ ସହଜ ନୁହେଁ ।

ସୁତରାଂ ଦଳର ନେତୃତ୍ୱର ବିଚାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ପଦ୍ଧତି, ନେତା କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ଏହି ଦଳର ପ୍ରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ମଣିଷଗୁଡ଼ିକର ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତିରେ ମୁଁ ଯେଉଁ କଥା କହିଲି ମନେରଖିବା ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏଠାରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା ମଧ୍ୟ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ମନେ ରଖିବାକୁହେବ । ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ବିଜ୍ଞାନ କଥାଟିର ଅର୍ଥ ହେଲା ସଠିକ୍ ବୈଜ୍ଞାନିକ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି, ଦୃଶ୍ୟମୂଳକ ବସ୍ତୁବାଦୀ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତ ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟା । ଏହା ଆୟତ୍ତ କରିବା ବିଷୟଟି କେବଳ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ବୁଦ୍ଧିବୃଦ୍ଧି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେନାହିଁ । ବରଂ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ବୁଦ୍ଧି କିଭଳିଭାବେ **pat-terned** ହେବ ଅର୍ଥାତ୍ କେଉଁ ଢାଞ୍ଚାରେ ଗଢ଼ି ଉଠିବ ତାହା ନିର୍ଭର କରେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଟିର ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଉପରେ । ଯେଉଁଭଳି ବିଶ୍ୱସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଟିକୁ ଧରନ୍ତୁ । ଯେଉଁମାନେ ଟ୍ରଟ୍ସ୍କି, ବୁଖାରିନ୍ ବା ସେମାନଙ୍କ ଶିବିରର ଅନ୍ୟାନ୍ୟମାନଙ୍କର ମତାବଳୟ

ଥିଲେ ଅଥବା ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ କୃଷ୍ଣେଭଙ୍କର କଟର ସମର୍ଥକ ଥିଲେ, ସେମାନେ ଅତି ସହଜରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିଛନ୍ତି ଓ ବଡ଼ ପାଟିରେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଷ୍ଟାଲିନ୍ ସୋଭିଏତ୍ ୟୁନିୟନ୍‌ର ଅପରିସୀମା କ୍ଷତି କରିଯାଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଏଭଳି କଥା ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କ ଭଳି “ଧୂରନ୍ଧର ସଭାତାନ୍ ଆଉ ମିଳିବେ ନାହିଁ” । ଅନ୍ୟ ପଟରେ ଯେଉଁମାନେ ତୃତୀୟ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକର ଅନୁଗାମୀ ଥିଲେ, ଲେନିନ, ଷ୍ଟାଲିନ୍, ମାଓ-ସେ-ତୁଂଙ୍କର ନେତୃତ୍ୱ ଉପରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଦ୍ୱିଧାହୀନ ଆସ୍ଥା ଓ ଆନୁଗତ୍ୟ ଥିଲା, ସେମାନଙ୍କର ଟ୍ରଫିକ୍‌ଙ୍କର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସମ୍ପର୍କରେ ଅଥବା କୃଷ୍ଣେଭଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଆଧୁନିକ ସଂଗୋଧନବାଦୀମାନେ ସମାଜତନ୍ତ୍ରର ଯେଉଁ ଅପରିସୀମା କ୍ଷତି କରିଛନ୍ତି, ସେ ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ସମସ୍ତ ଡର୍କ ଉର୍ଦ୍ଧକୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲା । ଅଥଚ ଦେଖନ୍ତୁ ଏହି ଉଭୟ ଶିବିରର ଲୋକମାନେ ଦାବି କରନ୍ତି ଯେ, ସେମାନେ ମାର୍କବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦ ଏବଂ ସର୍ବହାର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକତାବାଦରେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ତାହେଲେ ଆପଣମାନେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଉଭୟପକ୍ଷ ହିଁ ନିଜକୁ ସାମ୍ୟବାଦୀ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି । ସାଧାରଣଭାବେ ଉଭୟ ହିଁ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ପରିମଣ୍ଡଳରେ ରହିଛନ୍ତି । ତଥାପି କେତେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବା ଗୋଟିଏ ମୂଳ ବିଷୟ ଉପରେ ଉଭୟଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଓ ମତାମତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପରୀତ । କାହିଁକି ଏଭଳି ହେଉଛି ?

ଆମ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବେ, ସିପିଆଇ, ସିପିଆଇ(ଏମ୍) ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦଳରେ ଏଭଳି ବହୁ ନେତା କର୍ମୀ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ମନପ୍ରାଣରେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତିଯେ ଆମ ଦଳ ଏସ୍.ୟୁ.ସି.ଆଇ(କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ)ର ରାଜନୀତି ମୁକ୍ତ ବାମପନ୍ଥୀ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଫାଟ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି ଏବଂ କଂଗ୍ରେସ ପାଇଁ ସୁବିଧା କରିଦେଉଛି । ପୁଣି ଓଲଟା ଦିଗରୁ ଦେଖିବେ ଆମ ଦଳରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାଧାରଣ ସ୍ତରରେ ଏଭଳି ବହୁ କର୍ମୀ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦଳର ନେତା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବି ଏସ୍.ୟୁ.ସି.ଆଇ(କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ) ଦଳର ଯଥାର୍ଥ ବିପ୍ଳବୀ ଚରିତ୍ର ସମ୍ପର୍କିତ ଧାରଣାକୁ ଗୋଳମାଳ କରିଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ତାହାହେଲେ ଦେଖାଯାଉଛି ଯେ, ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏଠାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ବ୍ୟକ୍ତି ଚିନ୍ତାର ସ୍ୱାଧୀନତାର ସୀମାଟି ଏଇଠି ରହିଛି । ବ୍ୟକ୍ତିର ଜିନିଷସ୍ ବା ଟ୍ୟାଲେଣ୍ଟ (ପ୍ରତିଭା) ଯାହା କୁହନ୍ତୁ କୌଣସି ବିଷୟ ହିଁ ସୀମାହୀନ ଭାବେ ସ୍ୱାଧୀନ ନୁହେଁ । ଯେମିତି ଖୁସି ସେ ଚାଲନ୍ତି ନାହିଁ, ଚାଲିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାବନ୍ତି ଯେ, ସେ ଖୁବ୍ ସ୍ୱାଧୀନଭାବେ ମୁକ୍ତ ମନନେଇ ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି । ଏକଥା ଠିକ୍ ଯେ ମଣିଷର ଗୋଟାଏ ସ୍ୱାଧୀନତା ଅଛି, କିନ୍ତୁ ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତା ସୀମାହୀନ ନୁହେଁ, ତା ଆପେକ୍ଷିକ । ମନର ସ୍ୱାଧୀନତାର ବି ଗୋଟାଏ ସୀମା ରହିଛି । ସେହି ସୀମାଟି ରହିଛି ଦୁଇଟି ବିଷୟରେ । ଗୋଟିଏ ହେଲା ବାସ୍ତବ ପରିବେଶ, ଆଉ ଗୋଟିଏ ହେଲା ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟା । ଅର୍ଥାତ୍ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଭିତରେ ଯେଉଁ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଭିତର ଦେଇ ତାର ଅଜାଣତରେ ବା ଜାଣିଶୁଣି ତାର ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତି ଗଢ଼ି ଉଠିଛି, ସେ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ଦ୍ୱାରା ତାର ମନର ବା ଚିନ୍ତାର ସ୍ୱାଧୀନତା ସୀମିତ । ତେଣୁ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ

ଭାବେ ମାର୍କ୍ସବାଦ ବୁଝୁଛୁ, ଲେନିନ୍‌ବାଦ ବୁଝୁଛୁ ଏବଂ ତାହା ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛୁ । ସମାଜରେ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ମାର୍କ୍ସବାଦକୁ ସଠିକ୍ ବୋଲି ମନେକରନ୍ତି, ସେମାନେ ବି ମାର୍କ୍ସବାଦକୁ ନିଜ ବୁଝାମଣା ଅନୁଯାୟୀ କହୁଛନ୍ତି । ଅନେକ ହିଁ ମନେ କରନ୍ତି ମାର୍କ୍ସବାଦର ସମସ୍ତ ବହି ସେ ପଢ଼ିଛନ୍ତି, ତେଣୁ ସେ ସବୁ କଥା ଜାଣନ୍ତି । ମାର୍କ୍ସବାଦ ଜାଣିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହୁଏ ନାହିଁ । ସ୍ମୃତରାଂ ତାଙ୍କର ବୁଝିବାରେ କୌଣସି ଗୋଳମାଳ ହୋଇନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ଏଭଳିଭାବେ ଭାବନ୍ତି, ଦେଖାଯିବ ମାର୍କ୍ସବାଦ ନେଇ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପର ଆଲୋଚନାରେ ହୁଏତ କୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କେଉଁଠି ଦୁଇଟି ଲାଜନ୍ଦର ବ୍ୟାଖ୍ୟାରେ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଐକ୍ୟ ହେଉଛି, ତାପରେ ତୃତୀୟ ଲାଜନ୍ଦକୁ ଯାଇ, ସେମାନେ କହିଦେଉଛନ୍ତି ଯେ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଐକ୍ୟ ହୋଇପାରିବନାହିଁ । ଅଥଚ ସମସ୍ତେ ମନେ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସବୁ କଥା ଜାଣନ୍ତି । ତାହେଲେ ଦେଖାଯାଉଛି କାହାରି ମନେକରିବାଟା ହିଁ ଏଥିରେ ଅସଲ କଥା ନୁହେଁ । ତା'ଦ୍ୱାରା ସମସ୍ୟାଟିର ମୂଳଟିକୁ ବୁଝିହେବ ନାହିଁ । ଏହିଠାରେ ହିଁ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦ ଯଥାର୍ଥ ଉପଲବ୍ଧି ପ୍ରଶ୍ନ ଦେଖାଦିଏ ।

ଏହି ମାର୍କ୍ସବାଦ ଲେନିନ୍‌ବାଦର ଯଥାର୍ଥ ଉପଲବ୍ଧି କଥାଟିର ଅର୍ଥ କଣ ? ଏହି ଯଥାର୍ଥ ଉପଲବ୍ଧି କହିଲେ ଆମେ କ'ଣ ବୁଝୁ ? ଯୁକ୍ତିସମ୍ମତ ଆଲୋଚନା କଲେ ଜଣାଯିବ ଯେ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦର ଯଥାର୍ଥ ଉପଲବ୍ଧି କଥାଟିର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ ହେଲା ସଠିକ୍ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି, ଅର୍ଥାତ୍ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତ ଦୃଢ଼ମୂଳକ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି ଆୟତ୍ତ କରିବା । ଏହି ସଠିକ୍ ବିଚାର ପଦ୍ଧତିକୁ ବାଦଦେଇ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ଆଲୋଚନାରେ ଯଦି ମନେହୁଏ ଏହା ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ତାହାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଐକ୍ୟ ବି ହୁଏ ତଥାପି ସେଥିରେ ଲାଭ ହୁଏନାହିଁ । ଆଜି ଯାହା ଯଥାର୍ଥ ମନେହେଲା, କାଲି ପୁଣି ଆଉ ଗୋଟାଏ ଘଟଣାରେ ଦେଖାଯିବ ପୁରା ବିଷୟଟି ହିଁ ଗୋଳମାଳ ହୋଇଗଲା । ଏହାଦ୍ୱାରା ଯାହାଘଟେ ତାହାହେଲା ସାମାଜିକ ଐକ୍ୟ । ଏହାର ନାଁ ହେଲା ସାଧାରଣ ଐକ୍ୟମତରେ ପହଞ୍ଚିବା । କିନ୍ତୁ ଏହି ଘଟଣା ତ ଦୁଇଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିରୋଧୀ ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତିର ଲୋକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବି ଘଟିପାରେ । ସେମାନେ ବି ତ ଅନେକ ସମୟରେ ଅନେକ ଇସ୍ୟୁରେ ଆପାତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଉପର ଠାଉରିଆ ଭାବେ ସାଧାରଣ ଐକ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚନ୍ତି । ପୁରାପୁରି ଦୁଇ ବିପରୀତ ମେରୁର ଦର୍ଶନର ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟାଏ ସାଧାରଣ ଇସ୍ୟୁ ଉପରେ ମୋଟାମୋଟି ଗୋଟିଏ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଐକ୍ୟବଦ୍ଧ ହୁଅନ୍ତି, ଏକତ୍ର କାମ କରନ୍ତି । ନଚେତ୍ ବିଭିନ୍ନ ଦଳ ଓ ଶକ୍ତି ଭିତରେ ଯୁକ୍ତପ୍ରଣ୍ଡ ହୁଏ କେମିତି ? ଏହିଭଳିଭାବେ କୌଣସି ଏକ ସାଧାରଣ ଇସ୍ୟୁ ଉପରେ ଐକ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହିଁ ତ ଯୁକ୍ତପ୍ରଣ୍ଡ ରାଜନୀତିର ମୂଳକଥା । କିନ୍ତୁ ଏହି ମାପକାଠିରେ ତ ଏକ ପାର୍ଟି ଯଥାର୍ଥରେ ହିଁ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ପାର୍ଟି କି ନୁହେଁ, ତାହାର ବିଚାର ହୁଏନା । ଗୋଟିଏ ପାର୍ଟି ଯଥାର୍ଥରେ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ପାର୍ଟି କି ନୁହେଁ, ତାହାର ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦର ଉପଲବ୍ଧିଟି ସଠିକ୍ କି

ନୁହେଁ, ତାହା ଯଦି ଆମେ ବୁଝିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟାକରୁ, ତେବେ ସେହି ପାର୍ଟିର ବିରୁଦ୍ଧ ପଦ୍ଧତି କ'ଣ ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତିଟି କିଭଳି ଅର୍ଥାତ୍ ତାହା ସଠିକ୍ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦସମ୍ମତ ବିରୁଦ୍ଧପଦ୍ଧତି ଏବଂ ଚିନ୍ତାପଦ୍ଧତି କି ନୁହେଁ, ତାହା ବୁଝିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ । ଅଥଚ ଆମ ଦେଶରେ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଏ ବିଷୟଟି ପରିଷ୍କାର ହୋଇନାହିଁ । ଆମ ଦେଶରେ ପ୍ରଥମେ ସିପିଆଇ, ତାପରେ ତାହା ଭାଙ୍ଗି ସିପିଆଇ(ଏମ୍) ଏବଂ ପରେ ତାହା ମଧ୍ୟ ଭାଙ୍ଗି ସିପିଆଇ(ଏମ୍-ଏଲ୍) ହେଲା । ଅବଶ୍ୟ ସିପିଆଇ(ଏମ୍-ଏଲ୍) ଦୁତ ଭାଙ୍ଗି ଶେଷ ହୋଇଯାଇଛି । ସିପିଆଇ ଏବଂ ସିପିଆଇ(ଏମ୍) ଏହି ଯେଉଁ ଦୁଇଟି ପାର୍ଟି ଆମ ଦେଶରେ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦର ନାଁ ନେଇ ଦେଖାଦେଲା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦ ଆନ୍ଦୋଳନର ସ୍ୱୀକୃତି ଓ ଗୌରବକୁ ଭିତ୍ତିକରି ବଡ଼ ପାର୍ଟିରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲା । ସେମାନଙ୍କର ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦ ସମ୍ପର୍କରେ ଉପଲକ୍ଷ କ'ଣ ? ଏହି ଅସଲ ବିଷୟଟିକୁ କେହି ବିରୁଦ୍ଧ କରି ପରିଷ୍କାର କରିନେବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ରାଜନୈତିକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଓ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ବିରୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଯାଇ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦକ୍ଷେପରେ ହିଁ ଦେଖୁଛୁ ଯେ, ଛୋଟକାଟିଆ ଦୁଇ ଚରିଟି ବିଷୟ ଛଡ଼ା ସେମାନଙ୍କର ମୂଳ ବକ୍ତବ୍ୟ, ରାଜନୈତିକ ବକ୍ତବ୍ୟ ମୂଳରୁ ଚୂଳ ଯାଏ ଭୁଲ । ଭାରତର ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା, ବିପ୍ଳବର ସ୍ତର, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦୀ ନେତୃତ୍ୱରେ ଧାରଣା ଇତ୍ୟାଦି ଯେକୌଣସି ମୂଳ ବିଷୟ ବିରୁଦ୍ଧ କଲେ ହିଁ ଦେଖାଯିବ ଯେ, ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ସିପିଆଇ, ସିପିଆଇ(ଏମ୍)ର ବକ୍ତବ୍ୟ, ବିଶ୍ଳେଷଣ, ତତ୍ତ୍ୱ ସବୁ ଭୁଲ୍ ।

ମୁଁ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବାକୁ ଚାହେଁ, କାରଣ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ସଠିକ୍ ତତ୍ତ୍ୱ କହିଲେ କେବଳ ବିପ୍ଳବର ସ୍ତର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହେବାକୁ ହିଁ ବୁଝାଏ ନାହିଁ । ଯଦିଓ ବିପ୍ଳବର ସ୍ତରଟି ସଠିକ୍ ଭାବେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ବିପ୍ଳବର କର୍ମସୂଚୀକୁ ନେଇ ଯେଉଁ ଦଳକୁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଭିତରେ କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼େ, ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ସଂଗଠିତ କରିବାକୁ ହୁଏ, ରାଷ୍ଟ୍ର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆନ୍ଦୋଳନ ଭିତରକୁ ଗଣି ଆଣିବାକୁ ହୁଏ, ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଚରିତ୍ର କ'ଣ, ବିପ୍ଳବର ସ୍ତର କ'ଣ, କେଉଁ ଶ୍ରେଣୀକୁ ରାଷ୍ଟ୍ର କ୍ଷମତାକୁ କେଉଁ କେଉଁ ଶ୍ରେଣୀ ମିଶି ଉଚ୍ଛେଦ କରିବେ- ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ । ଏଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ୟତମ ମୂଳ ବିଷୟ । ଏସବୁ ଛଡ଼ା ଏକ ରାଜନୈତିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ଗଢ଼ି ଉଠିପାରେନା । ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଲା, ଗୋଟାଏ ରାଜନୈତିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ସାମ୍ନାରେ ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ୱର ବିଶେଷକୃତ ରୂପ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି, ଏହି ବିଷୟରେ ଯଦି ଦୁଇଟି ରାଜନୈତିକ ଦଳର ମେଳ ହୋଇଯାଏ ତାହାହେଲେ ହିଁ କ'ଣ କୁହାଯିବ ତତ୍ତ୍ୱର ମେଳ ହୋଇଗଲା ? ଅନେକ କହିବେ ମେଳ ହେଲା, ମୁଁ ମନେକରେ ନା, କେବଳ ଏହାଦ୍ୱାରା ମେଳ ହୁଏନାହିଁ । ଯେମିତି ଧରନ୍ତୁ ଆମେ ଏସ୍.ୟୁ.ସି.ଆଇ(କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ) ଦଳ କହୁ ଭାରତବର୍ଷ ଏକ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶ ଏବଂ ଏଠାରେ

ବିପ୍ଳବ ହେବ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ନେତୃତ୍ୱରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ବିରୋଧୀ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ । ଆମ ଦେଶରେ ଏହି କଥାଟିକୁ ଆର୍.ଏସ୍.ପି, ଖୁର୍ଦ୍ଦସି ପାର୍ଟି, ଆର୍.ସି.ପି.ଆଇ ଏହି ଦଳମାନେ ବି କହିଥାନ୍ତି । ଏଭଳି ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଏ ଦେଶରେ ମିଳିବେ, ଯାହାଙ୍କର ତତ୍ତ୍ୱ ବୁଝନ୍ତି ବୋଲି ଅହମିକା ରହିଛି । ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରାଗଲେ ସେମାନେ ବି କହିଦେବେ ଯେ ଭାରତବର୍ଷ ଏକ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ର । ଏଠି ବୁର୍ଜୁଆଶ୍ରେଣୀ କ୍ଷମତାରେ ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରିବେ ଶ୍ରମିକ, ଋଷୀ, ନିମ୍ନମଧ୍ୟବିତ୍ତ, ନେତୃତ୍ୱ ଦେବ ସର୍ବହରାଶ୍ରେଣୀ । ଏଠି ବିପ୍ଳବ ହେବ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ବିରୋଧୀ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ । ତାହାହେଲେ ହିଁ କଣ ଏହିସବୁ ଦଳ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସହିତ ଏସ୍.ୟୁ.ସି.ଆଇ(କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ)ର ମୂଳ ବକ୍ତବ୍ୟ ମେଳ ହୋଇଗଲା, ତତ୍ତ୍ୱ ମିଶିଗଲା, ଏକଥା କୁହାଯାଇପାରିବ ବା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି ମେଳ ଅଛିକି ନାହିଁ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ଦେଖିବାକୁ ହେବ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି, ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟା ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ମୂଳ ନୀତିଗୁଡ଼ିକର ସର୍ବବ୍ୟାପକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉପଲବ୍ଧ, ଯୌଥଚିନ୍ତା ବା ଯୌଥନେତୃତ୍ୱ ଏବଂ ତାର ବିଶେଷିକୃତ ପ୍ରକାଶ - ଏହିସବୁ ମୂଳଗତ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତାଗତ ଭିତ୍ତି ସମାନ କି ନୁହେଁ ଅର୍ଥାତ୍ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦ୍ ସମ୍ପର୍କରେ ଧ୍ୟାନଧାରଣା ଗୁଡ଼ିକ ମୂଳ ଯେଉଁ ଚିନ୍ତାଗତ ଭିତ୍ତିରୁ ଜନ୍ମ ନେଉଛି ସେଇ ଭିତ୍ତିଟି ସମାନ କି ନୁହେଁ ।

ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦ୍ ଏହି ଯେଉଁ ଯଥାର୍ଥ ଉପଲବ୍ଧ ଅର୍ଥାତ୍ ସଠିକ୍ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି (methodology) ତାହା ମାର୍କ୍ସ, ଏଙ୍ଗେଲ୍ସ, ଲେନିନ୍‌ଙ୍କ ବହି ମୁଖ୍ୟ କର ଆୟତ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ରୁଷରେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ପଣ୍ଡିତ ବ୍ୟକ୍ତି ମାର୍କ୍ସ, ଏଙ୍ଗେଲ୍ସଙ୍କର ଉଦ୍ଧୃତି ବଖାଣି ରଖି ସମାଜର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ଯାଇ ରୁଷିଆର ବିପ୍ଳବକୁ ଆଗେଇ ନେଇଯାଇପାରି ନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ବି ମୁହଁରେ କହିଥିଲେ, ମାର୍କ୍ସବାଦ୍ ଏକ ସୂତ୍ରବାଦ୍ (dogma) ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବକ୍ତବ୍ୟ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ସେମାନେ ତାହାକୁ ସୂତ୍ରବାଦ୍ରେ ହିଁ ପରିଣତ କରିଦେଇଥିଲେ । ମାର୍କ୍ସ ତାଙ୍କ ସମୟର ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଭାବିଥିଲେ ଯେ, ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବ ପ୍ରଥମେ ବିକଶିତ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ହେବ । ବୁର୍ଜୁଆ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ତତ୍କାଳୀନ ଉଦାରନୈତିକ ପରିବେଶକୁ ଦେଖି ମାର୍କ୍ସ ଏଭଳି କଥା ବି କହିଥିଲେ ଯେ, ଏହିସବୁ ଦେଶରେ ବିପ୍ଳବ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ହେବ । ରୁଷିଆରେ ବହୁ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ପଣ୍ଡିତ ମାର୍କ୍ସଙ୍କର ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ପୁନରାବୃତ୍ତି କରି ବିପ୍ଳବକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ । ଏମାନଙ୍କ ସହିତ ଲେନିନ୍‌ଙ୍କୁ ତାର ମତାଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବାକୁ ପଡିଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଯୁଗ ସହିତ ମାର୍କ୍ସଙ୍କ ଯୁଗର ପାର୍ଥକ୍ୟ କେଉଁଠି ଏବଂ ସେହି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ କାହିଁକି ଏୟୁଗରେ ବିପ୍ଳବର ପ୍ରାଣକେନ୍ଦ୍ର ବିକଶିତ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶ ପରିବର୍ତ୍ତେ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଶୃଙ୍ଖଳର ସର୍ବାପେକ୍ଷା ଦୁର୍ବଳ ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକରେ ଦେଖାଦେବ ଏବଂ ସେହିଠାରେ ହିଁ ବିପ୍ଳବ ହେବ, ଲେନିନ୍ ସେହି କଥା ଦର୍ଶାଇ ଥିଲେ । ଲେନିନ୍ ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ, ଆଜିକାର ଯୁଗରେ ବୁର୍ଜୁଆମାନେ ଯେତେବଳେ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଠାରୁ

ସାମରିକବାଦ (militarism) ଆଡକୁ ଡଳୁଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶର ବିପ୍ଳବ ସଶସ୍ତ୍ର ବିପ୍ଳବ ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଏସବୁ ବିଷୟ ଛଡା ମଧ୍ୟ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ଚରିତ୍ର ଓ ସ୍ୱରୂପ, କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ସଂଗଠନ, ତାର ଗଣତନ୍ତ୍ର ଧାରଣା, ସର୍ବହରା ଏକନାୟକତ୍ୱ, ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଭୂମିକା, ଋଷୀର ଭୂମିକା ପ୍ରଭୃତି ବିଭିନ୍ନ ମୌଳିକ ବିଷୟରେ ପ୍ଲେଖାନଭ, ଟ୍ରାସ୍କି, କାଉଟସ୍କି ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଲେନିନଙ୍କର ତୀବ୍ର ବିତର୍କ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ବିତର୍କ କାହିଁକି ହେଲା ? ସମସ୍ତେ ହିଁ ତ ମାର୍କ୍ସ-ଏଙ୍ଗେଲ୍ସଙ୍କ ବହିଗୁଡ଼ିକୁ କଣ୍ଠସ୍ଥ କରିପକାଇଥିଲେ, ତେବେ ବିତର୍କ ହେଲା କାହିଁକି ? କାରଣ ଦଳେ କେବଳ ମାର୍କ୍ସ-ଏଙ୍ଗେଲ୍ସଙ୍କ ବାଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ତତ୍ତ୍ୱ ବୋଲି ଧରିନେଇଥିଲେ । ଆଉ ଲେନିନ୍ ମାର୍କ୍ସବାଦର ତତ୍ତ୍ୱର ଅର୍ଥ ଭାବେ ମାର୍କ୍ସ-ଏଙ୍ଗେଲ୍ସଙ୍କର କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ବା ତାଙ୍କ ସମୟର ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଯେଉଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ସେମାନେ ନେଇଥିଲେ କେବଳ ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ବିଚାର କରିନାହାନ୍ତି । ସେ ବୁଝିଥିଲେ - ଯେଉଁ ବିଜ୍ଞାନଟିକୁ ଯେଉଁ ବିଚାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ପଦ୍ଧତିକୁ ପ୍ରୟୋଗକରି ମାର୍କ୍ସ ଏକଦା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ନେଇଥିଲେ, ସେହି ବୈଜ୍ଞାନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି ହିଁ ହେଲା ମାର୍କ୍ସବାଦ । ଯେମିତି ମାର୍କ୍ସ ନିଜେ ଇଂଲଣ୍ଡର ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପରିବେଶ ଦେଖି ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଉପାୟରେ ଗାନ୍ଧିପୂର୍ଣ୍ଣ ପଥରେ ହେବବୋଲି ଯେଉଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଇଥିଲେ, ପ୍ୟାରୀ କମ୍ୟୁନ୍ ଘଟଣା ପରେ ସେହି ଅଭିଜ୍ଞତା ଭିତ୍ତିରେ ମାର୍କ୍ସ ତାଙ୍କର ଏକା ବନ୍ଧ୍ୟା ଉପରେ ନିଜେ ହିଁ ‘ଗୋଆ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ’ରେ ସଂଶୋଧନ କରିଥିଲେ । ଉଭୟ ମଧ୍ୟରେ ସମୟ ମଧ୍ୟ ବହୁତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥିଲା । ବୁର୍ଜୁଆ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଆକ୍ରମଣକାରୀ ରୂପଟିକୁ ନଦେଖି ମାର୍କ୍ସ ଏକ ପ୍ରକାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଇଥିଲେ, ପରେ ପ୍ୟାରୀ କମ୍ୟୁନ୍ ତାଙ୍କୁ ସୁଧାରି ଦେଇଥିଲା । ଆଜି ବି ଯେଉଁମାନେ ମାର୍କ୍ସଙ୍କର କୌଣସି କଥାରୁ ଉଦ୍ଧୃତି ଦେଇ କହନ୍ତି ଯେ ମାର୍କ୍ସ ଏହି କଥାଟି କହିଥିଲେ, ଯାହା ଇତିହାସରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇନାହିଁ, ଏହି କଥାଟି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଛି, ସେମାନେ କଣ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ? ସେମାନେ ଆଦୌ ମାର୍କ୍ସବାଦ ବୁଝି ନାହାନ୍ତି । ଲେନିନ୍ ଯଥାର୍ଥରେ ବୁଝିଥିଲେ ଯେ ଏଗୁଡ଼ିକ ମାର୍କ୍ସବାଦ ନୁହେଁ, ଏଭଳିଭାବେ ମାର୍କ୍ସବାଦ ବୁଝାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ, ତାହାକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ସେହିଭଳି ଲେନିନ୍ କେଉଁଠି କ’ଣ କହିଛନ୍ତି ତାହା ମଧ୍ୟ ଲେନିନ୍ବାଦ ନୁହେଁ, ଲେନିନ୍ ଯେଉଁ ବିଜ୍ଞାନଟିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କଲେ, ଯେଉଁ କାଇଦା ଏବଂ ଯେଉଁଭଳିଭାବେ କଲେ ତାହା କରିବାକୁ ଯାଇ ପୁଣି ଏହି ବିଜ୍ଞାନଟିକୁ, ଏହି ବିଚାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ପଦ୍ଧତିକୁ ସେ ଉନ୍ନତ କଲେ ଏବଂ ତାହାର ଭିତ୍ତିରେ ଏକ ବିଶେଷ ଅବସ୍ଥାରେ ଯେଉଁ ମୂଳନୀତି ଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କଲେ, ସେହି ମୂଳନୀତି ଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ମୌଳିକ ଭିତ୍ତି, ଆଉ ସେହି ବିଚାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ପଦ୍ଧତିଟି ହେଲା ଲେନିନ୍ବାଦ । ତାହା ଆୟତ୍ତ କରିନପାରିଲେ କେବଳ ଲେନିନଙ୍କ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଖସ୍ତକରି ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିଠଲିଲେ ଆଦୌ କିଛି ହେବନାହିଁ । କେବଳ ନକଲ କରିବା ସାର ହେବ । ତେଣୁ ଲେନିନଙ୍କ ସମୟରେ ପାର୍ଟି ଗଠନ ଆଉ ଆଜିକାର ସମୟରେ

ଭାରତବର୍ଷର ମାଟିରେ ପାଟି ଗଠନର ପଦ୍ଧତି ଅବିକଳ ଏକା ହୋଇପାରେନା- ବିଶେଷଭାବେ ବୁର୍ଜୁଆ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ଆଜି ଯେଉଁ ରୂପରେ ଦେଖାଦେଇଛି, ତାହା ଲେନିନଙ୍କ ସମୟରେ ଏହି ରୂପ ନେଇନଥିଲା ।

ଆଜିକାର ସମାଜରେ ବ୍ୟକ୍ତିସତ୍ତାର ବିକାଶ ଘଟାଇବା ମୁଖ୍ୟ ସମସ୍ୟାଭାବେ ରହିନାହିଁ । ବୁର୍ଜୁଆ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବର ସ୍ତରରେ ଅର୍ଥାତ୍ ସାମନ୍ତତନ୍ତ୍ରକୁ ଭାଙ୍ଗି ବୁର୍ଜୁଆ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାର ବିପ୍ଳବର ସ୍ତରରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ଵାଧୀନତାର ଆକାଂକ୍ଷାକୁ ଭିତ୍ତିକରି ବ୍ୟକ୍ତିସତ୍ତାକୁ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିବା ହିଁ ପ୍ରୟୋଜନଭାବେ ଦେଖାଦିଏ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବୁର୍ଜୁଆ ସମାଜରେ ଯେଉଁଠି ବୁର୍ଜୁଆ ଶାସନର ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଯୁଗ ପାର ହୋଇଯାଇଛି, ଯେଉଁଠି ବୁର୍ଜୁଆମାନେ ପଛୁଆ ବା ବିକଶିତ, ଯେଉଁ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀରେ ହିଁ ହେଉନା କାହିଁକି ଏକ ପ୍ରକାରର ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଚଳୁ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି, ସେହି ସମାଜଟି ଯେହେତୁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଂଶରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛି, ସେହି କାରଣରୁ ତାହା ଯଦି ବିକଶିତ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ତୁଳନାରେ ପଛୁଆ ବି ହୁଏ, ତଥାପି ସେହି ପଛୁଆ ବୁର୍ଜୁଆ ସମାଜର ସାମାଜିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଗ୍ରସର ବୁର୍ଜୁଆ ସମାଜ ଭଳି ଲକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ସୃଷ୍ଟିହେବ । ଏହି ପଛୁଆ ବୁର୍ଜୁଆ ସମାଜରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ଆଜି ଅଗ୍ରସର ବୁର୍ଜୁଆ ସମାଜଗୁଡ଼ିକ ଭଳି ଏକ ସୁବିଧାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ଆଜି ବ୍ୟକ୍ତି ତାର ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ଵାଧୀନତାର କଥାଟି ଯେଉଁଭଳିଭାବେ ଚିନ୍ତାକରେ, ବିଚାର କରେ, ଅଧିକାରର ଦାବି କରେ, ସେହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ଆଜି ଆଉ ଲଢ଼େଇ କରି ଆଦାୟ କରିବାର ଅବସ୍ଥାରେ ନାହିଁ ।

ବୁର୍ଜୁଆ ବିପ୍ଳବ ଯୁଗରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ଵାଧୀନତା ଅର୍ଜନ କରିବାର ଅର୍ଥ ଥିଲା - ସ୍ଵେଚ୍ଛାଚରଣୀ ଶାସନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସାମନ୍ତୀ ସମାଜର ବନ୍ଧନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଧର୍ମୀୟ କୁସଂସ୍କାର ଓ କୁଆରୀ ଆଚରଣ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅନ୍ୟଦେଶ ଦଖଲକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଢ଼େଇକରି କିଛି ଅର୍ଜନ କରିବାର ବିଷୟ । ସେଦିନ ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଧିକାର ଲଢ଼େଇଟି ବୁର୍ଜୁଆ ନୀତିନୈତିକତାର ଧାରଣା ଉପରେ ସମାଜକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାର ଲଢ଼େଇର ପରିପୂରକ ଥିଲା । ତେଣୁ ସାମାଜିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ସେଦିନ ସେଭଳି କୌଣସି ଅସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟି କରିନାହିଁ । ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଦେଶାତ୍ମବୋଧକ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ବ୍ୟକ୍ତିସତ୍ତାଗୁଡ଼ିକ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଆସି ପ୍ରବଳ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିନାହିଁ । ହୁଏତ କେତେକାଂଶରେ କରିଛି, ତଥାପି ସାମାଜିକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପ୍ରଶ୍ନରେ ତାହା ସାମଗ୍ରିକଭାବେ ବାଧା ହିସାବରେ ନଥିଲା । ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତି ଭିତରେ ଦୃଶ୍ୟ ଭିତରେ ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ମୂଳତଃ ସିମାତ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏକ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବୁର୍ଜୁଆ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଯେଉଁଠି ଶ୍ରେଣୀସଂଗ୍ରାମ ତୀବ୍ରରୂପ ପରିଗ୍ରହ କରିଛି, ଯେମିତି ଆମେରିକା, ଇଂଲଣ୍ଡ, ଫ୍ରାନ୍ସ ଭଳି ଦେଶ- ଏହିସବୁ ଦେଶରେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ଯେଉଁ ରୂପ ନେଇଛି, ଏପରିକି ଭାରତବର୍ଷରେ ବି ତା'ର କିଛିଟା ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯାଉଛି । ସେଥିରେ ବୁର୍ଜୁଆ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ଆଜି ଏହିସବୁ ଦେଶରେ

ଏକ ବିପ୍ଳବର ସ୍ନେହାନ୍ତ ନୁହେଁ । ସେହିଭଳି କୌଣସି ଦାୟଦାୟିତ୍ୱ ବି ତାର ନାହିଁ । ତାହା ଅଧିକାର ଅର୍ଜନ କରିବାର ହତିଆର ହେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏକ ପ୍ରିଭିଲେଜକୁ (ସୁବିଧା) ଅଧଃପତିତ ହୋଇଛି । ଯାହାକୁ କୁହାଯାଏ ନିକୃଷ୍ଟ ଧରଣର ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ । ସମାଜ ପରିବେଶରେ ଏହି କଦର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବ, ସମାଜ ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଭିତରେ କାମ କରୁଛି । ଏଭଳି ଏକ ପରିବେଶରୁ ଗୋଟିଏ ଦେଶର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ବା ତାର କର୍ମକାଣ୍ଡ ବା ଆନ୍ଦୋଳନ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ନୁହେଁ ।

ଯେତେ ଦିନ ଯାଉଛି ଭାରତବର୍ଷରେ ଭାରତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ସମାଜର ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ ଯେତିକି ବଢୁଛି, ବୁର୍ଜୁଆ ସମାଜର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଅବସ୍ଥା ଯେତେ ପ୍ରକଟିତ ହେଉଛି ସେତିକି ବୁର୍ଜୁଆ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବ ସମାଜ ଭିତରେ ସୁବିଧାବାଦ ଆକାରରେ ଅଧିକଭାବେ ଦେଖାଦେଉଛି । ରୁଷିଆର ବିପ୍ଳବ ବା ଚୀନ ବିପ୍ଳବ ଠିକ୍ ଆଜିଭଳି ଏହି ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇନାହିଁ, ଫଳରେ ସେମାନେ ତାହା ଅନୁଭବ କରିନାହାନ୍ତି । ଚୀନର ବିପ୍ଳବ ଥିଲା ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ନେତୃତ୍ୱରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଓ ସାମନ୍ତତନ୍ତ୍ର ବିରୋଧୀ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ବା ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ । ଯେଉଁଠି ବୁର୍ଜୁଆମାନେ ବିପ୍ଳବର ସହିତ ଥିଲେ । ରୁଷିଆରେ ବୁର୍ଜୁଆ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବର ଗୋଟିଏ ସ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁର୍ଜୁଆମାନେ ଆଗେଇଛନ୍ତି । କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ସହିତ ରହିଛନ୍ତି । ତାପରେ ବୁର୍ଜୁଆମାନେ କ୍ଷମତାରେ ବସି ବୁର୍ଜୁଆଶ୍ରେଣୀ ଶାସନକୁ ସ୍ଥାୟୀ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ସର୍ବହରାଶ୍ରେଣୀ ଦୁର୍ଗ ବୁର୍ଜୁଆଶ୍ରେଣୀକୁ ରାଷ୍ଟ୍ର କ୍ଷମତାରୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରି ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ସଫଳ କରିଛି । ଏହାପରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ନେତୃତ୍ୱରେ ହିଁ ବୁର୍ଜୁଆ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବର ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି । ଏହିକାରଣରୁ ସେଠାରେ ସେତେବେଳେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ଏକ ଆପେକ୍ଷିକ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଭୂମିକା ଥିଲା । ଆଉ ଏଠାରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଭାରତବର୍ଷରେ ବୁର୍ଜୁଆ ଶାସନ ଦୀର୍ଘସ୍ଥାୟୀ ହୋଇଛି । ଆମେ ଯଦି ୧୯୩୦ ମସିହାରୁ ୧୯୪୭ ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ବୁର୍ଜୁଆ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବର ପର୍ବଟିକୁ ସମାପ୍ତ କରି ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ସଫଳ କରିପକାଇଥାନ୍ତୁ, ତେବେ ଆମର ଦୀର୍ଘମିଆଦୀ ବୁର୍ଜୁଆ ପରିବେଶ ଭିତରେ ପ୍ରକଟିତ ହେଉଥିବା ବୁର୍ଜୁଆ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ବିଷୟଟିକୁ ପାର୍ଟିଗଠନ କଲାବେଳେ ଏତେ ଗୁରୁତ୍ୱଦେଇ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆମେ ଏହି ବିଷୟଟିକୁ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ଗୁରୁତ୍ୱଦେଇ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି । କାରଣ ଭାରତବର୍ଷରେ ବୁର୍ଜୁଆ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସ୍ୱଳ୍ପକାଳ ପାଇଁ ହୋଇନାହିଁ, ସ୍ୱଳ୍ପ ମିଆଦୀ ହୋଇନାହିଁ । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆମେ ଭୁଲିପାରୁନା ଯେ, ଏହି ବୁର୍ଜୁଆ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ବିଷୟଟିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ନରଖି ଆଗେଇଲେ ଆମର ସମସ୍ତ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ହିଁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟର୍ଥ ହେବ । ଯେତେ କଷ୍ଟକର ହେଉନା କାହିଁକି ଏ ବିଷୟଟିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି ଆମକୁ ଆଗେଇବାକୁ ହେବ । ଏହାକୁ ଠିକ୍ ଜାଗାରେ ଧରେଇ ଦେବାକୁ ହେବ । ପାର୍ଟି ଭିତରେ ତର୍କବିତର୍କ ସମାଲୋଚନା, ଆତ୍ମସମାଲୋଚନା, ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଗଣତନ୍ତ୍ର ସମସ୍ତ ବିଷୟକୁ ବୁର୍ଜୁଆ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବରୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେବ । ଏସବୁ

କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ କିଭଳିଭାବେ କେଉଁଠି, କେଉଁ ରୂପରେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିବ, କିଭଳିଭାବେ କାହା ଦ୍ଵାରା ବ୍ୟକ୍ତି କଲୁକ୍ଷିତ ହୁଏ, ଦଳ ଭିତରେ ସର୍ବହରା ଗଣତନ୍ତ୍ରର ପରିବେଶ ନଷ୍ଟହୁଏ, ତାହା ଧରାଇଦେବାକୁ ହେବ । ଦର୍ଶାଇଦେବାକୁ ହେବଯେ, ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ସର୍ବହରା ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ସୁବିଧାରେ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ କରେ । ସର୍ବହରା ଗଣତନ୍ତ୍ର ଅଲଗାଭାବେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସୁବିଧା ପାଇବା ପାଇଁ ବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସୁବିଧା ଦେବା ପାଇଁ ନୁହେଁ, ତାହା ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିସ୍ଵାର୍ଥପରଭାବେ ସମାଜର ସାମଗ୍ରିକ ସ୍ଵାର୍ଥରେ କାମ କରିବା ପାଇଁ ଶିଖାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ । ସର୍ବହରା ଗଣତନ୍ତ୍ର ହେଲା ସମଗ୍ର ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ସାମଗ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ସ୍ଵାର୍ଥରେ ବ୍ୟକ୍ତିସଭାର ପ୍ରଭାବ ଓ ଆକ୍ରମଣରୁ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ମୁକ୍ତ ଓ ରକ୍ଷା କରିବା । ଏହିଭଳିଭାବେ ନବୁଝିଲେ ଆଜିକାର ଦିନରେ ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆଉ ଚାଲିପାରିବ ନାହିଁ ।

ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବ ରୁଷ ପାର୍ଟିରେ ବି କେତେକାଂଶରେ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଆଜିକାର ବୁର୍ଜୁଆ ସମାଜଭଳି ତାହା ଏତେ କଦର୍ଯ୍ୟ ରୂପ ନେଇନଥିଲା । ଆମ ଦେଶରେ ସ୍ଵାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନ ସମୟରେ ବି ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ ସଂଗ୍ରାମର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ସେତେବେଳେ ବି ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ସୁବିଧାରେ ପରିଣତ ହୋଇନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ବି ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ଵାଧୀନତାର ସ୍ଵୋଗାନ୍ ଥିଲା ଏକ ସଂଗ୍ରାମ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁବିଧାବାଦରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ଏବଂ ତାହାର ପ୍ରଭାବ ସମାଜର ମଧ୍ୟବିତ୍ତ, ନିମ୍ନମଧ୍ୟବିତ୍ତ, ଶିକ୍ଷିତ ମଣିଷ ଉପରେ, ଯୁବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଉପରେ, ଏପରିକି ସମସ୍ତ ବାମପନ୍ଥୀ ରାଜନୈତିକ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ବି ପଡ଼ୁଛି । ଏହି ବିଷୟ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମର ପଟଭୂମିରେ ଏଭଳିଭାବେ ସାମ୍ପ୍ରତିକ ରୂପ ନେଇ ଦେଖାଦେଇନଥିଲା । ପୁଞ୍ଜିବାଦର ଆୟୁ ଯେତିକି ବଢ଼ୁଛି, ସେତିକି ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ କଦର୍ଯ୍ୟ ରୂପ ନେଉଛି । ଆହୁରି ୨୦-୩୦ବର୍ଷ ପରେ ଏକ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଦେଶରେ ଗୋଟିଏ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ବ୍ୟକ୍ତିବାଦକୁ ଆହୁରି ଯେଭଳି କଦର୍ଯ୍ୟଭାବେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବାକୁ ଦେଖିବ, ଆଜି ତାହା ଦେଖୁନାହିଁ । ଏହି ଦିଗଟିକୁ ଲକ୍ଷ ରଖି ଏକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିକୁ ତାର ସାଂଗଠନିକ ସମସ୍ୟା କଥା ଭାବିବାକୁ ହେବ । କିଭଳିଭାବେ ଏହି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ହେବ, ତାହା ଭାବିବାକୁ ହେବ । ଏହି କାମଟି କରିବାକୁ ହେଲେ ଲେନିନ୍‌ବାଦର ଶିକ୍ଷାରୁ ଏବଂ ଏହି ଶିକ୍ଷାକୁ କେତେକାଂଶରେ ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ କରି ତାହାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ସଠିକ୍ ଭାବେ ବୁଝି ନିଜ ଦେଶରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବା ଦରକାର । ଏହି କାମଟି ଲେନିନ୍‌ଙ୍କର ବହି ବା ବାଣୀଗୁଡ଼ିକୁ କେବଳ ମୁଣ୍ଡସ୍ତ କରିବା ଦ୍ଵାରା ହେବନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ସେହିଭଳିଭାବେ ଲେନିନ୍‌ବାଦକୁ ବୁଝି ନାହିଁ, ସେମାନେ ଭାବିପାରନ୍ତି ଲେନିନ୍ ତ ଏଭଳିଭାବେ କହିଯାଇନାହାନ୍ତି, ଆଉ ଯେତେବେଳେ ଲେନିନ୍ ଏହା କହିନାହାନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଆମେ ଏଭଳିଭାବେ ବୁଝିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ମନେକରିପାରନ୍ତି ଏଭଳିଭାବରେ ନବୁଝି ଯଦି ଲେନିନ୍‌ଙ୍କ ପାର୍ଟି ବିପ୍ଳବ କରିଥାଇପାରେ, ତେବେ ଭାରତବର୍ଷରେ କାହିଁକି ବିପ୍ଳବ ହୋଇପାରିବନାହିଁ । ଏଭଳିଭାବେ ବିପ୍ଳବ ବୁଝିଲେ

ଯେଉଁଭଳିଭାବେ ସିପିଆଇ, ସିପିଆଇ(ଏମ) ନଷ୍ଟ ହୋଇଛନ୍ତି, ଆମର ମଧ୍ୟ ଅବସ୍ଥା ସେଇୟା ହେବ । ମୋର ଏହି କଥାର ଅର୍ଥ ପୁଣି ଏଭଳି ନୁହେଁ ଯେ, ଆମର ଏ ସମ୍ପର୍କରେ **conception** ବା ତତ୍ତ୍ୱ ସଠିକ୍ ହେବା ହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ । ଅର୍ଥାତ୍ ଏହା ଯେତେବେଳେ ସଠିକ୍ ରହିଛି ସେତେବେଳେ ଆମ ଭିତରେ ଆଉ ଭୁଲ୍ କିଛି ନାହିଁ, ଆମ ଭିତରେ ଦୋଷନାହିଁ, ବେଠିକ୍ କିଛି ନାହିଁ, ଆମେ ଯାହା କରୁଛୁ ସବୁ ଠିକ୍ କରୁଛୁ । ମୁଁ ମନେକରେ ଏସବୁ ଆମ ଭିତରେ ବହୁତ ଅଛି । ମାତ୍ର ଏଗୁଡ଼ିକ ଅଛି ବୋଲି ଏ ତତ୍ତ୍ୱ ବା **conception**ଟି ଭୁଲ୍ ହୋଇଯାଏନାହିଁ ଏବଂ ଏହିସବୁ ଦୋଷତ୍ରୁଟି ଦର୍ଶାଇ ଏହି ତତ୍ତ୍ୱ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଢ଼େଇ କରିବାର କୌଣସି ଅର୍ଥ ହୁଏନାହିଁ । ଏହି ଦୋଷଗୁଡ଼ିକ ଦୂର କରିବାର ରୀତି ମଧ୍ୟ ଏହାନୁହେଁ । ଏହାର ରୀତି ହେଲା ଏହି ତତ୍ତ୍ୱକୁ ସଠିକ୍ ଭାବେ ବୁଝିବାକୁ ଓ ବୁଝାଇବାକୁ ସମ୍ପନ୍ନ ହେବା । ତେବେଯାଇ ଆମେ ଦୋଷତ୍ରୁଟି ଭୁଲ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଠିକ୍ ପଥରେ ସଂଗ୍ରାମ କରିପାରିବା । ତାହାହେଲେ ବୁଝିପାରୁଛନ୍ତି ଯେ, ଭାରତରେ ଏକ ପ୍ରକୃତ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ପାର୍ଟି ଗଠନ କରିବା ପାରିବା କାମଟି କେବଳମାତ୍ର ଏ ଦେଶର ବିପ୍ଳବର ସ୍ତରଟିକୁ ସଠିକ୍‌ଭାବେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିପାରିବା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେନାହିଁ । ନଚେତ୍ ଲେନିନୀୟ ପାର୍ଟି ଗଠନ ପାଇଁ ବହିରେ କି କି ନୀତି ଓ ସାମ୍ବିଧାନିକ ରୀତି ଅନୁସରଣ କରିବା କଥା କୁହାଯାଇଛି, ସେସବୁ ତ ଆମ ଦେଶର ନାମାଦାମୀ ତଥାକଥିତ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ନେତାମାନେ ଭଲଭାବେ ହିଁ ଜାଣିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଦ୍ୱାରା କଣ ଏହିସବୁ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ସଠିକ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଭାବେ ଗଢ଼ି ଉଠିପାରିଛନ୍ତି ? ବରଂ ନେତାମାନେ ନିକୃଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ଜଣେ ଜଣେ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି । ଏସବୁ ବିଷୟ କେବଳ ବାହାରର ଆଖର ଆଚରଣ ଦ୍ୱାରା ବୁଝିହେବନାହିଁ । ବାହାରେ ଅନେକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିନୟୀ, ଭଦ୍ର, ଆପାତ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସରଳ, ସାଧାସିଧା ଜୀବନଯାପନ କରନ୍ତି । ନିଜେ ଲୁଗାପଟା କାତନ୍ତି, ଘର ଝାଡୁ ଦିଅନ୍ତି, ନିଜେ ହିଁ ଅର୍ଥସର ଫାଇଲ୍ ତିଆରି କରନ୍ତି, ଏହିଭଳିଭାବେ ଏମାନେ ଆତ୍ମସୂଚି କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି, ଏହିଠାରେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ବିଶୁଦ୍ଧତା । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ମନ ଭିତରେ କୀଟାଣୁ ପଶିଛି । ସେଠାରେ ସେମାନେ ପଙ୍କିଳତା ଭିତରେ ବୁଡ଼ି ରହିଛନ୍ତି- ହାନତା, ପରଶ୍ରୀକାତରତା, କ୍ଷୁଦ୍ରତା, ପ୍ରତିହିଂସା ପରାୟଣତା, ହାମ୍‌ବଡ଼ାଭାବ- ଏସବୁ ଯେତେ ପ୍ରକାର ବ୍ୟକ୍ତି ଚରିତ୍ରର ବଦଗୁଣ ରହିଛି ସବୁହିଁ ସେମାନଙ୍କ ଚରିତ୍ର ଭିତରେ ପୁରି ରହିଛି । ସେମାନେ କେବଳ ଆଶୁ ଉପରେ ଲୁଗା ପିନ୍ଧିବା ଆଉ ନଖାଇ ରହିବା ଭିତରେ ହିଁ ନିଜର ପବିତ୍ରତା ରକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି । ଏହା ଭଣ୍ଡାମା; ମାର୍କ୍ସବାଦ ନୁହେଁ । ଆଉ ଯେଉଁମାନେ ସତ୍ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଏକ ଧରଣର ମର୍ଷକାମାତା (**masochism**) । ଏହି ଫାକ୍ଟର ରାସ୍ତାରେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦକୁ କ’ଣ ଦୂର କରାଯାଇପାରିବ ? ବରଂ ଏସବୁ ରାସ୍ତାରେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ଅହଂକୁ ଆହୁରି ତେଲ ମାଲିସ୍ କରାଯିବ । ମାର୍କ୍ସବାଦୀମାନଙ୍କର ଆତ୍ମଗୁଣିର ଏହା ପଥ ନୁହେଁ । ଅଧିକରେ ଶସ୍ତା ଜନପ୍ରିୟତା ଅର୍ଜନ କରିବା ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ସେମାନେ ଏଭଳି ଆଖର ଆଚରଣ କରିଥାନ୍ତି । ଦର୍ଶନ ବୁଝିଲେ

ଏ ବିଷୟର ପ୍ରକୃତିଟିକୁ ବୁଝିବେ ନାହିଁ । ଏହି ଧରଣର ଶସ୍ତ୍ର ଜନପ୍ରିୟ ଆରଂଭ ଆଚରଣ ହିଁ ଲୋକଙ୍କୁ ବେଶୀ ଠକିଥାଏ । ଏହିସବୁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଏ, ଯିଏ ଦୁର୍ବଳ ଜନପ୍ରିୟତା ଅର୍ଜନ କରିବାପାଇଁ ଯାହାପାଇଁ ଏହି ପଦ୍ଧତି ଆରଂଭ ଆଚରଣ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ସମ୍ଭବ । ଟିକିନିଖୁଆବେ ବିଚାର କଲେ ଧରାପଡ଼ିବ ଯେ, ଏଗୁଡ଼ିକ ଅମଳାତାନ୍ତ୍ରିକତାର ହିଁ ବିପରୀତ ରୂପ । ଅମଳାତାନ୍ତ୍ରିକତା ଅର୍ଥ କଣ ସବୁବେଳେ ଧନକଦେଇ ଚାଲୁଛି ଉଠେଇ ଶାସନ କରିବା ବୁଝାଏ ? ପୋଖଡ ଅମଳାମାନେ କଣ ମିଠା ମିଠା କଥା କହନ୍ତି ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତା ଅଛି, ଯେଉଁମାନେ ଜେଲ୍ ଯାଇଛନ୍ତି ବା ସରକାରୀ ପୋଖଡ ଅମଳାମାନଙ୍କ ସହିତ କାମ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଅମଳାମାନଙ୍କ ଭଳି ଏତେ ଚିନି ଆଉ କାହା କଥାରୁ ଝରେନାହିଁ । ତେଣୁ କହୁଥିଲି, ଏହିସବୁ ବାହାରର ସରଳ ଆଚରଣ ମିଠା ମିଠା କଥାଦେଇ କିଛି ହେବନାହିଁ ।

ତା'ର ଅର୍ଥ ମୁଁ ବିଳାସ ବା ଆରାମ ଅୟସ ଜୀବନଯାପନ କରିବା କଥା କହୁନାହିଁ । ସେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିପାରେନା । ଜଣେ ମାର୍କ୍ସବାଦୀର ମାନସିକତା ହେବ ସେ ବିପ୍ଳବ ଓ ପାର୍ଟିର ପ୍ରୟୋଜନରେ ଯେକୌଣସି କଷ୍ଟକୁ ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଓ ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ସ୍ୱୀକାର କରିପାରନ୍ତି । ଏହାକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ଦେଖେଇହେବା ବା ତୁଳ୍ମ କାଢ଼ିବା ପ୍ରବଣତା ରହିବ କାହିଁକି ? ପାର୍ଟିର କୌଣସି କର୍ମୀ ବା ସମର୍ଥକ ଯାହାଙ୍କର ହୁଏତ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି ସେ ଯଦି କୌଣସି ନେତାଙ୍କୁ ଭଲ ଜାମା ବା ହଲେ ଜୋଡା ଦିଅନ୍ତି, ତେବେ ସେ ତାହା ବ୍ୟବହାର ନକରି ଲୁଚେଇ ରଖିବେ କାହିଁକି ? ସେ ତାହା ପିନ୍ଧିବେ, ବ୍ୟବହାର କରିବେ । ସେଥିପାଇଁ କିନ୍ତୁ ସେ ଏସବୁ ବିଷୟ ପ୍ରତି କେବେହେଲେ ଆସକ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିବେନାହିଁ । ମାତ୍ର ଆମେ ଦେଖୁଛୁ ଆମ ପାର୍ଟି ନେତାମାନଙ୍କ ଭିତରେ କେହି କେହି ଭଲ ଖାଇବା, ପିନ୍ଧିବା ପ୍ରତି ଆସକ୍ତ ହୋଇପଡ଼ୁଛନ୍ତି, ସେସବୁ ନହେଲେ ସେମାନେ ଦୈନନ୍ଦିନ ବିପ୍ଳବୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଚଳାଇବାକୁ କଷ୍ଟବୋଧ କରୁଛନ୍ତି । ସରଳ ନିରାଡ଼ମ୍ବର ଜୀବନଯାପନ ସମ୍ପର୍କରେ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏକ ପ୍ରକାରର ବିରାଗ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ଏହି ବୁର୍ଜୁଆ କଦର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦୀ ସଂସ୍କୃତିର ହିଁ ଆଉ ଗୋଟାଏ ରୂପ । ମୁଁ ଯାହା କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି, ତାହାହେଲା ଆମ୍ଭେଙ୍କର କୌଣସି ସହଜ ରାସ୍ତା ମାର୍କ୍ସବାଦୀମାନେ ଦର୍ଶାଇ ନାହାନ୍ତି । ମାର୍କ୍ସବାଦୀମାନଙ୍କର ବିପ୍ଳବୀ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ମାନଙ୍କର ଆମ୍ଭେଙ୍କର ରାସ୍ତାହେଲା ନିଜକୁ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ନିଜତା, କ୍ଷୁଦ୍ରତା, କୁପମଣ୍ଡଳତା, ହାନିସ୍ୱାର୍ଥବୋଧତା, ବ୍ୟକ୍ତିବାଦୀ ପ୍ରବଣତାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଜୀବନର ସମସ୍ତ ବିଷୟରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ପର୍କିତବୋଧର ମାନସିକ ଜଟିଳତାରୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ।

ରୁଷିଆର ପାର୍ଟି, ଚୀନର ପାର୍ଟି ଯେଉଁଭଳି ରୂପରେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିଛି ଓ ଯେଉଁ ପଦ୍ଧତିରେ ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରିଛି, ଆମ ଦେଶରେ ଆଜି ସେହି ଏକା ପଦ୍ଧତିରେ ଆମ ପାର୍ଟି ଏକା ପ୍ରକାର ସାମ୍ବିଧାନିକ ରୀତି (constitutional formalities) ନେଲେ

କାମ ହେବ କି ? ତାହାକୁ ନକଲ କଲେ ଆମେ ଆଗେଇ ପାରିବା ନାହିଁ । ସମସ୍ୟାର ସଠିକ୍ ସମାଧାନ ମଧ୍ୟ କରିପାରିବା ନାହିଁ । ଏହିଠାରେ ହିଁ ଲେନିନ୍‌ବାଦକୁ ତାର ମୂଳ ନୀତିଗୁଡ଼ିକୁ ସଠିକ୍ ଭାବେ ଉପଲବ୍ଧି ଓ ଆୟତ୍ତ କରି ନିଜ ଦେଶର ଇତିହାସ ସମାଜ ଓ ବିଶେଷ ପରିସ୍ଥିତି ଅନୁଯାୟୀ ତାହାକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବା ହିଁ ଜରୁରୀ ଆବଶ୍ୟକତା ।

ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଦଳ ଓ ନେତୃତ୍ୱର ବିଷୟଟିକୁ ଲେନିନ୍ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରିଷ୍କାରଭାବେ ଦର୍ଶାଇ ଦେଇଯାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହାର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟତାର କଥା ବାରମ୍ବାର କହିଛନ୍ତି, ସେ ଏକଥା କହିନାହାନ୍ତି ଯେ, ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍‌ବାଦକୁ ମାନିଲେ ହିଁ ଗୋଟାଏ ଦଳ ବିପ୍ଳବ କରିପାରିବ । ଓଲଟି ସେ କହିଛନ୍ତି, ସଠିକ୍ ବିପ୍ଳବ ତତ୍ତ୍ୱ ଛଡ଼ା ବିପ୍ଳବ ହୋଇପାରେନା । ଏହି ତତ୍ତ୍ୱର ଅର୍ଥ ସେ କହିଛନ୍ତି, ଯୌଥଜ୍ଞାନ ଦଳ ନେତୃତ୍ୱର ସର୍ବାତ୍ମକ ଜ୍ଞାନକୁ ହିଁ ସେ ବୁଝାଇଛନ୍ତି । କେବଳ ଗୋଟାଏ ରାଜନୈତିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ସେ ବୁଝାଇନାହାନ୍ତି । କାରଣ ତାଦ୍ୱାରା ସମାଜର ଗୁରୁତର ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ସଠିକ୍‌ଭାବେ ସମାଧାନ କରିବା, ମୁକାବିଲା କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟାର ଚରିତ୍ର ଓ ତା’ର ଉତ୍ପତ୍ତିର ମୂଳ ବିଷୟଟିକୁ ସଠିକ୍ ଭାବେ ବୁଝିବାକୁ ହେଲେ ନେତୃତ୍ୱର ଜ୍ଞାନ ସର୍ବାତ୍ମକ ହେବା ପ୍ରୟୋଜନ । ମାର୍କ୍ସବାଦର ମୂଳ ନୀତିଗୁଡ଼ିକର ଉପଲବ୍ଧି ସମ୍ପର୍କରେ ଲେନିନ୍‌ବାଦର ଆଉ ଗୋଟାଏ ମୂଳ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ରହିଛି । ତାହାହେଲା ମାର୍କ୍ସ, ଏଙ୍ଗେଲ୍ସ ଓ ଲେନିନ୍ ଯେଉଁ ମୂଳନୀତି ଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଦେଇଯାଇଛନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେଉଁ ମୂଳ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ବିଚାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ପଦ୍ଧତି ପ୍ରୟୋଗ କରି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଛି, ସେହି ଯୁଗ ଓ ମୂଳ ପରିସ୍ଥିତିଟି ବିଶ୍ୱରେ ଶ୍ରେଣୀ ସମାବେଶ ଦିଗରୁ ଯେତେବେଳେଯାଏ ମୌଳିକଭାବେ ସମାନ ରହିବ, ସେତେବେଳେଯାଏ ସେଗୁଡ଼ିକ ହିଁ ମୌଳିକ ନୀତି ହିସାବରେ ରହିବ । କିନ୍ତୁ ଏହି ମୌଳିକ ନୀତିଗୁଡ଼ିକର ଉପଲବ୍ଧି ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଅଟକି ରହିବନାହିଁ । ଯେହେତୁ ବାସ୍ତବ ପରିସ୍ଥିତି କ୍ରମାଗତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉଛି, ଗୁଣଗତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିବାକୁ ସମୟ ଲାଗିଲେ ବି ପରିମାଣଗତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପ୍ରତିନିୟତ ଘଟି ଚାଲିଛି, ସେହିହେତୁ ତାହାକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଗଲେ ହିଁ ଏକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦୃଢ଼ ଦେଖାଦେବ । ଏହି ସତ୍ୟଟି ସାଧାରଣ ମଣିଷ ବୁଝିବା ପାଇଁ ସେ ଅତି ସୁନ୍ଦର ରାଜନୈତିକ ପରିଭାଷାରେ ଗୋଟିଏ କଥା କହିଛନ୍ତି । ସେ କହିଛନ୍ତି, ଯେକୌଣସି ମୂଳ ନୀତିକୁ ଯେତେବେଳେ ଏକ ବିଶେଷ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଯିବା ସେଠାରେ ହିଁ ଏକ ଦୃଢ଼ ଦେଖାଯିବ । ଏହି ଦୃଢ଼ଟି ହେଲା **general** (ସାଧାରଣ) ସହିତ **particular** (ବିଶେଷ)ର ଅର୍ଥାତ୍ ମୂଳ ନୀତିଗୁଡ଼ିକର ସାଧାରଣ ଉପଲବ୍ଧି ଓ ତା’ର ବିଶେଷ ପ୍ରୟୋଗ ଏହି ଉଭୟ ମଧ୍ୟରେ ଦୃଢ଼ । ତା’ର ଅର୍ଥ ହେଲା ବିଶେଷ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଗଲେ ହିଁ ମୂଳ ନୀତିଗୁଡ଼ିକର ଉପଲବ୍ଧି ଆଉ ପୂର୍ବ ସ୍ଥାନରେ ରହେନାହିଁ । ତାହା ବିକଶିତ ହୁଏ, ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ହୁଏ, ପ୍ରୟୋଜନରେ ତାହା ସଂଶୋଧିତ (**amended**) ହୁଏ । ତାହାର କ୍ୟାଟାଗୋରିଟି ପରିବର୍ତ୍ତନ, ପରିବର୍ଦ୍ଧନ ଓ ଉନ୍ନତ ହୋଇଚାଲିଲା । ସେହି କାରଣରୁ ବିଶେଷ ଅବସ୍ଥାର ବିଶେଷ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଉପରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଅବଜେକ୍ଟ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି । ତାହାନହେଲେ ସମଗ୍ର

ବିପ୍ଳବର ବିଷୟଟି ହିଁ ବାସ୍ତବ ବିବର୍ଜିତ ଅଲୀକ କଳ୍ପନା (subjective) ହୋଇଯିବ ।

ଲେନିନଙ୍କର ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟି ଜଣାଥିଲେ ହିଁ କଣ ଯେକୌଣସି ନେତୃତ୍ୱ ତାର ସଠିକ ପ୍ରୟୋଗ ଘଟାଇ ପାରିବେ ? ଲେନିନ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ପୁଞ୍ଜିବାଦର ଅସମ ବିକାଶ ଯୋଗୁଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶର ବିକାଶର ବିଷୟଟି ଅଲଗା ଏବଂ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଅଲଗା । ଫଳରେ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ହିଁ ମାର୍କ୍ସବାଦର ମୂଳନୀତି ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରୟୋଗ ବ୍ରିଟେନ୍‌ରେ ଯେଉଁଭଳି ଭାବରେ ହେବ, ଫ୍ରାନ୍ସରେ ସେହିଭଳିଭାବେ ହେବନାହିଁ । ପୁଣି ଜର୍ମାନୀ ଓ ରୁଷିଆରେ ମଧ୍ୟ ତା’ର ପ୍ରୟୋଗ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହେବ । ଧରନ୍ତୁ, ଲେନିନଙ୍କର ଏହି କଥାଟି କେହି ରାଜନୈତିକ ଭାବେ ବୁଝିଲେ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କଣ୍ଠସ୍ଥ କରିପକାଇଲେ । କିନ୍ତୁ ତାହାଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣ ହୁଏ ନାହିଁ ଯେ, ସେ ତାହା ଉପଲକ୍ଷ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସଠିକ୍ ଭାବେ ତାହାକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବେ । ଆମ ଭିତରେ ଅନେକ ହିଁ ଲେନିନଙ୍କର ଏହି ତତ୍ତ୍ୱ କଥାଟି କୁହନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାର୍ଥକ୍ୟଟିକୁ ଖୁଆଲ ରଖିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏକଥା ଖୁଆଲ ରଖିବା ସେତେବେଳେ ହିଁ ସମ୍ଭବ ଯେତେବେଳେ ମୂଳ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ବିଚାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ପଦ୍ଧତି ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଲେନିନ୍ ଏହି ତତ୍ତ୍ୱଟିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଛନ୍ତି, ତାହା ଆୟତ୍ତ କରିବାକୁ ସମ୍ଭବ ହୋଇଛନ୍ତି । ଏକମାତ୍ର ସେତେବେଳେ ହିଁ ସେ ଏହି ତତ୍ତ୍ୱର ମର୍ମବସ୍ତୁଟି ହିଁ ସେ ଉପଲକ୍ଷ କରିପାରିବେ । ଆଉ ଏହିକଥାଟି କରିପାରିଲେ ହିଁ ସେ ବିଶେଷ ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଗଲେ କେଉଁ ବିଶେଷ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖାଦେଉଛି, କି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଘଟୁଛି, ତାହା ପୁଣି ସେ ବୁଝି ପାରିବେ । ପୁଣି ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ଲେନିନୀୟ ମୂଳନୀତିଗୁଡ଼ିକ ବଦଳି ଯାଏନା । ଯେତେବେଳେଯାଏ ଏହି ନୀତିଗୁଡ଼ିକ ମୂଳନୀତି ହିସାବରେ ରହିଛି, ସେତେବେଳେଯାଏ ଅବସ୍ଥା ନିର୍ଦ୍ଦିଶେଷରେ ତାର ପ୍ରୟୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାରତମ୍ୟ ହେଲେ ବି ମୂଳ ନୀତିଗୁଡ଼ିକ ଏକା ରହିବ । କିନ୍ତୁ ମୂଳଗତଭାବେ ଏକାଥିଲେ ବିଷୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟାରେ (details) ଏକା ରହିବନାହିଁ । ତେଣୁ ମୂଳଗତଭାବେ ତାହା କିଭଳି ଏକାରହିଛି, ପୁଣି କିଭଳି ବିଷୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟାରେ ଏକା ନାହିଁ ତାହା ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯାଇଛି, ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଉନ୍ନତ ହୋଇଛି, କେଉଁଠି କେଉଁ ବିଷୟଟି ଉପରେ ଦେଶ ଓ ପରିସ୍ଥିତି କଥା ବୁଝି ଜୋର ଦେବାକୁ ହେବ- ଏହିସବୁ କଥା ବୁଝିବା ହିଁ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନବାଦକୁ ସଠିକ୍‌ଭାବେ ବୁଝିବା । ନଭେମ୍ବର ବିପ୍ଳବ ଜରିଆରେ ଲେନିନ୍, ପାର୍ଟି, ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ୱ ଓ ଅଧିକାର ଧାରଣାଟିକୁ ତୋଳି ଧରିଲେ । ନେତୃତ୍ୱର ପ୍ରଶ୍ନଟି ଏତେ ଜରୁରୀ କାହିଁକି ? ତାହା କ’ଣ ପାର୍ଟିକୁ କେବଳ ସୁଶୃଙ୍ଖଳିତ ଭାବେ ଚଳାଇବା ପାଇଁ, ନା କେବଳ ତାହାନୁହେଁ । ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ସକ୍ରିୟ ଭୂମିକାକୁ ଚାଣି ଆଣିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ନେତୃତ୍ୱ ଓ ଅଧିକାର ଦରକାର । କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଏହି ଅଧିକାର ଧାରଣାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଯାନ୍ତ୍ରିକତା, ଅମଳାତାନ୍ତ୍ରିକତା, ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦ ଇତ୍ୟାଦି ନାନା କଥା ଆସିଛି । ଆମେମାନେ ଏସବୁ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରୁଛୁ । ଆମେ ଜାଣୁ ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥା ଯୋଗୁଁ ପାର୍ଟିର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନେତୃତ୍ୱର ସ୍ତର ଆଉ କର୍ମାନ୍ୱୟନଙ୍କର ର୍ୟାଙ୍କ ଏଣ୍ଡ ଫାଇଲର ଚେତନାର ସ୍ତର ମଧ୍ୟରେ ବିରାଟ ବ୍ୟବଧାନ ରହିଛି ।

ଏପରିକି ନ୍ୟୁନତମ ଯେଉଁ ଚେତନାର ସ୍ତରଟି କର୍ମୀମାନଙ୍କର ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ସେଠି ମଧ୍ୟ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟବଧାନ ରହିଛି । ପୁଣି ପାର୍ଟି କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଚେତନାର ସ୍ତର ସହିତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଚେତନାର ସ୍ତର ମଧ୍ୟରେ ବହୁତ ତପାତ୍ ରହିଛି । ଏହି ଯେ ନେତୃତ୍ୱ ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚେତନାର ନ୍ୟୁନତମ ମାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିରାଟ ବ୍ୟବଧାନ ରହିଛି, ନେତୃତ୍ୱ ଚାହିଁଲେ ହିଁ କ’ଣ କମାଇଦେଇପାରିବ ? ଏକ ଦୀର୍ଘସ୍ଥାୟୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟଦେଇ ଏହାକୁ କମେଇବା ସମ୍ଭବ ହେବ । ଯେତେବେଳେଯାଏ ତାହା ନଘଟୁଛି, ସେତେବେଳେଯାଏ ଯେକୌଣସି ତତ୍ତ୍ୱର ଉପଲବ୍ଧି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଯାନ୍ତ୍ରିକତା ରହିବ ହିଁ ରହିବ । କିନ୍ତୁ ରହିବ ବୋଲି ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଆମେ ଅସତର୍କ ରହିପାରୁନା, ତାକୁ ବଢ଼ିବାକୁ ଦେଇପାରୁନା । ଯେଉଁ ଯାନ୍ତ୍ରିକତା ରହିଛି ତାହା ବାସ୍ତବ ସାମାଜିକତା; ଏଣୁ ତାର ଚରିତ୍ର ଆମକୁ ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଚେତନାର ମାନ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ଆମକୁ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବେ ଚେଷ୍ଟା କରିଯିବାକୁ ହେବ ସଂଗ୍ରାମର ମଧ୍ୟଦେଇ, ଆଳାପ ଆଲୋଚନା, ଷ୍ଟଡି କ୍ଲବ୍ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟଦେଇ । ଏହିଭଳିଭାବେ ଦେଶ ଭିତରେ, ଗଣଆନ୍ଦୋଳନ ଭିତରେ, ପାର୍ଟିର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଜୀବନଯାତ୍ରା ଭିତରେ ଏକ ତର୍କବିତର୍କ ଭିତରେ ଆଳାପ ଆଲୋଚନାର ଏକ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ହିଁ ହେଉଛି ଚେତନାର ମାନକୁ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ବିକଶିତ କରିବାର ପଥ, ଯାନ୍ତ୍ରିକଭାବେ ରୋକିବା, ତାହାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିବାର ବାସ୍ତବ ପଦ୍ଧତି । ଯାନ୍ତ୍ରିକତାର ମନୋଭାବ ଓ ସେଥିରୁ ଯେଉଁ ଦୋଷଗୁଡ଼ିକ ସୃଷ୍ଟିହୁଏ, ସେଥିରୁ ପାର୍ଟି କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ଦୂରେଇ ରଖିବା ଏହାହିଁ ହେଉଛି ବାସ୍ତବ ପ୍ରକ୍ରିୟା । କିନ୍ତୁ ତାହାହେଲେ ଆମେ ଋହୁଁଲେ ହିଁ କ’ଣ ସମସ୍ତଙ୍କର ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡ୍ (ମାନ) ସମାନ ତିଆରି କରିଦେଇପାରିବୁ । ସେଭଳି ଭାବିବା ଅବାସ୍ତବ । କୌଣସି ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ହିଁ ଏଭଳିଭାବେ ଚିନ୍ତା କରେନାହିଁ । ତତ୍ତ୍ୱର ଉପଲବ୍ଧି ଓ ତାହାକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚେତନାର ବ୍ୟବଧାନ ଥିଲେ, ଯାନ୍ତ୍ରିକତାର ଏହି ସାମାଜିକତା ରହିବ ହିଁ ରହିବ । ଏଥିପାଇଁ ପୁଣି ଅଥରିଟି ଧାରଣା ଏକ ବାସ୍ତବ ପ୍ରୟୋଜନ । ଏହାଛଡା କୌଣସି କାମ ହୋଇପାରେନା । କୌଣସି ମହତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧିତ ହୋଇପାରେନା ।

ତେଣୁ ଗଣତନ୍ତ୍ର, ଅଧିକାର ଏହିସବୁ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥାର ଆଜୁଆଳରେ ଅଥରିଟିକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଲଘୁ କରିବାର ଚେଷ୍ଟାହେଲେ, ତାର ଅର୍ଥହେବ ବାସ୍ତବରେ ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ୱର ଅବସାନ ଘଟାଇବା, ପାର୍ଟି ସଂଘତିର ଅବସାନ ଘଟାଇବା, ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ନେତୃତ୍ୱହୀନ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ବିଶ୍ୱଖିଳା ଭିତରେ ଛାଡ଼ିଦେବା । ଅଥରିଟିକୁ ବାଦ୍ ଦେଲେ ମତାଦର୍ଶ ସଂଗ୍ରାମକୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ଖୋଲା ମଇଦାନର ତର୍କବିତର୍କରେ ପରିଣତ କରାହେବ । ବିପ୍ଳବୀ ପାର୍ଟିକୁ ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟହୀନ ବିତର୍କ ସଭାକୁ ଅଧଃପତିତ କରାଯିବ । ଏ ବିଷୟ କେବେହେଲେ କୌଣସି ବିପ୍ଳବୀ ପାର୍ଟି ଚିନ୍ତା କରିପାରେନା । ଫଳରେ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜା ବା ଯାନ୍ତ୍ରିକତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରିବା ନାଁରେ ଅଥରିଟିକୁ ହେୟ କରିବାର, ଲଘୁ କରିବାର କୌଣସି ପ୍ରବଣତା ଓ ଚିନ୍ତାକୁ ସମର୍ଥନ କରିବାର

ଦୂରର କଥା ତିଳେମାତ୍ର ଲଘୁ କରିବା ଚଳେନାହିଁ । ମୁଁ ଯଦି ମୋର କୌଣସି ଆଲୋଚନାର ଢଙ୍ଗରେ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ କରିବା ଢଙ୍ଗଦ୍ୱାରା ପାର୍ଟି ଅଧିକାରୀକୁ ନ୍ୟୁନ କରିପକାଏ, ତେବେ ତାହାଦ୍ୱାରା ଗୁରୁତର ଅନ୍ୟାୟ ଓ ଅପରାଧ କରିବି । କୌଣସି ବିପ୍ଳବୀ ପାର୍ଟି ତାହା ମାନିନେଇ ପାରେନା, ମାନିନେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ଏହିଠାରେ ହିଁ ହେଲା ସାମାଜିକତା । ପାର୍ଟିର ଅଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଜୀବନରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଯେକୌଣସି ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନାର ଡକ୍ଟ୍ରିନା କରିବାର ବ୍ୟାପକ ଅଧିକାର ପାର୍ଟି ଜଣକୁ ଦେବ । କିନ୍ତୁ ଏହି ବ୍ୟାପକ କଥାଟିର ଅର୍ଥ ସବୁ ସାମାଜିକତା କରିଯିବା ନୁହେଁ । ସେଠି ସାମାଜିକ ହେଲା କେହି ଆଲୋଚନା କରିବା ନାଁରେ ଅଧିକାରୀକୁ ନ୍ୟୁନକରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଅଧିକାରୀ ସମ୍ପର୍କରେ ଉପଲବ୍ଧ ଯଦି କେଉଁଠି ଯାନ୍ତ୍ରିକ ହେଉଛି ବୋଲି କେହି ମନେ କରନ୍ତି, ତାହାକୁ ନେଇ ସେ ଆଲୋଚନା କରିପାରନ୍ତି । ତେବେ ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନଟି ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହେବ, ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ ଜାଗାରେ ସେ ଉପଲବ୍ଧି ଯାନ୍ତ୍ରିକ ହେଉଛି ବୋଲି ମନେ କରୁଛନ୍ତି, ସେହି ଜାଗାଟିକୁ ଦେଖାଇ କହିବେ ଯେ ଏହି ଜାଗାରେ ଉପଲବ୍ଧି ଯାନ୍ତ୍ରିକ ହେଉଛି, ଏଠି ବିଷୟଟି ସମ୍ପର୍କରେ ବୁଝିବା ସଠିକ୍ ହୋଇନାହିଁ ବୋଲି ଏହା ଘଟୁଛି । ବିଷୟଟିକୁ ଏଭଳିଭାବେ ବୁଝାଯାଇଥିଲେ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ । ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ତରାପନ କରିବା ବିଷୟଟି ବି ଏହିଭଳିଭାବେ ହେଲେ ହିଁ ତା' ଦ୍ୱାରା ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ଉପକୃତ ହେବ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ଆଲୋଚନା ଯଦି ବଡ଼ କଥା ଆତ୍ମିକତାରେ ଏଭଳିଭାବେ ଉଠାଯାଏ, ଯଦ୍ୱାରା ଅଧିକାରୀ ସମ୍ପର୍କରେ ହିଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଦେଖା ଦେଇପାରେ, ତେବେ ସେଥିରେ ଆଦୌ ପଶ୍ଚାତ୍ତ୍ୟାଗ ଦିଆଯାଇପାରେନା । ଦେଲେ ବିରାଟ କ୍ଷତି ହୋଇଯିବ । କୃଷେଭଙ୍କ ଭଳି ସଂଶୋଧନବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ତାହାହିଁ ଘଟିଗଲା । ବ୍ୟକ୍ତି ପୂଜା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରିବା ନାଁ ରେ ସେମାନେ ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କ ଅଧିକାରୀକୁ ହିଁ ନ୍ୟୁନ କରିଦେଲେ ଏବଂ ସେହି ପଥରେ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସଂଶୋଧନବାଦର ସିଂହଦ୍ୱାର ଖୋଲିଦେଲେ । ଲେନିନଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରେ ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କ ମଧ୍ୟଦେଇ ଲେନିନବାଦ୍ ସଠିକ୍ ଓ ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉପଲବ୍ଧିର ପଥ ପାଇଥିଲା । କୃଷେଭ ପ୍ରଭୃତି ତାହାକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିଦେଲେ । ଏହା ଫଳରେ ଲେନିନଙ୍କର ମୂଳ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ଯିଏ ଯେମିତି ଖୁସି ସେମିତି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାର ବିଷୟ ହୋଇଗଲା । ପରିଣାମତଃ ଆଦର୍ଶଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂଶୋଧନବାଦ-ସଂସ୍କାରବାଦର ଅନୁପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାରା ଖୋଲି ଦିଆଗଲା । ନଚେତ୍ ବହୁଦେଶରେ ହିଁ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କର ଆତ୍ମବାନ ଥିଲା, ସଂଗ୍ରାମ ଥିଲା, କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଥିଲା, ଅଗ୍ରଗତି ଥିଲା । ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ବହୁବାଟ ଆଗେଇଯାଇଥିଲା, ତାପରେ ଏକ ବିରାଟ ସମୟ ଧରି କେବଳ ପଛକୁ ହଟି ଆସିଲା । ଅନ୍ଧକାର ଯୁଗ ନଇଁ ଆସିଲା । କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଢ଼େଇ କରିବା ନାଁରେ କୃଷେଭ ପ୍ରଭୃତି ସର୍ବନାଶ କରିଦେଲେ । ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଢ଼େଇ କରିବା ଏତେ ସହଜ କଥା ନୁହେଁ । ସେଥିପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜାବାଦ୍ ମୂଳ କାରଣଟି

ଜାଣିବାକୁ ହୁଏ । ଏସବୁକଥା କୃଷ୍ଣଭଙ୍କ ଭଳି ସଂଶୋଧନବାଦୀମାନେ ଚିନ୍ତା କରିନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କୁ ନ୍ୟୁନ କରିବାକୁ ଯାଇ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଅଧିକାଂଶ ସମଗ୍ର ଧାରଣାଟିକୁ ହିଁ ଧ୍ୱଂସ କରିଦେଲେ । ଷ୍ଟାଲିନ୍ ନିଜ୍ଜଳ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନଥିଲେ, ସେଥିଲେ ଅଧିକାଂଶ ଧାରଣାର ମୂର୍ତ୍ତିରୂପ । ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଭୂମିକାର ପ୍ରଶ୍ନଟି କାହା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ? ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ରହିଛି, ଏକ ଗୌରବମୟ ସ୍ମୃତି । ତାଙ୍କ ନାମ ସହିତ, ତାଙ୍କ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ସହିତ, ତାଙ୍କ ଅଧିକାଂଶ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ରହିଛି ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍ବାଦର ଏକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା । ଯାହା ଜାଣିବା ପାଇଁ ମଣିଷ ଭିତରେ ପ୍ରବଳ ଆଗ୍ରହ ରହିଛି । ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍ବାଦ ଶିଖିବାକୁ ହେଲେ ଷ୍ଟାଲିନ୍ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ପଥରେ ହିଁ ଯିବାକୁ ହେବ । କୌଣସି ଧାରଣା ସଠିକ୍ କି ବେଠିକ୍ ତାର ବିଚାର ଷ୍ଟାଲିନ୍ ଦେଇଥିବା ମାନଦଣ୍ଡରେ ହିଁ କରିବାକୁ ହେବ । ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱର ମେହନତି ମଣିଷର ଓ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କର ଏହି ମାନସିକତାଟିକୁ ହିଁ ଧ୍ୱଂସ କରିଦିଆଗଲା ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କୁ କାଳିମାଲିପୁକରି, ତାଙ୍କ ଅଧିକାଂଶକୁ ବିଲୁପ୍ତ କରିବା ମଧ୍ୟଦେଇ ।

ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଏହି ଅଧିକାଂଶ ଧାରଣା ମଧ୍ୟ ଲେନିନୀୟ ପାର୍ଟି ତରଫରୁ ହିଁ ଧାରଣା । ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧାରଣା ଯଦି ପାର୍ଟି ଭିତରେ ନଥାଏ, ବା ଉପର ଠାଉରିଆ ଭାବେ ବୁଝାଯାଏ, ତେବେ ନେତୃତ୍ୱ କଥାଟିର କୌଣସି ଅର୍ଥନାହିଁ । ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କର ଏ ବିଷୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା ରହିଛି । ଟ୍ରଟ୍ସ୍କିଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନାବେଳେ ଷ୍ଟାଲିନ୍ ଏହି ନେତୃତ୍ୱ ବା ଅଧିକାଂଶ ଧାରଣାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ଯାଇ କହିଛନ୍ତି, କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିରେ ନେତୃତ୍ୱର ଧାରଣାଟି ଉପରଠାଉରିଆ ନୁହେଁ, ବିମୂର୍ତ୍ତ ନୁହେଁ, ତାହା ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଓ ବାସ୍ତବ । ତାହା ନହେଲେ ନେତୃତ୍ୱ କଥାଟିର କୌଣସି ଅର୍ଥ ନାହିଁ । ଏ ବିଷୟରେ ଷ୍ଟାଲିନଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ସୋଭିଏତ ପାର୍ଟି ଏତିକିମାତ୍ର କହିଛି, ସେମାନେ ବିଷୟଟିକୁ ଆହୁରି ବିଷଦ ଭାବେ ତରୁଗତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଯାଇନାହାନ୍ତି । ଆମ ପାର୍ଟି ଏହିକାମଟି କରିଛି । ଏଠାରେ ଆମେ ଭୁଲ୍ କରିନାହିଁ । ନେତୃତ୍ୱର ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧାରଣାଟିକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବାଦ୍ୱାରା ଆମେ ପାର୍ଟିକୁ ଆମର ତୁଟି ବିରୁଦ୍ଧ ସମାପଦକ୍ଷତା ମଧ୍ୟରେ ବି ଉଗ୍ର ଗଣତନ୍ତ୍ର, ବୁଦ୍ଧିଆ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ, ସଂଶୋଧନବାଦ, ସଂସ୍କାରବାଦର ଆକ୍ରମଣରୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛୁ, ଯଦ୍ୱାରା ବିଶ୍ୱର ବହୁ ପାର୍ଟିର ଯେଉଁ ପରିଣତି ହୋଇଛି, ଆମ ଦେଶରେ ସିପିଆଇ, ସିପିଆଇ(ଏମ୍)ର ଯାହା ଘଟିଛି, ଆମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ଯେମିତି ନଘଟେ ।

ତାହାହେଲେ ଦେଖାଯାଉଛି, ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ୱ, ବିପ୍ଳବୀ ପାର୍ଟିର ଗଠନ ପ୍ରଭୃତିର ଧାରଣାଟି ବିପ୍ଳବର ସ୍ତର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ବା କିଛି ରାଜନୈତିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ କର୍ମସୂଚୀ ନିରୂପଣ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ କେବଳ ସିମାତ ନୁହେଁ । ଏହା ସମସାମୟିକ ବିଶ୍ୱର ଓ ବିଶେଷ ସମାଜର ପଟ୍ଟଭୂମିରେ ଲତିହାସ, ଦର୍ଶନ, ରାଜନୀତି, ଅର୍ଥନୀତି, ଶିଳ୍ପ, ସାହିତ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତି,

ନୀତିନୈତିକତା ପ୍ରଭୃତି ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନର ସମସ୍ତ ଶାଖାକୁ ସଂଯୋଜିତ କରି ଏକ ସାମଗ୍ରିକ ଜ୍ଞାନର ଧାରଣା । ଅନ୍ୟଥା ବିପ୍ଳବର ସ୍ତର ସମ୍ପର୍କରେ ଯେତେ ସଠିକ୍ କଥା କହୁନା କାହିଁକି ଆଉ ମାର୍କ୍ସ, ଏଙ୍ଗେଲ୍ସ, ଲେନିନ୍‌ଙ୍କ ବହିରୁ ଯେତେ ଉଦ୍ଧୃତି ଦେଉନା କାହିଁକି, ଯେତେବେଳେ ଯାଏ ଦଳ ଏହି ସାମଗ୍ରିକ ଜ୍ଞାନର ଧାରଣାର ଅଧିକାରୀ ନହେଉଛି, ସେତେବେଳେଯାଏ ଦଳଟି ଯଥାର୍ଥରେ ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ୱର ସନ୍ଧାନ ପାଏନାହିଁ । ଯେଉଁ ଦେଶର ବିପ୍ଳବୀ ପାର୍ଟି ନିଜ ଶକ୍ତିରେ ବିପ୍ଳବ କରିଛି, ଅର୍ଥାତ୍ ଅନ୍ୟର ସହାୟତାରେ ବିପ୍ଳବର କାମଟି ସଫଳ ହୋଇଯାଇଛି ତାହାନ୍ତୁହେଁ । ସେଠାରେ ଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନର ସମସ୍ତ ଶାଖାର ଜ୍ଞାନକୁ ସଂଯୋଜିତ କରି ବିପ୍ଳବୀ ଦଳକୁ ସାମଗ୍ରିକ ଜ୍ଞାନର ଅଧିକାରୀ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ତାହାରି ଭିତ୍ତିରେ ଜୀବନର ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାକୁ ପଥ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ଏହି ବିଷୟରେ ଦୁଇଟି ମତେଲ ଆମ ସାମ୍ନାରେ ଅଛି । ଗୋଟିଏ ଲେନିନ୍‌ଙ୍କ ସମୟରେ ସୋଭିଏତ୍ ପାର୍ଟି କରିଥିଲା, ସେମାନେ ସକ୍ଷମ ହୋଇଥିଲେ । ଚୀନରେ ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟ ଲେନିନ୍ ଦେଇଥିବା ଜ୍ଞାନ ସହିତ ଚୀନ ସମାଜ ଭିତରୁ ଆହରିତ ଜ୍ଞାନ ଯାହା ସେମାନଙ୍କର ଥିଲା, ତାହା ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସମନ୍ୱୟ ଘଟାଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାହାକୁ ହିଁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ବୋଲି ଧରିଲେ ଭୁଲ ହେବ, ଆଜି ପୂଣି ଯେଉଁ ସମସ୍ୟାର ସେମାନେ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି, ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନର ଶାଖାଗୁଡ଼ିକ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଯାହା କହୁଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଯଦି ସଂଯୋଜିତ କରି ସେମାନେ ଜ୍ଞାନକୁ ଆହୁରି ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ କରିନପାରନ୍ତି, ତେବେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜରେ ବୁର୍ଜୁଆ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ନୂତନ ରୂପରେ ଯେଉଁ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟିକରିବ, ତାର ମୁକାବିଲା ସେମାନେ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଆର୍ଥିକ ଅଗ୍ରଗତି, କାରିଗରୀ ଅଗ୍ରଗତି, ସାଂସ୍କୃତିକ ଅଗ୍ରଗତି- ଏସବୁ ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜରେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ସମସ୍ୟା ଏବେ ବି ଅମାମୀସିତ । ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତାର ଆକାଂକ୍ଷା କି କି ପ୍ରଶ୍ନ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛି, କିଭଳିଭାବେ ତାହାକୁ ସମାଧାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ତାର ମିମାଂସା ହୋଇନାହିଁ । ବିପ୍ଳବ ପୂର୍ବରୁ ଏ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତାର ଆକାଂକ୍ଷାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଯେଉଁସବୁ ସମସ୍ୟା ଦେଖାଦେଇଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଯେଉଁ କଥାକହି ମିମାଂସା କରାଯାଇଛି, ବିପ୍ଳବର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ସେହି ଏକାକିଆ କହି ତାର ମିମାଂସା କରାଯାଇପାରିବ, ନା ତାହା ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରିବ - ଏସବୁକଥା ଭାବି ନାହାନ୍ତି । ଫଳରେ ନୂତନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତାର ସଂଗ୍ରାମଟିକୁ କିଭଳିଭାବେ ପରିଚାଳନା କରିବାକୁ ହେବ, ଯଥାର୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତାର ଉପଲକ୍ଷ କ'ଣ ହେବ, ଏହି ତତ୍ତ୍ୱର ସନ୍ଧାନ ଯଦି ସଠିକ୍ ଭାବେ ଦେଇ ନପାରନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟିହେବ । ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜର ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ଚରିତ୍ର ଦିଗରୁ ଏହା ମୂଳତଃ ବୁର୍ଜୁଆ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ହେଲେ ବି, ବିପ୍ଳବ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜରେ ତାର ସ୍ୱରୂପ ଠିକ୍ ବୁର୍ଜୁଆ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ଭଳି ନୁହେଁ । ଏହି ଦୁଇଟିର ଅଲଗା ପ୍ରକୃତି ଦେଖାଇବାକୁ ଯାଇ ଆମେ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜରେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ଯେଉଁ ସ୍ୱରୂପ ତାହାକୁ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ

ବୋଲି କହିଛୁ । ମନେରଖିବା ଦରକାର ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ସମାଜରେ ପହଞ୍ଚି ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଭିତରେ ବୁଦ୍ଧିଆ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ଖତମ୍ ହୋଇଯାଇ ନାହିଁ । ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାଧୀନତା ଅର୍ଜନର ସଂଗ୍ରାମ ଯାହା ବୁଦ୍ଧିଆମାନେ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ତାର ମାମାଂସା ହୋଇ ନାହିଁ । ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାଧୀନତା ନାଁରେ ଯାହା ଅର୍ଜିତ ହୋଇଛି, ତାହା ବୁଦ୍ଧିଆ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟକ୍ତିର ସମାନ ଅଧିକାର ଅର୍ଥାତ୍ ସମାଜରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ସମାନ ସୁଯୋଗ ପାଇବେ ନିଜ କ୍ଷମତା ଅନୁଯାୟୀ । ସେହି ସୁଯୋଗକୁ କେହି ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ୱାଧୀନତାର ପ୍ରଶ୍ନ, ଯାହା ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଲଢ଼େଇ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା, ତାହାର ମାମାଂସା ହୋଇନାହିଁ । ଫଳରେ ବାରମ୍ବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଆସିବ ଯେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯାଉଛି । ସୋଭିଏତରେ ସମାଜତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବାର ଏତେଦିନ ପରେ ବି ସୋଭିଏତ୍ ସମାଜରେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଦେଖାଦେଇଛି । କେବଳ ରାଜନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂଶୋଧନବାଦ ଯୋଗୁଁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ଆସିଛି ତାହା ନୁହେଁ, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଆସି ଥାଆନ୍ତା । ଏଠାରେ ବ୍ୟକ୍ତିସ୍ୱାଧୀନତାର ଆକାଂକ୍ଷାଟି ହେଉଛି- ମୁଁ ଯେଉଁଭଳି ଭାବେ ମୋର ମନର ଭାବ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଚାହେଁ, ମୋତେ ସେହିଭଳିଭାବେ କହିବାକୁ ଦିଆଯାଉନାହିଁ । ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ସମାଜ ଏହା ବାସ୍ତବରେ ହିଁ ଦେଇପାରେନା । କାରଣ ଏହାରି ସୁଯୋଗ ନେଇ ପ୍ରତିବିପ୍ଳବୀ ଚିନ୍ତାଧାରା ମୁଣ୍ଡ ଟେକେ । ଫଳରେ ତାହା ନଦେଇ ଠିକ୍ କାମ କରାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ତାଦ୍ୱାରାଯେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଯଥାର୍ଥ ସ୍ୱାଧୀନତା ଖର୍ଚ୍ଚ କରାହୁଏନାହିଁ ଏବଂ କାହିଁକି କରାହୁଏ ନାହିଁ, କିଭଳିଭାବେ କରାହୁଏ ନାହିଁ ତାହା ବୁଝାଇଦେବାକୁ ହୁଏ ।

ଏହା ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଗଲେ ଏକଥା ବୁଝାଇବାକୁ ହେବ ଯେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ମୁକ୍ତିର ପଥ ଏତିହାସିକଭାବେ ଯଥାର୍ଥରେ କେଉଁଠି ନିହିତ ଏବଂ କିଭଳିଭାବେ ନିହିତ । ଦର୍ଶାଇଦେବାକୁ ହେବ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ସମାଜରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇବା ପାଇଁ ଅଲଗାଭାବେ ଲଢ଼େଇ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା କାହିଁକି ନାହିଁ । ଏଠାରେ ସାମାଜିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ସହିତ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାର୍ଥର ଦୃଢ଼ ପ୍ରକୃତି କ'ଣ ଏବଂ ସେହି ଦୃଢ଼କୁ କିଭଳିଭାବେ ମାମାଂସା କରିହେବ ତାହା ଦର୍ଶାଇବାକୁ ହେବ । ଏହିସବୁ ପ୍ରଶ୍ନର ବାସ୍ତବ ତତ୍ତ୍ୱଟି ଗଢ଼ିତୋଳି ନପାରିଲେ ସମାଜତାତ୍ତ୍ୱିକ ସମାଜରେ ସାମଗ୍ରିକ ଅଗ୍ରଗତିର ପରିପୁରକ ସାମାଜିକ ମାନସିକତାଟି କିଭଳିଭାବେ ଗଢ଼ିଉଠିବ ? ସୋଭିଏତ୍ ଓ ଚୀନର ପତ୍ରପତ୍ରିକା ପଢ଼ି ଆମେ ଏସବୁ ପ୍ରଶ୍ନର ଆଲୋଚନା ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ସନ୍ଧାନ ପାଇନାହିଁ । ଏଇଥିପାଇଁ ଆମେ କହୁଛୁ ଯେ, ଲେନିନଙ୍କ ସମୟରେ ବଲ୍‌ସେଭିକ୍ ପାର୍ଟି ଲେନିନଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନର ସମସ୍ତ ଶାଖାରେ ଆହରିତ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ସତ୍ୟକୁ ଯେଉଁଭଳିଭାବେ ସଂଯୋଜିତ କରିଥିଲା, ଲେନିନଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରେ ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଛି । ଦର୍ଶନ, ବିଜ୍ଞାନ ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁସବୁ ନିତ୍ୟ ନୂତନ ପ୍ରଶ୍ନ ଦେଖାଦେଇଛି ସମାଜ ବିଜ୍ଞାନ ଦିଗରୁ ଇତିହାସ ଦିଗରୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଜ୍ଞାନକୁ ବିକଶିତ କରାହୋଇନାହିଁ ।

ଅନେକେ ମନେ କରନ୍ତି ଏଗୁଡ଼ିକର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ, ଏସବୁ ନହେଲେ ବି ଚଳିବ । ମୁଁ ତାହା ମନେ କରେନା । ନଚେତ୍ କେବଳ କ'ଣ ବିଜ୍ଞତା ଜାହିର କରିବା ପାଇଁ ଲେନିନଙ୍କୁ **Mateiralism and Empirio Critisim** ବହିଟି ଲେଖିବା ଦରକାର ପଡ଼ିଥିଲା ? ମୁଁ ମନେକରେ **Intellectual Level** ରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଜ୍ଞାନଜଗତର ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିପ୍ଳବ ଯଦି ପ୍ରତିକ୍ରିୟାବାଦୀମାନଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ପରାସ୍ତ କରିନପାରେ ତାହାହେଲେ ରାସ୍ତାଘାଟରେ ଯେଉଁ ଲଢ଼େଇର ଆୟୋଜନଟି ହୁଏ ତାହା ବେଶାବାଟ ଆଗେଇ ପାରେନା, ତାହା ମୁହଁମାତି ତଳେ ପଡ଼ିଯିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଗୋଟିଏ ସାମରିକ ଲଢ଼େଇ, ଗୋଟିଏ ସଶସ୍ତ୍ର ଯୁଦ୍ଧ ଜୟ କରିବାର ଅର୍ଥ ହିଁ ତ ବିପ୍ଳବ ନୁହେଁ । ବିପ୍ଳବ ହେଲା ସମାଜର ଦୁତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସାଧନ କରି ସମାଜର ଧାରାବାହିକ ଅଗ୍ରଗତିର ଧାରାକୁ ଅବ୍ୟାହତ ରଖିବା । ଏହି କାମଟି ସର୍ବାତ୍ମକଭାବେ କରିନପାରିଲେ ସେହି ବିପ୍ଳବ ଆଗେଇ ପାରିବନାହିଁ । ତେଣୁ ପୂର୍ବ ଯୁରୋପର ବିପ୍ଳବ ଅନ୍ୟର ପୃଷ୍ଠପୋଷକତାରେ କ୍ଷମତା ଦଖଲ କରିବା ପରେ ଆଜି ମୁହଁମାତି ତଳେ ପଡ଼ିଯାଇଛି । ଏକା ଘଟଣା ଭିଏତନାମରେ ବି ଘଟିପାରେ । ଆଜି ଭିଏତନାମର ମଣିଷ ମାର୍କିନ୍ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧରେ କି ବିରାଟ ଲଢ଼େଇ କରିଛି, କି ବିଶାଳ ନୈତିକ ବଳର ପରିଚୟ ସେମାନେ ଦେଇଛନ୍ତି, ଇତିହାସରେ ସେମାନେ ଏକ ଶିକ୍ଷଣୀୟ ସଂଗ୍ରାମ ଦର୍ଶାଇ ଯାଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଜାଣେନା ସେମାନେ ତତ୍ତ୍ଵଗତଭାବେ କେତେ ଦୂର କେତେ କ'ଣ କରିଛନ୍ତି । ହୁଏତ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ତାହା ରହିଛି, କିନ୍ତୁ ଯଦି ଏଭଳି ହୁଏ ଯେ ତତ୍ତ୍ଵକୁ ସେମାନେ ସମ୍ମିଶ୍ରିତ କରିନାହାନ୍ତି ସେମାନେ କେବଳ ସ୍ଵାଧୀନତା ପାଇଁ ଲଢ଼େଇ କରି ଯାଉଛନ୍ତି, ତେବେ ପରେ ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ୟା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠିନ ହେବ । ଯେଭଳି ଚୀନର ବିପ୍ଳବର ପରେ ଖୁବ୍ କଠିନ ହେଉଛି । ଦେଶର ସ୍ଵାଧୀନତାର ଆବେଦନଟିକୁ ସମସ୍ତେ ବୁଝନ୍ତି । ସହଜରେ ସେଥିରେ ସମ୍ମତିପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଯଦି ସାମଗ୍ରିକ ବୁଝାମଣାଟା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିଁ ଭଲ ଥାଏ ତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସବୁକଥା ଯିଏ ଯେଉଁଭଳି ଭାବେ ପାରେ ବୁଝେ, ତେବେ ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜନ ଦେଇ ବି ସେହି ବିପ୍ଳବ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଗେଇ ପାରିବନାହିଁ । ଲେନିନ୍ ମଧ୍ୟ ଏକଥାଟି କହିଯାଇଛନ୍ତି । ଲେନିନ୍ଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ଅନୁସରଣ କରି ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବରେ କହିଛନ୍ତି, ରାଷ୍ଟ୍ର କ୍ଷମତା ଦଖଲର ବିପ୍ଳବରେ ଶତ୍ରୁକୁ ସିଧାସଳଖ ଚିହ୍ନିହୁଏ, ମଣିଷକୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସହଜରେ ବୁଝାଇ ହୁଏ- ଶତ୍ରୁ କେଉଁମାନେ, କାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ କିଭଳିଭାବେ ଲଢ଼ିବାକୁ ହେବ । କିନ୍ତୁ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜରେ ବିଷୟଟି ଅନେକ ଜଟିଳ ହୋଇଯାଏ, କାରଣ ଶତ୍ରୁଥାଏ ନିଜ ଭିତରେ । ପୁରୁଣା ବୁର୍ଜୁଆ ସମାଜର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଧାନ ଧାରଣା ଓ ବୁର୍ଜୁଆ ଚିନ୍ତା ସଂସ୍କୃତିର ଯେଉଁ ପ୍ରଭାବ ମଣିଷ ଭିତରେ ରହିଯାଏ, ତାରି ଭିତରେ ସେଠାରେ ଲୋକଙ୍କୁ

କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ ବୁଝାଇବାକୁ ଗଲେ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରୁ ହିଁ ବାଧା ଦେଖାଦିଏ । ଏହି ବିପ୍ଳବ ଅନେକ ଜଟିଳ । ଆଜି ନଭେମ୍ବର ବିପ୍ଳବକୁ ଆମ ଦେଶରେ ସ୍ମରଣ କରିବାର ଏହିଠାରେ ହିଁ ପ୍ରାଥମିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଲେନିନ୍‌ବାଦର ଯେଉଁ ମୂଳ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ଯେଉଁ ବିଚାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ପଦ୍ଧତି କଥା ମୁଁ କହିଲି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆପଣମାନେ ସ୍ମରଣ ରଖିବେ । ନଭେମ୍ବର ବିପ୍ଳବର ଆହୁରି ବହୁ ଶିକ୍ଷା ରହିଛି – ଯାହାର ସମସ୍ତ ଦିଗ ଗୋଟିଏ ସତ୍ତାରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ତାହାତା ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଭିନ୍ନ ଧାରାରେ ଆଲୋଚନା କରିଛି । ମୁଁ ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟକରି କହିବାକୁ ଚାହଁଛି ତାହା ହେଲା- ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ବିଚାର ପଦ୍ଧତିକୁ ଆୟତ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ, କେବଳ ଲେନିନ୍‌ଙ୍କର କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ନୁହେଁ । ପଣ୍ଡିତ ସମାଜ କେବଳ ଲେନିନ୍‌ଙ୍କର ଉଦ୍ଧୃତି ଦେଇ ଯେତେବେଳେ ଜ୍ଞାନ ବିଦ୍ୟା ଜାହିର କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ, ସେତେବେଳେ ଆମର ପାର୍ଟି, କର୍ମୀ, ନେତା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ କହୁଛି ସେମାନେ ତା ଭିତରେ ଖୋଜିବେ ଲେନିନ୍ ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକ କହିବା ପଛରେ ଯେଉଁ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି ଅନୁସରଣ କରିଥିଲେ, ତାହା ସେମାନେ ଆୟତ୍ତ କରିପାରିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ । ଆଉ ସେମାନେ ଯଦି ତାହା କରିପାରିଥାନ୍ତି, ଯେମିତିଭାବେ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ କହିବା କଥା ସେମାନେ ସେହିଭଳିଭାବେ କହିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ । ଏହାହିଁ ହେଲା ମୌଳିକ ବିଷୟ । ଏହିକଥା ଶିଖି ପାରିଲେ ହିଁ ଯଥାର୍ଥରେ ଲେନିନ୍‌ବାଦକୁ ଶିଖିହେବ । ଏହା ଶିଖି ପାରିଲେ ହିଁ ଆମେ ଲେନିନ୍‌ବାଦକୁ ଆମ ଦେଶର ବିଶେଷ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟତା ଅର୍ଜନ କରିପାରିବୁ । ଏହାସବୁ ନେତାମାନେ କେବଳ ଆୟତ୍ତ କଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ, ସମସ୍ତ କର୍ମୀମାନେ ଯଦି ଏହା ଆୟତ୍ତ କରିନପାରନ୍ତି, ଅନ୍ତତଃ ପକ୍ଷେ ଯଦି ଏକ ଭଲ ଅଂଶ ଆୟତ୍ତ କରିନପାରନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ଦଳଗତଭାବେ ଆମେ ଆୟତ୍ତ କରିନପାରୁ, ତେବେ ଆମ କାମ ଅନେକ ମନ୍ଦୁର ଗତିରେ ଆଗେଇବ । ଇଚ୍ଛାଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି, ଚରିତ୍ରଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି, ମୌଳିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ମୂଳନୀତି ଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି, ଏ ବିରୋଧରେ ପାରିପାର୍ଶ୍ୱକତାର ଭିତରେ ବି ଯେଉଁ ଗତି ବେଗ ଆମେ ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରିଥାନ୍ତୁ, ତାହା ଆମେ ପାରିବୁ ନାହିଁ । କର୍ମୀମାନଙ୍କର ସାଙ୍ଗଠନିକ କ୍ଷମତାରେ ଅଭାବ ଦେଖାଦେବ ।

ଆଉ ପାର୍ଟି ଗଠନର ପଦ୍ଧତି ସମ୍ପର୍କରେ ପାର୍ଟି ଯେଉଁ ଚିନ୍ତାଗୁଡ଼ିକୁ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ-ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ଚିନ୍ତାଭାବେ ବିଷଦ ବ୍ୟାଖ୍ୟାର ମଧ୍ୟଦେଇ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ କରୁଛି, ତାହା ଉପଲବ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ । ତାହାହେଲା ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱର ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧାରଣାଟି ଗଢ଼ି ତୋଳିବାର ସଂଗ୍ରାମ ହିଁ ହେଲା ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥରେ ସଠିକ୍ ପାର୍ଟିକୁ ଗଢ଼ି ତୋଳିବାର ସଂଗ୍ରାମ । ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରିକତାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ଯାଇ ଆମେ ଏହି ସର୍ତ୍ତାବଳୀକୁ ଯୁକ୍ତ କରିଛୁ । “ଭାରତବର୍ଷରେ ଏସ୍.ୟୁ.ସି.ଆଇ(କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ) କାହିଁକି ଏକମାତ୍ର ସାମ୍ୟବାଦୀ ଦଳ” ଏହି ବହିରେ ମୁଁ ବିଶଦ ଭାବେ ଏହି ବିଷୟଟିକୁ ଆଲୋଚନା କରିଛି । ଏହାର ନିଜର ଏକ ସୁବିଧା ପାଇଁ କରାଯାଇନାହିଁ । ଲେନିନ୍‌ବାଦକୁ ବିଶଦ ବ୍ୟାଖ୍ୟା (elaborate) କରିବାକୁ

ଯାଇ ଏକ ତତ୍ତ୍ୱଭାବେ ଏହାକୁ ବିକଶିତ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଛି ।

ଏଗୁଡ଼ିକ ପାର୍ଟିର ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ହେବ । ଯଦି କୌଣସି କମ୍ପୋଜିଟର ବୁଝିବାରେ ଅସୁବିଧା ହୁଏ, ତାହେଲେ କୌଣସି ଓଲଟାପାଲଟା ଧାରଣାନେଇ ଏହାକୁ ବିରୋଧ କରିବା ପାଇଁ ଯିବେନାହିଁ । ପାର୍ଟିର ଯେକୌଣସି ବ୍ୟାଖ୍ୟା ବିଶ୍ଳେଷଣକୁ ହିଁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ । ବାରମ୍ବାର ଚେଷ୍ଟାକରି ବି ଯଦି ଦେଖନ୍ତି, ଯେ ବିଷୟଟି ଠିକ୍ ଭାବେ କୁହାଯାଉନାହିଁ, ତା’ ଭିତରେ ତ୍ରୁଟି ରହିଯାଇଛି, ସେତେବେଳେ ତତ୍ତ୍ୱଗତଭାବେ ବିଷୟଟିକୁ ଧରେଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଦଳ ଉପକୃତ ହେବ, ଅବଶ୍ୟ ସେତେବେଳେ ବି ଯଦି ଦଳଟି ସଠିକ୍ ଥାଏ । ଆରମ୍ଭରେ ହିଁ ଏହା ଠିକ୍ ନୁହେଁ ବୋଲି ଓଲଟା ଦିଗରୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଶିଖିବାର ସଠିକ୍ ଉପାୟ ନୁହେଁ । ଏହିଭଳିଭାବେ କେହିକିଛି ଶିଖି ପାରେନା । ଦ୍ୱାଦ୍ୱିକ ପଦ୍ଧତିରେ ଶିଖିବା ଭିତରେ ହିଁ ଓ ନାହିଁ ଉଭୟ ନିହିତ ଥାଏ । ଠିକ୍ ଠିକ୍ ଭାବେ ଶିଖିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ଅର୍ଥ ହେଲା ଠିକ୍ ଠିକ୍ ଭାବେ ଦୃଢ଼ ହେଉଛି । ଏହା ନକରି ଯଦି ପ୍ରଥମରୁ ହିଁ ଅସ୍ୱୀକାର ଓ ଅବିଶ୍ୱାସ ଦେଇ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ସେ କିଭଳିଭାବେ ଶିଖିବେ ? ଏହିଭଳିଭାବେ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଅର୍ଥ ସେ ଅଥରିଟୀକୁ ହିଁ ଜାଣି ହେଉ ବା ଅଜାଣତରେ ହେଉ ଅସ୍ୱୀକାର କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ମାନସକିତା ନେଇ ଯଦି କେହି ମୁହଁରେ ବି କହନ୍ତି, ସେ ଶିଖିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ତେବେ ତାହା କେବଳ ମୁହଁର କଥା ହିଁ ହେବ । ଅସଲରେ ସେ ଶିଖିବାକୁ ଚାହୁଁନାହାନ୍ତି । ଯଥାର୍ଥରେ ବୁଝିବାକୁ ଚାହୁଁଲେ ତାର ମାନସିକତାଟି ହେବ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ।

ଯଦି ଧରନ୍ତୁ, ଯଦି କାହାରି କୌଣସି ବିଷୟରେ ସଂଶୟ ଥାଏ - ଯିଏ ବୁଝିବା ସ୍ତରରେ ଅଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ଏହିଭଳି ସଂଶୟ ରହିପାରେ, ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋର ବକ୍ତବ୍ୟ ହେଲା ପ୍ରଥମେ ବୁଝିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ । ପ୍ରଥମରୁ ହିଁ ନିଜେ ସବୁ ଜାଣିଛନ୍ତି ଭାବିନେବେ ନାହିଁ । ମନେରଖିବେ, ଅଥରିଟିକୁ ନମାନି ଜଣେ କେବେ ହେଲେ କିଛି ଶିଖିପାରେନା ଏବଂ ସେହି ଅଥରିଟି ଅବଶ୍ୟ ନିଜ ଦଳ ଭିତରର ଅଥରିଟି ବାହାରର କେହି ନୁହେଁ । ଲେନିନ୍ ପ୍ରଥମେ ପ୍ଲେଖାନଭଙ୍କ ଛାତ୍ରଥିଲେ । ପ୍ଲେଖାନଭଙ୍କ ପାଖକୁ ସେ ଶିଖିବା ପାଇଁ ଯାଇଥିଲେ । ଶିଖିବାକୁ ଯାଇ କ’ଣ ସେ ଏଇ କଥା କହି ସେ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ଯେ, ଆପଣ କଣ ବୁଝନ୍ତି ? ଏଇଟା ଠିକ୍ ନୁହେଁ, ସେଇଟା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଯଥାର୍ଥରେ କୌଣସି ଛାତ୍ର ହିଁ ତାଙ୍କ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯାଇ ଏହିଭଳିଭାବେ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଲେନିନ୍ ଛାତ୍ରର ମନନେଇ ଶିଖିବାର ମନନେଇ ପ୍ଲେଖାନଭଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇଥିଲେ । ତାପରେ ଶିଖୁ ଶିଖୁ ପ୍ଲେଖାନଭଙ୍କ ସାମ୍ବାବଦ୍ଧତା ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଛି । ଆମେ ମଧ୍ୟ ଅନୁଶୀଳନ ସମିତିରେ ଥିଲୁ, ସେଠି ଯେଉଁ ନେତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆମେ ମାର୍କ୍ସବାଦର ପ୍ରଥମ ପାଠ ପଢ଼ିଥିଲୁ, ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରୁ ଶିଖୁ ଶିଖୁ ସେମାନଙ୍କର ସାମ୍ବାବଦ୍ଧତା ଆମ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସିଛି, ଆମେ ତାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଛୁ, ଏହାହିଁ ହେଲା ତାଇଲେକ୍ୱିସ୍ । ଦ୍ୱାଦ୍ୱିକ ପଦ୍ଧତିରେ ଚର୍ଚ୍ଚିତର୍କର ଯଥାର୍ଥ ଅର୍ଥ ଯେଉଁମାନେ

ବୁଝନ୍ତି, ସେମାନେ ଏକଥା ଜାଣନ୍ତି ଯେ, କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ତର୍କବିତର୍କ ଅର୍ଥ ହିଁ ମତ ବା ମୁକ୍ତିର ଦ୍ଵାନ୍ଦ୍ଵିକ ସଂଘର୍ଷ ନୁହେଁ । ଦ୍ଵାନ୍ଦ୍ଵିକ ପଦ୍ଧତିରେ ତର୍କବିତର୍କର ଏକ ପ୍ରଧାନ ସର୍ତ୍ତହେଲା, ତାହା ସଚେତନ ଏବଂ ତର୍କ ବିତର୍କରେ ଯେଉଁମାନେ ଲିପ୍ତ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ହିଁ ଏକ ଅଧିକାଂଶ ଧାରଣା ଏବଂ ମୂଳନୀତିଗୁଡ଼ିକର ସଠିକ୍ ଉପଲବ୍ଧି ଦ୍ଵାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଛନ୍ତି । ଏହିଭଳିଭାବେ କେହି ନବୁଝିଲେ ସେ କେବଳ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଧାରଣାର ଭିତ୍ତିରେ ତାଙ୍କର ବିରୋଧତାକୁ ହିଁ ବଢ଼େଇ ଚାଲିବେ ।

ଅଧିକାଂଶ ଧାରଣା ଓ ମୂଳନୀତି ଗୁଡ଼ିକର ସଠିକ୍ ଉପଲବ୍ଧି- ଏହି ଛାଞ୍ଚ ଭିତରେ ହିଁ ପାର୍ଟିର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ଜୀବନ୍ତ ରଖିବା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଚେତନାର ମାନକୁ ଉନ୍ନତ କରିବାର ବିଷୟଟି ରହିଛି । ତର୍କ ବିତର୍କରେ ବାଧାଦେବାର ପ୍ରଶ୍ନ ହିଁ ଉଠେନା । ଯେକୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ ଅଧିକାର ଦେଇପାରିଲେ ପାର୍ଟିର ହିଁ ଭଲ ହେବ । “ଏହି ଯେକୌଣସି କଥାଟିକୁ ଏଭଳିଭାବେ ଧରିନେବେ ନାହିଁ ଯେ, ଯେକୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଯେକୌଣସି ଫୋରମ୍ରେ, ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ବିନା ମତାମତରେ ଆମେ ଉଠାଇପାରୁ, ନା ତା’ ନୁହେଁ । ମୁଁ ଯାହା କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି, ତାହାହେଲା- ଯେତିକି ବ୍ୟାପକ ପରିସର ଧରି ବିଭିନ୍ନ ଫୋରମ୍ରେ ନାନା ପ୍ରଶ୍ନ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇପାରେ ମତାମତର ସଂଘର୍ଷ କରାଯାଇପାରେ, ତାହା କରିବା ଦରକାର । ଯେମିତି ଏକ ବିଶେଷ ସ୍ଥାନାନ୍ତ ନେଇ ଗୋଟାଏ ନୀତି କର୍ମସୂଚୀ ବା କୌଶଳ ନେଇ କାହାରି ସହିତ ଐକ୍ୟ କରିବା ନକରିବା ବିଷୟ ନେଇ ଗୋଟାଏ ମତ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ମତର ତର୍କ ବିତର୍କ ଚାଲିପାରେ । କିନ୍ତୁ ମୂଳ ନୀତିରେ ବିରୋଧତା କଲେ ତାହା ଆଉ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସଂଗ୍ରାମ ହୋଇ ରହେ ନାହିଁ । ସେହି ସଂଗ୍ରାମଟି ପାର୍ଟି ସହିତ ପାର୍ଟି ବାହାରର ଲୋକର ସଂଗ୍ରାମଭାବେ ଦେଖାଦିଏ । ଅତଏବ ମୂଳନୀତି ନେଇ ବିରୋଧତା ହୁଏନାହିଁ । ମୂଳନୀତି ବୁଝିବା ପାଇଁ ଆହୁରି ଭଲଭାବେ ବୁଝିବା ପାଇଁ ଯଦି କାହାର ବୁଝିବାରେ ଗଣଗୋଳ ଥାଏ, ତାହା ଦେଖାଇଦେବା ପାଇଁ ଆଲୋଚନା ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ମୂଳନୀତି ଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ କି ନୁହେଁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ କରାଯାଇପାରେନା । କାରଣ ଏପରି କରିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ଯେଉଁ ମୂଳନୀତି ଉପରେ ପାର୍ଟି ତିଷ୍ଠି ରହିଛି, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ହିଁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବା ଏହା ଚଳିବ ନାହିଁ । ହୁଏତ ନବୁଝି ଅନେକ କମ୍ପେଡ୍ ଏହା କରିଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ବୁଝି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ଯେ, ଏହାଦ୍ଵାରା ସେମାନେ ନଚାହିଁଲେ ବି ପାର୍ଟି ଅଧିକାଂଶକୁ ନ୍ୟୁନ କରାଯାଏ । ଏହା ଫଳରେ ପାର୍ଟିର ଆଉ କିଛି ରହେ ନାହିଁ । ଏହା କୌଣସି ବିପ୍ଳବୀ ପାର୍ଟି ମାନି ନେଇ ପାରେନା । ପାର୍ଟି ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଯେତେ ବ୍ୟାପକ ପରିବେଶ ଥାଉନା କାହିଁକି, ତା ସହିତ ଏହାର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ଧରଣର ବିଷୟ । ଏହା ଚଳିପାରେନା । ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ସମସ୍ତ କମ୍ପେଡ୍ ସଚେତନ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ନଚେତ୍ ପାର୍ଟିରେ ମାର୍କ୍ସବାଦ ନାମରେ ଉଗ୍ର ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ କାଏମ୍ ହେବ । ଆଉ ଗଣତନ୍ତ୍ର ବୋଲି ଯାହା ରହିବ

ତାହାହେବ ନିହାତି ଏକ ନିୟମତାନ୍ତ୍ରିକ ଗଣତନ୍ତ୍ର । ଫଳରେ ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ପାର୍ଟି ଏକ ବ୍ୟୁରୋକ୍ରାଟିକ୍ ପାର୍ଟିକୁ ଅଧଃପତିତ ହେବ । ବ୍ୟୁରୋକ୍ରାସିକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ, ଅନ୍ଧତାକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଅଥରିଟି ଦରକାର । ଅଥରିଟିକୁ ମାନି ଝଲିବା ଦ୍ଵାରା ଅନ୍ଧତା ବଢ଼େନାହିଁ, ଅନ୍ଧତା ବଢ଼େ ଚେତନାର ନିମ୍ନମାନ ଯୋଗୁଁ । ଅଥରିଟିକୁ ମାନିବା କଥା ବାରମ୍ବାର କହିବା ଦ୍ଵାରା ଅନ୍ଧତା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏନାହିଁ, ଅନ୍ଧତା ଦେଖାଦିଏ କଥାଟିକୁ ଠିକ୍ ଭାବେ ନବୁଝି କହିବାଦ୍ଵାରା । ଏହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାର ଅର୍ଥ ହେଲା ଠିକ୍ ଭାବେ ବୁଝି କଥାଟି କହୁଛି କି ନାହିଁ, ତାହା ଦେଖିବା ଓ ଭୁଲ୍ ବୁଝି କହିଥିଲେ କେଉଁଟା ଠିକ୍ ତାହା ବୁଝାଇଦେବା ।

ଏହି ବିଷୟଗୁଡ଼ିକର ସଠିକ୍ ଉପଲବ୍ଧିର ଭିତ୍ତିରେ ଯଦି ଆମେ ପାର୍ଟିକୁ ସଂହତ କରିପାରୁ, ତେବେ ଆମର ତୁଟିବିରୁଦ୍ଧ ଓ ହଜାରେ ପ୍ରକାର ସମସ୍ୟା ଥିଲେ ବି ଆମେ ଆଗେଇବୁ । ଆମର ବହୁତ ସମସ୍ୟା । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପାର୍ଟି ଅପେକ୍ଷା ଶକ୍ତି ଅର୍ଥରେ ତୁଳନାତ୍ମକ ଭାବେ ଆମ ପାର୍ଟିରେ ତେଡ଼ିକେଟେଡ଼ କର୍ମୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ହୁଏତ ବେଶୀ । ଆମ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଋଚିତ୍ରିକ ଗୁଣାବଳୀରେ ଆମେ ଗୌରବାନ୍ୱିତ । ଚେତନାର ମାନ ଦିଗରୁ ବିଚାର କଲେ ଆମ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଯୁକ୍ତିତର୍କ କରିବାର କ୍ଷମତା ବି ଅନ୍ୟ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ନିମ୍ନସ୍ତରର ତ ନୁହେଁ ବରଂ ଉନ୍ନତ । ଦଳେ କମ୍ପେଡ଼ିକ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତ ଅତି ଉନ୍ନତ, ଯାହା ଅନ୍ୟ ଦଳର ନେତାମାନଙ୍କର ବି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତା’ ସତ୍ତ୍ଵେ ବି ଆମ ଭିତରେ ଯାହା ଅଭାବ ରିହଛି, ତାହା ହେଲା ସମସ୍ୟାକୁ ମୁକାବିଲା କଲାଭଳି ଉପଯୁକ୍ତ ଜ୍ଞାନ ଓ କ୍ଷମତା । ଏହିଠାରେ ହିଁ ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥାର ପ୍ରୟୋଜନ ଅନୁପାତରେ ତୁଳନାତ୍ମକଭାବେ କ୍ଷମତାର କଥା ଯଦି ଧରାଯାଏ, ତା’ହେଲେ ଆମର କ୍ଷମତାଟି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଦୁର୍ବଳ କ୍ଷମତା । ଏହି ଦୁର୍ବଳତା ଥିଲେ ଆମର ଚଳିବ ନାହିଁ ।

ଯେତିକି ଯୋଗ୍ୟତା ନେଇ ସିପିଆଇ, ସିପିଆଇ(ଏମ୍)ର ଚଳିପାରେ, ଆମ ଦଳର କର୍ମୀମାନଙ୍କର ସେତିକି ଯୋଗ୍ୟତା ନେଇ କାମ କରିବା ଚଳିବ ନାହିଁ । ପ୍ରଥମତଃ ଆମ ଦଳର କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପଟେ ଆର୍ଥିକ ସମସ୍ୟା, ଅଭାବ ଅନଟନ - ସେମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଆର୍ଥିକ ସମସ୍ୟା ହାତରୁ ମୁକ୍ତ କରିଦେଇପାରୁନା, ଫଳରେ ଆମ ଦଳର ଅଧିକାଂଶ ସକ୍ରିୟ କର୍ମୀଙ୍କୁ ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ନିଜର ଆର୍ଥିକ ଅସୁବିଧା ନିଜକୁ ହିଁ ସମ୍ମାନିତ କରୁଛନ୍ତି । ତାହାରି ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ରାଜନୈତିକ ଦାୟଦାୟିତ୍ଵ ପାଳନ କରିବାକୁ ହୁଏ । ଅନ୍ୟପଟରେ ଏହିସବୁ ଦଳର ଅଧିକାଂଶ କର୍ମୀଙ୍କୁ ହିଁ ସେମାନେ ଆର୍ଥିକ ଅସୁବିଧାରୁ ମୁକ୍ତ କରି ରଖନ୍ତି । ଯଦ୍ଵାରା ସେମାନେ କେତେକାଂଶରେ ସର୍ବକ୍ଷଣ କର୍ମୀଭଳି କାମ କରିପାରନ୍ତି । ଦ୍ଵିତୀୟତଃ ସେମାନେ ବଡ଼ ଦଳ । ସେମାନଙ୍କ ପଛରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନେତୃତ୍ଵର ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା ରହିଛି । ସେମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ପ୍ରେସ୍ ପ୍ରଚାର କରିଦିଏ । ଦେଶର ଲୋକେ ସେମାନଙ୍କୁ ବଡ଼ ପାର୍ଟି ବୋଲି ଜାଣନ୍ତି । ଆଉ ତାହାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଏକ

ସମର୍ଥନସୂଚକ ମାନସିକତା କାମ କରେ । ତାରି ପାଖାପାଖି ଆମ ଅବସ୍ଥାଟିକୁ ବିଚାର କରନ୍ତୁ । ଆମେ ଯେ, କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ- ଏକଥା ପ୍ରମାଣ କରିବା ପାଇଁ ଆମର ପ୍ରାଣ ବାହାରିଯାଉଛି । ଏତେଦିନ ପରେ ଆଜି ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ନିକଟରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି କିନ୍ତୁ ଆମେ କଣ ଚାହୁଁ, ଆମର ମତାମତ କ’ଣ, ଆମେ କି ଧରଣର ପାର୍ଟି- ଏସବୁ ଏବେ ବି ଅଧିକାଂଶ ଲୋକଙ୍କୁ ଜଣାଇପାରିନାହୁଁ । ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ବୁର୍ଜୁଆମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବୁର୍ଜୁଆମାନଙ୍କ ଅତ୍ୟାଚାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆମକୁ ଲଢ଼ିବାକୁ ହେଉଛି । ତାରି ସହିତ ରହିଛି ଆମର ଅର୍ଥ, ପ୍ରଚାର, ପ୍ରୋପାଗଣ୍ଡା ସହ ହଜାର ପ୍ରକାରର ସମସ୍ୟା । ଅପର ଦିଗରେ ରହିଛି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଯେଉଁ ଦୁଇଟି କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ସେମାନେ କାହିଁକି କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନୁହଁନ୍ତି, କାହିଁକି ସେମାନଙ୍କୁ ଆମେ ନକଲି କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ କହୁଛୁ ତାହା ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ବୁଝାଇବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରଭାବରୁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ସମସ୍ୟା ।

ଏହିଭଳି ଜଟିଳ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଯେଉଁମାନେ ଆମର କର୍ମକର୍ତ୍ତାହେବେ, ସଂଗଠକ ହେବେ, ସେମାନଙ୍କର କ’ଣ ଏତେ ସହଜରେ ଅଗ୍ରଗତି ଓ ବିକାଶ ହୋଇପାରେ, ଯେତେ ସହଜରେ ସିପିଆଇ(ଏମ୍)ର ହୋଇପାରିବ ? ସେମାନଙ୍କ ଦଳର କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆମ ଦଳର କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କର ଯଦି ଚିକିଏ ଅଧିକ ବିଦ୍ୟାବୁଦ୍ଧି ଏବଂ ସଂଗଠନ କରିବାର କ୍ଷମତା ଥିଲେ ବି ସଂଗଠନର ଅଭିଜ୍ଞତାର ପ୍ରମାଣ ଦେବାକୁ ଗଲେ ଦେଖାଯିବ ଆମ ଦଳର କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନେ ସେତିକି ପାରୁନାହାନ୍ତି, ଯେତିକି ସେମାନେ କରିପାରୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଆମ ସ୍ତରଟିକୁ ଉନ୍ନତ କରିବାକୁ ହେବ । ଏହାଛଡା ଆମର ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ସଂଖ୍ୟାରେ କର୍ମକର୍ତ୍ତା ଓ ନେତାଙ୍କର ଅଭାବ ରହିଛି । ଷ୍ଟିକ୍ଲିସ୍ ନେବାର ଲୋକଙ୍କ ଅଭାବ । ଗୋଟିଏ ଦିଗ ନୁହେଁ ବ୍ୟାପକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଷ୍ଟିକ୍ଲିସ୍ ଚଳାଇବା ଭଳି ଶକ୍ତି ଆମର ନାହିଁ । ତାର ଅର୍ଥ କ’ଣ ବହି ପଢ଼ି ମାର୍କ୍ସବାଦର କ୍ଲୀସ୍ ନେଇପାରିବେ ଏଭଳି ଲୋକର କ’ଣ ଅଭାବ ରହିଛି ? ନା, ଖୋଜିଲେ ଏଭଳି ଲୋକ ଆମେ ପାଇବା । ଅଧ୍ୟାପକ ମହଲ ରହିଛନ୍ତି, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବହୁଲୋକ ରହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ବହି ଧରି ଲେନିନ୍ କ’ଣ କହିଛନ୍ତି, ମାର୍କ୍ସବାଦର କେଉଁଟା କ’ଣ ତାହା ବୁଝାଇ ଦେଇପାରିବେ । ଯାହା ସିପିଆଇ, ସିପିଆଇ(ଏମ୍) କରିଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ପାର୍ଟି ଚଳାନ୍ତି ଦଳେ ଲୋକ, ନେତା ଆଉ ଦଳେ, ଆଉ କ୍ଲୀସ୍ ନିଅନ୍ତି ଆଉ ଦଳେ ଲୋକ । ଏକ ଯଥାର୍ଥ ବିପ୍ଳବୀ ପାର୍ଟି ଜାଣେ ଯେ, ଏହି ଷ୍ଟିକ୍ଲିସ୍ ସଠିକ୍ ରାଜନୈତିକ ଚେତନା ଗଢ଼ିତୋଳିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୁଅନ୍ତୁ । ନୂତନ ନୂତନ କର୍ମୀମାନେ ଏହି କ୍ଲୀସ୍ଗୁଡ଼ିକୁ ଆସିବେ ଫଳରେ ଯେଉଁମାନେ କ୍ଲୀସ୍ନେବେ ସେମାନେ ମାର୍କ୍ସବାଦକୁ କିଭଳିଭାବେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କଲେ, ଦଳର ନୀତିଗୁଡ଼ିକୁ କିଭଳିଭାବେ ଉପସ୍ଥାପନା କଲେ, କିଭଳିଭାବେ ରେଫରେନ୍ସଗୁଡ଼ିକ ଦେଲେ ଓ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କଲେ ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ।

କାରଣ ଷ୍ଟିକ୍ଲସର ମଧ୍ୟଦେଇ ଯଦି ଏହି ପାର୍ଟିର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ, ପାର୍ଟିର ରୁଚି ସଂସ୍କୃତିର ଧାରଣା, ପାର୍ଟିର ମାନସିକତା, ପାର୍ଟିର ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ ବିଚାର ପଦ୍ଧତି କର୍ମୀମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଗଢ଼ି ଦିଆଯାଇନପାରେ । ତେବେ ସବୁକିଛି ବ୍ୟର୍ଥ । ଏହି କାମଟି କେଉଁମାନେ କରିପାରିବେ ? ସେହିମାନେ ହିଁ କରିପାରିବେ, ଯେଉଁମାନେ ପାର୍ଟିର କର୍ମକର୍ତ୍ତା, ଯେଉଁମାନେ ପାର୍ଟି ଜୀବନର ଅଙ୍ଗ, ଯେଉଁମାନେ ପାର୍ଟିର ଚିନ୍ତା, ଭାବନା ମାନସିକତାରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ । ପାର୍ଟି ଅଧିକାଂଶ ସମ୍ପର୍କରେ ଯେଉଁମାନେ ନିଃସଂଶୟ । ଏହା ସେମାନେ କେବଳ ମୁହଁରେ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର କାମ ସେମାନଙ୍କର ଆଚାର ଆଚରଣ, ଗଲିଚଳନ, ଆଖ୍ୟୁମୁହଁ ସବୁକିଛିଦ୍ୱାରା ହିଁ ତାହା ପରିଷ୍କୃତ ହୋଇଉଠେ ।

ଏହି ଧରଣର ଲୋକଛତା ଷ୍ଟିକ୍ଲସର ଦାୟଦାୟିତ୍ୱ କ’ଣ, କେବଳ ମାର୍କ୍ସବାଦ ସମ୍ପର୍କରେ ଜ୍ଞାନ ଅଛି ବୋଲି କାହାକୁ ଦିଆଯାଇପାରେ ? ତାହେଲେ ତ ପ୍ରତ୍ୟେକସମାନଙ୍କୁ ଦେଇ ଏହା ହୁଅନ୍ତା, ନା ତାହା ହୁଏନାହିଁ । କାରଣ ତାହେଲେ ପାର୍ଟିର **Uniformity of Thinking** ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ । କୌଣସି ବିପ୍ଳବୀ ପାର୍ଟି ତାହା କରେନା, କରିପାରେନା । ଆଉ ଏହି ଦିଗରୁ ପାର୍ଟିରେ ଏବେ ବି ଉପଯୁକ୍ତ ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବହୁତ କମ୍ । ଯେତିକି ପ୍ରୟୋଜନ କ୍ଲାସ୍ ନେବା ପାଇଁ ସେତିକି ଲୋକ ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ଯୋଗ୍ୟ କର୍ମକର୍ତ୍ତା ଦରକାର । ଲୋକାଳ୍ ସେକ୍ରେଟାରୀ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସ୍ତରେ ସ୍ତରେ ଏଭଳି ନେତା ପ୍ରୟୋଜନ ଯେଉଁମାନେ ପାର୍ଟି କମ୍ପୋଜିସନର ଆସ୍ଥା ଅର୍ଜନ କରିପାରିବେ । କର୍ମୀମାନଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମସ୍ୟା, ପାରମ୍ପରିକ ବୁଝାମଣାର ସମସ୍ୟା ଯାହା ଆଉ ସେମାନେ ମୋଟାମୋଟି ଭାବେ ନିଜ ନିଜ ସ୍ତରରେ ସମସ୍ତ କମ୍ପୋଜିସନର ଆସ୍ଥା ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ସମ୍ଭବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ନିଜ କର୍ମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଣେ ଅଧିକାରୀ । ଯେଉଁ ଅଧିକାରୀ ଉପରୁ ଲଦି ଦିଆଯାଇନାହିଁ । କର୍ମୀମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ହିଁ ସ୍ୱାଭାବିକଭାବେ ଯାହାଙ୍କର ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଘଟିଛି, ଯାହାକୁ ସମସ୍ତ କର୍ମୀମାନେ ମାନନ୍ତି । ତାହାଫଳରେ ସେ ସମସ୍ତ କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ଯୋଗ୍ୟତାର ସହିତ କାମ କରାଇ ପାରନ୍ତି । ଏହିଭଳି କର୍ମକର୍ତ୍ତାଙ୍କର ଆମର ଅଭାବ ରହିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ କ’ଣ ହୁଏ ? କାମ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଏକ କମିଟି କରି ତାର ଲନଡାର୍ଜ କରିଦିଆଯାଏ । ଯେଉଁଥି ପାଇଁ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ କମାଣ୍ଡ ଠିକ୍ ଭାବେ କାମ କରେନା । ପୁଣି ଯଦି କେଉଁଠି କମାଣ୍ଡ କାମ କରେ ଜନଗଣଙ୍କ ସହିତ ସଂଯୋଗ ରଖିବା ଓ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବା କ୍ଷମତା ନାହିଁ ।

ଏହିଯେଉଁ ସମସ୍ୟା, ଏହା ସହିତ ପାର୍ଟିର ଅଗ୍ରଗତିର ପ୍ରଶ୍ନଟି ଯୁକ୍ତ ହୋଇରହିଛି । ପ୍ରକୃତ ସମସ୍ୟା କ’ଣ, ତାର ଚରିତ୍ର କ’ଣ, ସେଗୁଡ଼ିକ ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବେ ନବୁଝି ଓ ସମାଧାନ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା ନକରି ଆମେ ଯଦି ସବୁ ଏଣୁତେଣୁ ଭାବିଚାଲୁ ତାହେଲେ ପାର୍ଟିର କାମ

ଆଗେଇବ ନାହିଁ । ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ସମସ୍ୟାର ଦିଗ । ଏସବୁ ଦୁତ ଦୂର କରିବା ଦରକାର । ଏଠାରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା କହିବା ପ୍ରୟୋଜନ । ସାମ୍ପ୍ରତିକ କାଳରେ ଆମ ପାର୍ଟିର ଗୁରୁତ୍ୱ ବଦଳି, ଇତି ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ଘଟିଛି । ସେମାନେ ଆମକୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେବା ପାଇଁ ଚାହାନ୍ତୁ ବା ନଚାହାନ୍ତୁ ଆମ ପାର୍ଟି ସମ୍ପର୍କରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କୌଣସି ଶକ୍ତିଶାଳୀ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନିକଟରେ ଆଜି ଆଉ ଆମେ ଅଜଣା ନୋହୁଁ । ସେମାନେ ଅନେକେ ହିଁ ଆମ ମତାମତ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଉତ୍ସାହ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି । ଆମର ପତ୍ରପତ୍ରିକାଗୁଡ଼ିକୁ ରଖନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ପତ୍ରପତ୍ରିକା ଆମ ସହିତ ବିନିମୟ କରନ୍ତି । ଆମେ ଆଜି ବି ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଭୂମିକାର କଥା ବାଦ୍ ଦିଅନ୍ତୁ, କୌଣସି ଭୂମିକା ପାଳନ କରିବା ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଯାଇନପାରିଲେ ବି ଆମର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ସେମାନେ ଆମ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନ୍ତତଃ ଏତିକି ଜାଣିଛନ୍ତି ଯେ, ଆମେ ମାର୍କବାଦୀ, ଲେନିନ୍ବାଦୀ ଲାଲନ୍ରେ ଚିନ୍ତାକରୁ ଏବଂ ଆମେ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଶିବିରର ପାର୍ଟି । ଆମେ ଯେତେବେଳେ ହିଁ ଆମର କାହାକୁ ବିଦେଶକୁ ପଠାଇ ପାରିଛୁ, ଆମର ପତ୍ରପତ୍ରିକା ସମ୍ପର୍କରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ପାର୍ଟିର ଉତ୍ସାହର ପ୍ରମାଣ ପାଇଛୁ । ଫଳରେ ଆମ ପାର୍ଟିକୁ ଆମେ ଯଦି ଆଉ ଟିକିଏ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିପାରୁ, ଦେଶର ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକରେ କେତେକାଂଶରେ ଆହୁରି ଅଧିକ ଭୂମିକା ପାଳନ କରିପାରୁ, ତାହା କ୍ରମାଗତ ବଢ଼ାଇ ପାରୁ, ତାହାହେଲେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ମଧ୍ୟ କେତେକାଂଶରେ ଭୂମିକା ପାଳନକରିବାର ଅବସ୍ଥାକୁ ଆମେ ଯାଇପାରିବା ।

ପରିଶେଷରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ବିଷୟରେ ମୁଁ କମ୍ପ୍ରେହେନ୍ସିବଲ୍ କଥାକହିବି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯେଉଁ ହତାଶା, ସାଧାରଣ ମଣିଷ ଭିତରେ ଯେଉଁ ହତାଶା ତାର ଗୋଟାଏ ପ୍ରଭାବ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଏକାଂଶ ମଧ୍ୟରେ ଏପରିକି ଭଲ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଏକାଂଶର ମାନସିକତା ମଧ୍ୟରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଛି । ସେମାନେ ମୁହଁରେ ନକହିଲେ ବି ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଏକ ଧରଣର ଜଡତା ଦେଖାଯାଉଛି । ବିପ୍ଳବୀ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଏଭଳି ହେବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଆମେମାନେ ତ ଏଇଥିପାଇଁ ବିପ୍ଳବୀ କର୍ମୀ, ଯଦ୍ୱାରା କି ଜନତାକୁ ତାର ଦୁଃସମୟରେ ସରୁଠାରୁ ଆମେ ଅଧିକ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରୁ । ଜନତା ହତାଶାରେ ଭୋଗୁଛନ୍ତି, ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନର କର୍ମୀମାନେ ହତାଶାରେ ଭୋଗୁଛନ୍ତି, ଏହା ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ଅଂଶାଦାର ଲୋକମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ସରୁଠାରୁ ଦୁଃସମୟ । ଏହି ଦୁଃସମୟରେ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳର କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ହିଁ ସରୁଠାରୁ ବେଶୀ ନିରଲସଭାବେ କାମ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଦରକାର । ନିଜର ଉଦ୍ୟୋଗ ବଢ଼ାଇବା ଦରକାର । ଗାଠି ଯେତେବେଳେ ଖୁବ୍ ସ୍ୱାଭାବିକଭାବେ ଦୁତ ବେଗରେ ଚାଲେ ସେତେବେଳେ କେବଳ ଷ୍ଟିଅରିଂଟିକୁ ଧରି ରଖିଲେ ହିଁ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଗାଠି ଯେତେବେଳେ ଠିକ୍ଭାବେ ଚାଲେନାହିଁ, ସେତେବେଳେ

ପରିଶ୍ରମ ଓ ସତର୍କତାର ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଏ । ଦେଶର ରାଜନୈତିକ ପରିସ୍ଥିତିର ପ୍ରଶ୍ନରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମାନସିକତାର ପ୍ରଶ୍ନରେ ବି ସେଇ ଏକାକଥା । ପରିସ୍ଥିତି ଯେତେ ପ୍ରତିକୂଳ ହେବ, ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୈତିକ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ପରିଶ୍ରମ ସକ୍ରିୟତା, ଉଦ୍ୟୋଗ ସେତିକି ବେଶୀ ହେବ । ତାହା ନହେଲେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ହିଁ ସଫଳ ହେବ । ଯଦି ଆମେମାନେ ଯଥାର୍ଥରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଯେ, ମଣିଷ ବାରମ୍ବାର ମାତୃଖାଇ ବି ଲଢ଼େଇର ମଇଦାନକୁ ଆସିବ । କିନ୍ତୁ ସେତେଦିନ ଯାଏ ଏହା ବାରମ୍ବାର ବିଫଳତାରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ ହେବ, ବିଭିନ୍ନ ରାଜନୈତିକ ଦଳ ମଣିଷର ଷୋଭା ଓ ବିଷୋଭକୁ କାମରେ ଲଗାଇ ନିଜେ ମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ସାମୟିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ହାସଲ କରିନେବେ, ମଣିଷକୁ ହତାଶାଗ୍ରାସ କରିବେ, ଯେତେଦିନ ଯାଏ ମଣିଷର ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକୁ, ଲଢୁଆ ମଣିଷଗୁଡ଼ିକୁ ସଠିକ୍ ପଥରେ ପରିଚାଳିତ କରି ସଠିକ୍ ପରିଣତିରେ ପହଞ୍ଚାଇଦେବା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ନେତୃତ୍ୱଦାନକାରୀ ପାର୍ଟି ଏସ୍.ୟୁ.ସି.ଆଇ(କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ)ର ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ଘଟିବ । ଆମ ଦଳର କର୍ମୀମାନେ ଏହା ଯଦି ମନପ୍ରାଣରେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି, ତେବେ ଆଜିକାର ଏହି ହତାଶା ସାମ୍ରାଜ୍ୟେ ସେମାନେ ଆହୁରି ଦୃଢ଼ ପ୍ରତିଜ୍ଞ ହୋଇ କାମ କରିବାକଥା । କେବଳ କର୍ମୀମାନେ ନୁହଁନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ପାର୍ଟିର ସମର୍ଥକ, ଦରଦୀ, ଯେଉଁମାନେ ସଦାସର୍ବଦା ସକ୍ରିୟ କର୍ମୀ ଭଳି କାମ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କର ବି ମାନସିକତାଟି ହେବ, ଆମର ସଂସାର ଓ ଅନ୍ୟ ପାଞ୍ଚଟା ଦାୟିତ୍ୱ ପାଳନ କରିବା ପରେ ବି ଆମେ ଯେତିକି କାମ କରିପାରୁ ଆର୍ଥିକ, ଶାରିରୀକ, ଯେଉଁଭଳିଭାବେ ଯେତିକି ସାହାଯ୍ୟ ପାର୍ଟିର କର୍ମକାଣ୍ଡରେ ଆମ ପକ୍ଷରେ ଦେବା ସମ୍ଭବ ସେଥିରେ ଆମେମାନେ ନା କହିବୁ ନାହିଁ । ଆମେ ତାହା କରିବୁ । ଏହା ନହୋଇ ସମାଜ ଭିତରେ ଥିବା ହତାଶା, ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ଯେଉଁ ହତାଶା, ଯଦି କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ, ନେତାମାନଙ୍କୁ ବା ନେତୃସ୍ଥାନୀୟ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ମାନସିକତାକୁ କେତେକାଂଶରେ ଆଛନ୍ଦୁ କରି ପକାଏ ଏବଂ ଗତାନୁଗତିକତାର ରୋଗ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ତେବେ ଆମେ ସମସ୍ୟାର ମୁକାବିଳା କରିବୁ କିଭଳିଭାବେ । କୌଣସି ଏକ ପାର୍ଟି ବଡ଼ ହେଲେ ବି ଏଭଳି ଘଟଣାରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବ । ଆଉ ଆମେ ତ ଏମିତି ହିଁ ଏବେ ଛୋଟ ପାର୍ଟି । ପାର୍ଟିର ବିସ୍ତୃତି ଘଟିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ଆଜି ବି ଆମେମାନେ ନେତୃତ୍ୱ ଦେବାଭଳି ବିଚାରରେ ପ୍ରୟୋଜନରେ ଛୋଟ । ତା’ଉପରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣାଧିକାରୀ ଆକ୍ରମଣ ଚଳାଇ ଆମକୁ କୋଣଠେସା କରିବାର ଚେଷ୍ଟା ଚାଲିଛି । ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ଆମର ନିଜସ୍ୱ ଘାଟିଗୁଡ଼ିକୁ ରକ୍ଷା କରି ଏହି ହତାଶାଗ୍ରସ୍ତ ଓ ବିଭ୍ରାନ୍ତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଭିତରକୁ ଯାଇ ଆମର କାମ ଓ ସଂଗଠନକୁ ବଢ଼ାଇବାକୁ ହେବ । ଆମେ ଯଦି ମନପ୍ରାଣରେ ବିପ୍ଳବ ଚାହୁଁ, ଯଦି ତାମ୍ଭା ନକରିବାକୁ ଚାହୁଁ, ତେବେ ଆମକୁ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ତେଜରେ ଛିଡ଼ା ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତାମ୍ଭା କରିବାର କୌଣସି ଅର୍ଥ ହୁଏନା । ବିପ୍ଳବର କାମ କରିବାକୁ ଆସିଲି ଅଥଚ କାମ

କଲିନାହିଁ । ଏହି ପାର୍ଟିଟିକୁ ସଠିକ୍ ଭାବି ତା ସହିତ ରହିଛି ଅଥଚ ଦାୟିତ୍ୱ ପାଳନ କରୁନାହିଁ, ଏଭଳି ନୁହେଁ । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଲା ତାମ୍ସା କରିବା । ଏହାର କୌଣସି ସାର୍ଥକତା ନାହିଁ । ମୋର ଏହି କଥାଟିକୁ ଆପଣମାନେ ଗଭୀରଭାବେ ଭାବିବେ ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ମନେପକାଇ ଦେବାକୁ ଚାହେଁ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତିର ମୁକାବିଲା କରିବା ପାଇଁ ଆମର ଟାଣୁଆ ହତ୍ତିଆର ଦରକାର । ଏହି ଟାଣୁଆ ହତ୍ତିଆର ହେଲା ପ୍ରଥମତଃ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଲୌହଦୃଢ଼ ଐକ୍ୟ ଓ ଅତୁଟ ମନୋବଳ । ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ନୈରାଶ୍ୟ କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ହେବ । ଦେଖିବାକୁ ହେବ ସମାଜର ଏବଂ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ହତାଶା ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଯେଭଳି ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରିନପାରେ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ସମର୍ଥକ ବୃନ୍ଦଙ୍କ ନିକଟରେ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ହେବ । ସେମାନେ ଯେମିତି ନିଜର ବୁଝାମଣା ଅନୁଯାୟୀ ଯେତିକି ପାରିବେ ସେତିକି କାମ କରିଯିବେ, ନିଜେ ଭାବିବେ ଏବଂ ପାର୍ଟିକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଯିବେ । ତୃତୀୟତଃ ପାର୍ଟିର ନେତୃତ୍ୱର ଧାରଣାକୁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଅତୁଟ ରଖିବାକୁ ହେବ । ଚତୁର୍ଥତଃ ପ୍ରତିନିୟତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ ହେବ, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ରହିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ୟା ନେଇ ଆନ୍ଦୋଳନ ଗଢ଼ି ତୋଳିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା ଚଳାଇବାକୁ ହେବ । ଏହି ଋରିଟି କାମ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଅମୋଘ ଶକ୍ତି ଦେବ-ଏହିଭଳି ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହତ୍ତିଆର ଦେବ, ଯାହା ପ୍ରୟୋଗ କରି ଆମେ ନିଶ୍ଚିତଭାବେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତିର ମୁକାବିଲା କରିପାରିବା । ଏହିକଥା କହି ଆଜି ନଭେୟର ବିପ୍ଳବ ବାର୍ଷିକୀ ଉପଲକ୍ଷେ ମୋର ବକ୍ତବ୍ୟ ଶେଷ କଲି ।

ଇନକିଲାବ୍ ଜିନ୍ଦାବାଦ୍  
ନଭେୟର ବିପ୍ଳବ ଜିନ୍ଦାବାଦ୍